

การศึกษาการนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์จากกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร

นายประมาธ โฆษิตตาพานิช

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา ภาควิชาหลักสูตร การสอน และเทคโนโลยีการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2549

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**A STUDY OF SECONDARY SCHOOL STUDENTS' APPLICATION
OF ECONOMIC KNOWLEDGE FROM SOCIAL STUDIES, RELIGIONS AND
CULTURE SUBJECT AREAS IN THEIR DAILY LIVES,
BANGKOK METROPOLIS**

Mr. Pramarn Kosittapanich

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master Education Program in Teaching Social Studies
Department of Curriculum, Instruction and Educational Technology
Faculty of Education
Chulalongkorn University
Academic year 2006**

หัวข้อวิทยานิพนธ์   การศึกษาการนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์จากกลุ่มสาระการเรียนรู้
สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ไปใช้ในชีวิตประจำวัน
ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร

โดย   นายประมาธ โฉมิตดาพานิช

สาขาวิชา   การสอนสังคมศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา   ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย พานิช

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.พศุทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อัมพร ม้าคนอง)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย พานิช)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนิกร หงส์พันธ์)

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประมาณ โชนิตดาพานิช : การศึกษาการนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์จากกลุ่มสาระการ
เรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนระดับ
มัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร (A STUDY OF SECONDARY SCHOOL STUDENTS'
APPLICATION OF ECONOMIC KNOWLEDGE FROM SOCIAL STUDIES,
RELIGIONS AND CULTURE SUBJECT AREAS IN THEIR DAILY LIVES,
BANGKOK METROPOLIS) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.วัลย์ พานิช, 145 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์จากกลุ่มสาระการ
เรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา
กรุงเทพมหานคร ตัวอย่างประชากรคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 469 คน จากโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร และ โรงเรียนในสังกัด
สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร เครื่องมือที่ใช้ในการ
วิจัย คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ แบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าร้อยละ ค่า
มัธยิมเลขคณิต ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แบบสัมภาษณ์วิเคราะห์
ข้อมูล โดยวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ที่นักเรียนนำไปใช้ในชีวิตประจำวันในระดับ
มาก ได้แก่ ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ในเนื้อหาเรื่องการนำกลับมาใช้ใหม่และการประหยัดพลังงาน,
ระบบและหลักการดำเนินงานในระบบสหกรณ์, ปรัชญาและแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง,
หลักเกณฑ์ในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ และความเข้าใจในกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค โดยมี
เหตุผลที่สำคัญ คือ เพื่อรักษาสิทธิของตนเองในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ และต้องการเป็นคน
ที่รู้จักพอ ส่วนความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ที่นักเรียนนำไปใช้ในชีวิตประจำวันในระดับค่อนข้างมาก
ได้แก่ ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ในเนื้อหาเรื่องหลักเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น, แนวทางปฏิบัติของ
เศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่, กลไกราคา และเศรษฐกิจระหว่างประเทศ โดยมีเหตุผลที่สำคัญ
คือ เพื่อประหยัดเงินตนเองและประเทศชาติ และทำให้มีเงินเก็บ

ภาควิชา หลักสูตรการสอนและเทคโนโลยีการศึกษา ลายมือชื่อนิติศ .....
สาขาวิชา การสอนสังคมศึกษา ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....

ปีการศึกษา 2549

4783700027 : MAJOR TEACHING SOCIAL STUDIES

KEY WORD: ECONOMIC KNOWLEDGE

PRAMARN KOSITTAPANICH : A STUDY OF SECONDARY SCHOOL STUDENTS' APPLICATION OF ECONOMIC KNOWLEDGE FROM SOCIAL STUDIES, RELIGIONS AND CULTURE SUBJECT AREAS IN THEIR DAILY LIVES, BANGKOK METROPOLIS THESIS ADVISOR : ASSIST. PROF. WALAI PANICH, D.Ed, 145 pp.

The purpose of this research was to study the secondary school students' application of economic knowledge from social studies, religions and culture subject areas in their daily lives in Bangkok Metropolis. The subjects were totally 469 Mathayom Suksa Six students from the schools under the Office of the Basic Education Commission in Bangkok Metropolis and under the Office of the Private Education Commission in Bangkok Metropolis. The research instruments of this study were the questionnaire and interview forms. The data from questionnaire were analyzed by means of the percentage, arithmetic means and standard deviation. The data from interview were analyzed by content analysis.

The results of this research were found that the application of economic knowledge which the students mostly applied was the content of recycling and saving the energy, the system and the principles in managing the cooperative system, the philosophy and the idea of the sufficiency economy, the principles of purchasing and understanding in the consumer protection law and their main reasons were to protect their rights in purchasing goods and services and to become a person who is sufficient. The economic knowledge that the students rather frequently applied in their daily lives was the principles of the fundamental economics, the guidelines for practice of sufficiency economy and the new theory, price mechanism and the international economy and their main reasons were to economize for benefit of themselves and the nation and to have saving money.

Department Curriculum, Instruction and Educational Technology Student's signature.....*Pramarn Kosittapanich*
Field of study Teaching Social Studies Advisor's signature.....*Walai Panich*
Academic year 2006

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความเมตตากรุณาของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัยพานิช อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งดูแล ให้ข้อเสนอแนะ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.อัมพร ม้าคนอง ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนิกร หงส์พนัส กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำแนะนำเพื่อแก้ไขปรับปรุงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ประกอบด้วย รองศาสตราจารย์ สุมนทิพย์ บุญสมบัติ อาจารย์เกษม เขยชม อาจารย์เฉลิมศรี วิวัฒน์วานิชกุล ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไข แนะนำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณผู้อำนวยการโรงเรียน เจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการ อาจารย์ฝ่ายวิชาการ คณะครูและนักเรียน โรงเรียนต่างๆ ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่สำนักวิทยบริการ และศูนย์บรรณสารสนเทศทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ ที่ให้ความช่วยเหลือในการสืบค้นข้อมูลเป็นอย่างดี ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย ที่ให้ความช่วยเหลือในการจัดทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และทุกคนในครอบครัวที่คอยให้กำลังใจ และให้คำแนะนำต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัยหลายประการ ขอขอบคุณ “ครู” ทุกท่านของผู้วิจัย ทุกท่านล้วนแต่ประสิทธิ์ประสาทให้ผู้วิจัยมีความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู ขอขอบพระคุณ อาจารย์วัลลภ ประกอบนพเก้า อาจารย์นันทวัน มั่นจิตร อาจารย์ของโรงเรียนเซนต์คราเบียล ที่ให้คำแนะนำ และข้อเสนอแนะหลายประการต่อผู้วิจัย และท้ายสุดขอขอบคุณเพื่อนๆ ที่ให้คำแนะนำ และช่วยเหลือผู้วิจัยตลอดมา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	7
2 วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
1. ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์จากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 4.....	9
1.1 เนื้อหาความรู้ทางเศรษฐศาสตร์จากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 4.....	9
1.2 มโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์.....	55
2. เศรษฐศาสตร์กับการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน.....	59
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	60
3.1 งานวิจัยในประเทศ.....	60
3.2 งานวิจัยต่างประเทศ.....	62
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	65
1. การศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	65
2. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	65
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	67
4. การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	70
5. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
6. การนำเสนอข้อมูล.....	71
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	72
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	90
รายการอ้างอิง.....	100

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก.....	106
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญ.....	107
ภาคผนวก ข รายชื่อโรงเรียนที่ใช้ในการวิจัย.....	109
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	113
ภาคผนวก ง ตารางแสดงความสอดคล้องของมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 4 กับสาระการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 4.....	125
ภาคผนวก จ ตารางแสดงความสอดคล้องของเนื้อหาเศรษฐศาสตร์ และมโนทัศน์ในแบบสอบถาม.....	128
ภาคผนวก ฉ ตารางแสดงความสอดคล้องของเนื้อหาเศรษฐศาสตร์ และมโนทัศน์ในแบบสัมภาษณ์.....	134
ภาคผนวก ช ตารางแสดงความสอดคล้องของข้อคำถามในแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์เรื่องการนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ จากกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ไปใช้ในชีวิตประจำวัน.....	140
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	145

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญญัตินี้

ตารางที่		หน้า
1	ความสอดคล้องของเนื้อหาเศรษฐศาสตร์กับมโนทัศน์ของเนื้อหา.....	56
2	จำนวน โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานครและกลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ใช้เก็บข้อมูล.....	67
3	จำนวน โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริม การศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร และกลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ใช้เก็บข้อมูล.....	67
4	จำนวนคำร้อยละของตัวอย่างประชากรนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กรุงเทพมหานคร จำแนกตามสถานภาพ.....	73
5	แสดงค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความหมายของคะแนน การนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ จากกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 6 กรุงเทพมหานคร ในเนื้อหาเรื่องหลักเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น.....	74
6	แสดงค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความหมายของคะแนน การนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ จากกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 6 กรุงเทพมหานคร ในเนื้อหาเรื่องการนำกลับมาใช้ใหม่ และการประหยัดพลังงาน.....	75
7	แสดงค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความหมายของคะแนน การนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ จากกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 6 กรุงเทพมหานคร ในเนื้อหาเรื่องระบบและหลักการ ดำเนินงานในระบบสหกรณ์.....	76
8	แสดงค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความหมายของคะแนน การนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ จากกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 6 กรุงเทพมหานคร ในเนื้อหาเรื่องปรัชญาและแนวคิด ของเศรษฐกิจพอเพียง.....	77

ตารางที่		หน้า
9	แสดงคำมัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความหมายของคะแนน การนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ จากกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 6 กรุงเทพมหานคร ในเนื้อหาเรื่องแนวทางปฏิบัติ ของเศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่.....	78
10	แสดงคำมัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความหมายของคะแนน การนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ จากกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 6 กรุงเทพมหานคร ในเนื้อหาเรื่องหลักเกณฑ์ในการเลือกซื้อ สินค้าและบริการ.....	79
11	แสดงคำมัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความหมายของคะแนน การนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ จากกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 6 กรุงเทพมหานคร ในเนื้อหาเรื่องความเข้าใจในกฎหมาย คุ้มครองผู้บริโภค.....	81
12	แสดงคำมัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความหมายของคะแนน การนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ จากกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 6 กรุงเทพมหานคร ในเนื้อหาเรื่องกลไกราคา.....	82
13	แสดงคำมัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความหมายของคะแนน การนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ จากกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 6 กรุงเทพมหานคร ในเนื้อหาเรื่องเศรษฐกิจระหว่างประเทศ.....	84
14	แสดงคำมัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความหมายของคะแนน การนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ จากกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยรวม ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 6 กรุงเทพมหานคร ในเนื้อหาเรื่องเศรษฐกิจระหว่างประเทศ.....	85
15	แสดงการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละของข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ในเรื่องเหตุผลในการนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ ไปใช้ในชีวิต ประจำวัน ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร.....	86

ตารางที่	หน้า
16	ตารางแสดงความสอดคล้องของมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 4 กับสาระการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 4..... 126
17	ตารางแสดงความสอดคล้องของเนื้อหาเศรษฐศาสตร์ และมโนทัศน์ในแบบสอบถาม..... 129
18	ตารางแสดงความสอดคล้องของเนื้อหาเศรษฐศาสตร์ และมโนทัศน์ในแบบสัมภาษณ์..... 135
19	ตารางแสดงความสอดคล้องของข้อคำถามในแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์เรื่องการนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ จากกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ไปใช้ในชีวิตประจำวัน..... 141

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เมื่อพิจารณาจากสภาพสังคมทุกวันนี้ จะเห็นได้ว่าเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับทางเศรษฐกิจได้เข้ามามีบทบาทต่อวิถีชีวิตของมนุษย์ในทุกวันนี้เป็นอย่างมาก เห็นได้จากสภาพของโลกทุกวันนี้ หากประเทศใดมีทรัพยากรมากและรู้จักนำมาจัดสรรประเทศนั้นมักจะกลายเป็นประเทศที่มีบทบาทต่อโลกมาก กล่าวได้ว่าเศรษฐกิจนับเป็นเรื่องสำคัญที่ทั้งภาคเอกชนและรัฐจะต้องให้ความสำคัญในการพัฒนา ด้านภาคเอกชนหลายหน่วยงานมีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยทางเศรษฐกิจ ที่เห็นได้ชัดที่สุดคือการแข่งขัน โดยจะเห็นได้จากในปัจจุบันการแข่งขันที่เกิดขึ้นอย่างมากมาลัยแล้วแต่เป็นไปเพื่อให้กลุ่มหรือหน่วยงานของตนได้ผลประโยชน์มากที่สุด ซึ่งจากการแข่งขันนี้ในบางกรณีอาจมีความเกี่ยวข้องกับภาครัฐด้วย ทั้งนี้เนื่องจากภาครัฐส่งเสริมให้ภาคเอกชนในประเทศมีความแข็งแกร่งมากขึ้นเท่าใด นั่นหมายความว่าฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศย่อมดีขึ้นเท่านั้น จากลักษณะดังกล่าวนี้จึงทำให้ภาครัฐในปัจจุบันเริ่มดำเนินนโยบายต่างๆ ทั้งนโยบายภายในและนโยบายระหว่างประเทศ เพื่อเป็นการสนับสนุนหรือคุ้มครองเศรษฐกิจในประเทศของตนให้มากขึ้น

เมื่อพิจารณาจากบทบาทของภาครัฐและภาคเอกชนดังที่ได้กล่าวไปนี้ จะเห็นได้ว่ามีทั้งส่วนดีและส่วนเสีย ส่วนดีคือรัฐบาลแต่ละประเทศจะพยายามมุ่งพัฒนาเศรษฐกิจให้กับประเทศตน ภาคเอกชนจะผลิตสินค้าและบริการต่างๆ ออกมามากมายทำให้วิถีชีวิตของคนเราสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น ส่วนเสียคือว่ามีอยู่เหมือนกัน ภาคเอกชนโดยเฉพาะในส่วนของผู้ผลิตที่มุ่งหวังแต่ผลประโยชน์และกำไรจนละเลยในเรื่องสิ่งแวดล้อม ในที่สุดจะทำให้ประเทศต้องประสบปัญหาสิ่งแวดล้อม ความขาดแคลนในทรัพยากรธรรมชาติ (จิรพล สิ้นธนาวา, 2538: 58) นอกจากนี้สินค้าและบริการต่าง ๆ ที่ผลิตออกมามากมาย ยังทำให้สังคมโลกเปลี่ยนเป็นสังคมที่เน้นแต่การบริโภค สังคมที่เน้นแต่วัตถุโดยลืมนคุณค่าทางจิตใจไป ในส่วนของภาครัฐเพื่อคุ้มครองเศรษฐกิจในประเทศของตน จะนำไปสู่การรวมตัวกันเพื่อตั้งกลุ่มทางการค้า ซึ่งมองในบางด้านถือว่าดีเพราะแสดงถึงความช่วยเหลือกันระหว่างกลุ่ม เน้นที่ความร่วมมือระหว่างกัน แต่ในอีกด้านหนึ่งการรวมกลุ่มทางการค้ามากขึ้นจะนำไปสู่การกีดกันทางการค้าต่อประเทศนอกกลุ่มมากขึ้น นอกจากนี้ในส่วนของผู้บริโภคภายในประเทศเมื่อพิจารณาจากผู้บริโภคโดยเฉพาะในส่วนของประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลาย ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของประเทศอันได้มาจากการดำเนินนโยบายต่างๆ

แทนที่จะมีการกระจายไปสู่ประชาชนอย่างทั่วถึง กลับมีการกระจายอยู่ภายในกลุ่มคนเท่านั้น ทำให้ในระดับรากหญ้าหรือประชาชนยังคงยากจนเหมือนเดิม ไม่มีการพัฒนามากนัก

ผลกระทบจากการพัฒนาและความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจดังที่ได้กล่าวมานี้ ในสังคมไทยก็ประสบอยู่ไม่น้อยเช่นกัน จากสภาพปัญหาเหล่านี้ได้นำประเทศไปสู่ภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจที่สำคัญหลายครั้ง ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือ วิกฤตเศรษฐกิจ ปี พ.ศ. 2540 ซึ่งสาเหตุของวิกฤตในครั้งนี้ วิทยากร เชียงกูล (2541: 136-137) ได้กล่าวไว้ดังนี้

1) ภาคธุรกิจ เอกชนทั้งสถาบันการเงินและบริษัทต่างๆ กู้เงินจากในประเทศ และต่างประเทศมาลงทุนในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ มีการเล่นหุ้น และธุรกิจที่มุ่งหวังผลกำไรระยะสั้นเพิ่มขึ้นในอัตราสูง โดยไม่สามารถนำผลตอบแทนจากการลงทุนกลับมาใช้หนี้ได้ทัน

2) ธนาคารและบริษัทเงินทุนมุ่งทำกำไร ด้วยการขยายสินเชื่อในอัตราสูงรวมทั้งสินเชื่อด้วยคุณภาพมีมาก ทำให้ธนาคารบางแห่งและบริษัทเงินทุนจำนวนมากขาดความน่าเชื่อถือ รัฐบาลสั่งพักการดำเนินงานของบริษัทเงินทุน 58 แห่ง ซึ่งมียอดรวมไม่ต่ำกว่า 8 แสนล้านบาท ทำให้เกิดการชะงักงัน และขาดความเชื่อถือในธนาคารแห่งประเทศไทย และขาดความเชื่อมั่นในรัฐบาล โดยเห็นว่าจัดระบบสถาบันการเงินอย่างไม่มีประสิทธิภาพและไม่ชัดเจน

3) การพัฒนาประเทศที่ไม่ได้กระจายสู่ประชาชนอย่างทั่วถึง ไม่สร้างพื้นฐานที่เข้มแข็งทำให้ขีดความสามารถในการแข่งขันทางด้านการค้าระหว่างประเทศของประเทศไทยเริ่มลดลง การส่งออกชะลอตัว ขณะที่การสั่งสินค้าเข้ายังเพิ่มมากขึ้นอีกมาก เพราะอุตสาหกรรมการส่งออกส่วนใหญ่ต้องพึ่งการสั่งเข้าด้านปัจจัยการผลิต จึงทำให้มีการสั่งสินค้าเข้ามา ทำให้ประเทศขาดดุลบัญชีเดินสะพัดเพิ่มมากขึ้น

4) การที่คนไทยใช้จ่ายเงินเกินตัว เงินไหลออกนอกประเทศมากกว่าไหลเข้าทำให้เงินต้นสำรองระหว่างประเทศลดลง ที่สุดเครดิตความน่าเชื่อถือในค่าของเงินบาทลดลง รวมทั้งเครดิตในความสามารถที่จะชำระหนี้ต่างประเทศของไทยก็ลดลงด้วย

5) มีการพึ่งพาการลงทุน การกู้เงิน และการค้ากับต่างประเทศเกือบร้อยเปอร์เซ็นต์ ซึ่งมีแต่จะทำให้เราเสียเปรียบดุลการค้า และเป็นหนี้มากขึ้น

จากสาเหตุของวิกฤตทางเศรษฐกิจที่ วิทยากร เชียงกูล ได้วิเคราะห์มานี้ จะเห็นได้ว่าสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากเรื่องการบริหารโคกเกินพอดี การแก่งแย่งเพื่อมุ่งแต่ประโยชน์ของตนเอง ซึ่งภายหลังปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจตกต่ำถูกแก้ไขไปแล้ว แต่สถานะปัญหาที่กล่าวถึงนี้ยังคงไม่ได้หมดสิ้นไปพิจารณาจากภาวะวิกฤตนี้มานั้น โดยวิกฤตในครั้งนี้ค่อนข้างมีความรุนแรงมากในช่วงกลางปี พ.ศ. 2548 และส่งผลกระทบต่อโลกโดยรวมเป็นอย่างมาก ในส่วนของประเทศไทยภาวะวิกฤตนี้มานั้น

ดังกล่าวมีผลกระทบอย่างมากต่อผู้บริโภค ตลอดจนผู้ประกอบการ ราคาสินค้าโดยทั่วไปแพงขึ้น ปัจจัยการผลิตแพงขึ้น (อัทธ์ พิศาลวานิช, 2548: 20) ซึ่งจากภาวะดังกล่าว ทำให้เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศที่กำลังฟื้นตัวกลับเริ่มทรุดต่ำลงอีกครั้ง ทั้งนี้เนื่องจากปริมาณการนำเข้าพลังงานเชื้อเพลิงมีมาก (กฤษณ์ สุนทรชาติ, 2548: 20)

วิกฤตทางเศรษฐกิจทั้งสองประการที่กล่าวมาเป็นการแสดงให้เห็นถึงปัญหาที่มาจากการบริโภคอันเกินควรของคนไทย การมีค่านิยมที่สุร่ยสุร่าย การมุ่งแต่เอาผลประโยชน์หรือกำไร ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงปัญหาในด้านการบริโภคของคนไทยดังกล่าวนี้ จะเห็นได้ว่าพบได้แทบทุกกลุ่มบุคคลในสังคม โดยเฉพาะพวกกลุ่มวัยรุ่นทั้งหลาย ทุกวันนี้กระแสแฟชั่นนิยมทางวัตถุได้เข้ามามีบทบาทต่อวัยรุ่นเป็นอย่างมาก ในเรื่องนี้ รัชนิกร เศรษฐ (2536: 137) ได้ให้ข้อสังเกตไว้ว่า เด็กรุ่นนี้ โดยเฉพาะเด็กในเมืองได้รับความร่ำรวยของพ่อแม่มาบวกกับความต้องการที่จะโอ้อวดความมั่งคั่งดังกล่าว ซึ่งเป็นวิธีที่จะเสริมสร้างสถานะของตนให้ดูสูงขึ้น ซึ่งกระแสแฟชั่นนิยมทางวัตถุของวัยรุ่นนั้น แสดงให้เห็นได้ในหลายๆ ลักษณะเช่น ความสนใจและการแข่งขันกันในการแต่งกายเลียนแบบชาวต่างชาติ การนิยมใช้จ่ายเงินเพื่อการแต่งกายราคาแพง เพื่อให้ทันสมัยสากลที่เข้ามาในสังคมไทย เช่น สวมเสื้อรัดรูปพอดีตัวกับกางเกงทรงทหาร หรือสวมกระโปรงยาวคลุม สวมรองเท้ากีฬา (ชุลีพร เชวงศักดิ์โสภาคย์, 2541: 5) นอกจากกระแสในเรื่องของแฟชั่นแล้ว พฤติกรรมอันแสดงถึงการบริโภคอันเกินควรของวัยรุ่นยังแสดงให้เห็นได้ในอีกหลายๆ ลักษณะเช่น การนิยมซื้อเครื่องสำอางราคาแพงที่มีแบรนด์จากต่างประเทศ การนิยมใช้กระเป๋าที่มีตราสินค้าจากต่างประเทศ (สุริชัย หวันแก้ว, 2538: 6) การนิยมรับประทานอาหารแบบสากลมากกว่าอาหารไทย โดยเฉพาะอาหารที่มาจากญี่ปุ่น อาหารตะวันตก การนิยมไปดูภาพยนตร์ตามศูนย์การค้าต่างๆ การเที่ยวเล่นมั่วซุ่มตามลานสเก็ต ลานโบว์ลิ่ง และดิสโก้เทค (ฐนัส มานูวงศ์, 2544: 35)

สภาพปัญหาดังกล่าวถือเป็นอันตรายอย่างยิ่งต่อสังคมไทยไม่ใช่เฉพาะเพียงในเรื่องผลกระทบทางเศรษฐกิจที่จะต้องสูญเสียเงินตราของประเทศไปอย่างสิ้นเปลืองเท่านั้น พฤติกรรมบางประการของวัยรุ่นยังมีผลกระทบต่อการสูญเสียเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทยด้วย และในบางเรื่องยังอาจนำไปสู่ปัญหาทางสังคมตามมา ด้วยการมีค่านิยมที่ว่าจะต้องใช้สินค้าราคาแพงๆ แต่งกายในแบบที่ทันสมัย แต่เมื่อถึงเวลากลับไม่มีอำนาจเงินที่จะซื้อ ที่สุดจะนำไปสู่การลักขโมยจากผู้อื่น การขายตัวเพื่อแลกกับเงินที่จะเอาไปซื้อสินค้าฟุ่มเฟือยเหล่านั้น จากสภาพปัญหาดังกล่าวนี้ นับเป็นปัญหาสำคัญที่จะต้องเร่งแก้ไข ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มวัยรุ่นถือเป็นเยาวชนซึ่งจะต้องเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้า หากไม่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมดังกล่าว ในอนาคตพฤติกรรมเหล่านี้อาจจะติด

กลายเป็นนิสัยซึ่งเมื่อถึงเวลานั้นการจะแก้ไขใดๆ ย่อมจะทำได้ยาก แนวทางการแก้ไขอาจเริ่มจากการเปลี่ยนแปลงค่านิยมในการบริโภคของวัยรุ่น การปลูกฝังนิสัยประหยัดคอดออม การรู้จักจัดสรรทรัพยากรในแนวทางที่ถูกต้อง ซึ่งในเรื่องเหล่านี้ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์จัดเป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถนำมาใช้แก้ไขได้ ทั้งนี้แม้ว่าแนวทางการแก้ไขจะมีอยู่หลายแนว แต่ที่นำแนวทางทางเศรษฐศาสตร์มาใช้แก้ปัญานั้นเนื่องจากเศรษฐศาสตร์เป็นศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการผลิต การจำหน่าย จ่ายแจก และการบริโภคใช้สอย เพื่อบำบัดความต้องการของมหาชน ตลอดจนยังมีประโยชน์ในอันที่ผู้ศึกษาจะได้เรียนรู้วิธีที่จะเอาทรัพยากรมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูง ประหยัดด้วย (วันเพ็ญ วรรณโกมล, 2544 : 104)

จากแนวทางตามหลักเศรษฐศาสตร์ดังกล่าวทำให้เห็นได้ว่าการปลูกฝังค่านิยมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริโภค การใช้ทรัพยากร นั้นความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ถือว่ามีส่วนสำคัญที่จะใช้เป็นแนวทางในการปลูกฝังมาก และหากพิจารณาความสำคัญของเศรษฐศาสตร์แล้วจะเห็นได้ว่าเศรษฐศาสตร์ยังมีความสำคัญต่อเยาวชนในอีกหลายเรื่อง ไม่ใช่เน้นแต่เพียงเรื่องการใช้ทรัพยากรของเยาวชนเท่านั้น ทั้งนี้ในประเด็นดังกล่าวสามารถพิจารณาได้จากคำกล่าวของ วิทยากร เชียงกุล (2541: 14-15) มีดังนี้

1) เศรษฐศาสตร์จะให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาเศรษฐกิจในชีวิตประจำวัน โดยจะทำให้เราสามารถตัดสินใจหาทางแก้ปัญหาเหล่านั้นได้อย่างถูกต้องมีเหตุผล เช่น จะใช้เงินที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ตนเองได้อย่างไร

2) เศรษฐศาสตร์จะให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการผลิต การกระจายสินค้าและบริการ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดของคน ในอันที่จะทำให้เราเข้าใจและรู้จักเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน

3) เศรษฐศาสตร์จะช่วยให้คนในสังคมได้เข้าใจการดำเนินงานของระบบเศรษฐกิจ ทั้งในภาครัฐบาลเกี่ยวกับการเก็บภาษี การใช้จ่ายงบประมาณของรัฐบาล การพัฒนาประเทศ และการให้บริการด้านต่างๆ และภาคเอกชนเกี่ยวกับการลงทุน การค้าขายต่างๆ ทั้งนี้เพื่อให้คนในสังคมมีส่วนรับรู้และตัดสินใจในปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศมากขึ้น

ความสำคัญของเศรษฐศาสตร์ดังกล่าวของ วิทยากร เชียงกุล นี้แสดงให้เห็นว่าเศรษฐศาสตร์ไม่ได้มีความสำคัญหรือประโยชน์เพียงในด้านการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่ถูกต้องเท่านั้น แต่เศรษฐศาสตร์ยังมีความสำคัญต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ความเข้าใจสภาพสังคมโดยรวมซึ่งพิจารณาได้จากคำกล่าวในข้อ 3 ที่เห็นว่าเศรษฐศาสตร์จะทำให้ผู้ศึกษามีความเข้าใจในการดำเนินงานของภาครัฐและเอกชนในด้านเศรษฐกิจที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งความสำคัญทั้งหมดนี้เป็นความสำคัญที่ครอบคลุมถึงเยาวชนด้วย ทั้งนี้เพราะในโลกของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ

ในปัจจุบัน เยาวชนย่อมมีส่วนเกี่ยวข้องกับสภาพการณ์เปลี่ยนแปลงเหล่านี้ได้ ในด้านของการทำงานเยาวชนสามารถจะที่จะนำเศรษฐศาสตร์ไปเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของตนได้ เช่นในเวลาจะต้องจัดสรรการทำงานกลุ่มต่าง ๆ เป็นต้น

จากความสำคัญของเศรษฐศาสตร์ต่อชีวิตประจำวันของเยาวชน และสภาพปัญหาการบริโภคของเยาวชนที่เริ่มทวีความรุนแรงมากขึ้นในปัจจุบันดังกล่าว ทำให้ทางกระทรวงศึกษาธิการได้มีการตั้งเป้าหมายในการพัฒนาเยาวชนให้เป็นผู้ที่มีประสิทธิภาพในการผลิตและการบริโภค มีค่านิยมในการเป็นผู้ผลิตมากกว่าการเป็นผู้บริโภค (กรมวิชาการ, 2545: 7) ซึ่งเมื่อพิจารณาจากเป้าหมายดังกล่าวนี้จะเห็นว่ากลไกสำคัญที่จะทำให้เยาวชนเข้าถึงเป้าหมายนี้ได้ คือการนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ไปใช้ โดยเศรษฐศาสตร์นั้นถือเป็นสาระการเรียนรู้หนึ่งของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ทั้งนี้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมยังได้มีการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการใช้ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ของผู้เรียนในชีวิตประจำวันอีกด้วย คือเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนในด้านเจตคติและค่านิยมได้มีการระบุไว้ว่า ให้ผู้เรียนเป็นผู้มีนิสัยในการเป็นผู้ผลิตที่ดี มีความพอดีในการบริโภค (กรมวิชาการ, 2544: 3) ส่วนในวัตถุประสงค์ของกลุ่มสาระฯ ได้มีการระบุว่ามีผู้เรียนสามารถนำความรู้เรื่องการผลิต การจำหน่ายจ่ายแจก การบริโภคสินค้าและบริการมาตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อการดำรงชีวิต เพื่อการประกอบอาชีพ และการอยู่ในสังคมได้ (กรมวิชาการ, 2544: 7) สำหรับในส่วนคุณภาพผู้เรียนได้มีการกำหนดว่า ให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพ เพื่อการดำรงชีวิต และสามารถนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กรมวิชาการ, 2544: 13)

กล่าวโดยสรุปแล้ววัตถุประสงค์ในการสอนเศรษฐศาสตร์ภายในเนื้อหาวิชาสังคมศึกษานั้นจะเป็นไปเพื่อให้ผู้เรียนเกิดพื้นฐานของการใช้เหตุผลเพื่อการตัดสินใจเรื่องราวทางเศรษฐกิจในการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้เรียน ทั้งในฐานะผู้ผลิต ผู้บริโภค หรือผู้ประกอบอาชีพใดๆ ก็ตาม (สุมนทิพย์ บุญสมบัติ, 2536: 232) สำหรับในส่วนของการจัดเนื้อหา เศรษฐศาสตร์ถือเป็นสาระการเรียนรู้ที่ 3 ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยสาระการเรียนรู้จะมีขอบข่ายของเนื้อหาเกี่ยวกับการศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมทางด้านกิจกรรมทางเศรษฐกิจ การดำรงชีวิตและการศึกษาวิธีการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดเพื่อบำบัดหรือตอบสนองความต้องการให้เกิดประโยชน์และเกิดประสิทธิภาพสูงสุดทั้งในปัจจุบันและอนาคต (กรมวิชาการ, 2546: 80) ทั้งนี้ขอบข่ายของเนื้อหาในหลักสูตรได้มีการกำหนดออกมาเป็น

มาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของมาตรฐานการเรียนรู้สาระเศรษฐศาสตร์จำนวน 2 ข้อ (กรมวิชาการ, 2546: 3-4) คือ

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ

มาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจระบบและสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ของระบบเศรษฐกิจและความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

จากมาตรฐานการเรียนรู้สาระเศรษฐศาสตร์ทั้งสองข้อ เมื่อจะนำมาใช้เป็นการจัดเนื้อหาหลักสูตรของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในสาระเศรษฐศาสตร์จึงได้มีการกำหนดเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น 4 ช่วงชั้น ตามพัฒนาการและระดับความรู้ของผู้เรียน ซึ่งผู้วิจัยเลือกศึกษานักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพราะนักเรียนในระดับชั้นนี้ถือเป็นระดับขั้นสุดท้ายของการเรียนเนื้อหาเศรษฐศาสตร์ ในช่วงชั้นที่ 4 ตามหลักสูตรการศึกษายกระดับชั้น พ.ศ. 2544 ด้วยเหตุนี้การศึกษาถึงการนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ไปใช้จากนักเรียนในระดับชั้นนี้จึงสามารถศึกษาได้ชัดเจน และยังเป็นไปตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังเมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตามที่กรมวิชาการ (2546: 9) ได้กล่าวไว้คือ ผู้เรียนได้รับการส่งเสริมให้มีนิสัยที่ดีในการบริโภค เลือกและตัดสินใจบริโภคได้อย่างเหมาะสม

สำหรับมาตรฐานการเรียนรู้สาระเศรษฐศาสตร์ของช่วงชั้นที่ 4 มีเนื้อหาซึ่งเกี่ยวข้องกับการนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ไปใช้ในชีวิตประจำวันตามการวิเคราะห์ของผู้วิจัย ดังนี้

- 1) หลักเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น
- 2) การนำเทคโนโลยีมาใช้และผลที่ได้รับต่อผู้บริโภค
- 3) ระบบและหลักการดำเนินงานของระบบสหกรณ์
- 4) ระบบเศรษฐกิจพอเพียง
- 5) ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับผู้บริโภค
- 6) กลไกราคา
- 7) เศรษฐกิจระหว่างประเทศ

จากเนื้อหาทางเศรษฐศาสตร์ทั้ง 7 ข้อ หากผู้เรียนได้มีการนำแนวทางปฏิบัติจากเนื้อหาดังกล่าวมาใช้ จะสามารถแก้ไขปัญหาการบริโภคที่เพิ่มมากขึ้นเช่นในปัจจุบันได้ ทั้งนี้จากสภาพปัญหาการบริโภค และการใช้ทรัพยากรของเยาวชนไทย ตลอดจนความสำคัญของเศรษฐศาสตร์ต่อ

ชีวิตประจำวันของเขาวงคนดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงการนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อศึกษาการนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์จากกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพมหานคร และสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร

2. การวิจัยในครั้งนี้ มุ่งศึกษาการนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์จากกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 4 ในเรื่องหลักเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น การนำเทคโนโลยีมาใช้และผลที่ได้รับต่อผู้บริโภค ระบบและหลักการดำเนินงานในระบบสหกรณ์ ระบบเศรษฐกิจพอเพียง กลไกราคา เศรษฐกิจระหว่างประเทศ ไปใช้ในชีวิตประจำวันตามการรับรู้ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ หมายถึง ความรู้ในเรื่องหลักเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น การนำเทคโนโลยีมาใช้และผลที่ได้รับต่อผู้บริโภค ระบบและหลักการดำเนินงานในระบบสหกรณ์ ระบบเศรษฐกิจพอเพียง ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับผู้บริโภค กลไกราคา และเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

การนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ไปใช้ในชีวิตประจำวัน หมายถึง การนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ในบริบทที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนและจัดสรรการใช้ทรัพยากร กระบวนการทำงาน การบริโภค คุณธรรมและจริยธรรมอันพึงประสงค์ ซึ่งได้แก่ความรู้เรื่องหลักเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น การนำกลับมาใช้ใหม่และการประหยัดพลังงาน ระบบและหลักการดำเนินงานในระบบสหกรณ์ ปรัชญาและแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง แนวทางปฏิบัติของเศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่ หลักเกณฑ์ในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ ความเข้าใจในกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค กลไกราคา และเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ตามการรับรู้ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

นักเรียนระดับมัธยมศึกษา หมายถึง นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ศึกษาใน
โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
กรุงเทพมหานคร และในโรงเรียนสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
กรุงเทพมหานคร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

วรรณคดี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาการนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์จากกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ไปใช้ในชีวิตรประจำวันของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร” ผู้วิจัยได้ศึกษา เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยเรียงลำดับตามหัวข้อต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์จากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 4
  - 1.1 เนื้อหาความรู้ทางเศรษฐศาสตร์จากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 4
    - 1.1.1 หลักเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น
    - 1.1.2 การนำเทคโนโลยีมาใช้และผลที่ได้รับต่อผู้บริโภค
    - 1.1.3 ระบบและหลักการดำเนินงานในระบบสหกรณ์
    - 1.1.4 ระบบเศรษฐกิจพอเพียง
    - 1.1.5 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับผู้บริโภค
    - 1.1.6 กลไกราคา
    - 1.1.7 เศรษฐกิจระหว่างประเทศ
  - 1.2 มโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์
2. เศรษฐศาสตร์กับการประยุกต์ใช้ในชีวิตรประจำวัน
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 3.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 3.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์จากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 4

- 1.1 เนื้อหาความรู้ทางเศรษฐศาสตร์จากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 4
เนื้อหาความรู้ทางเศรษฐศาสตร์จากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 4 มีรายละเอียดดังนี้
  - 1.1.1 หลักเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น
    - 1.1.1.1 ความหมายของวิชาเศรษฐศาสตร์

อัมพร วิจิตรพันธ์ (2513: 17) กล่าวเกี่ยวกับความหมายของวิชาเศรษฐศาสตร์ไว้ว่า เศรษฐศาสตร์เป็นศาสตร์หรือองค์ความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวกับ ความต้องการของมนุษย์ การทำงาน

เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งของและบริการสำหรับใช้บำบัดความต้องการ หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งความมั่งคั่ง ซึ่งสวัสดิการหรือความกินดีอยู่ดี

อนัญญา โปราณานท์ (2541: 6) ได้ให้ความหมายของวิชาเศรษฐศาสตร์ว่า เศรษฐศาสตร์เป็นวิชาหรือศาสตร์ที่ว่าด้วยการนำเอาทรัพยากรที่มีจำนวนจำกัด มาผลิตเป็นสินค้าและบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ที่มีมากมายไม่จำกัด

วันทนีญ์ ฌุมิภัทราคม (2544: 2-3) ได้กล่าวเกี่ยวกับบริบทของวิชาเศรษฐศาสตร์ไว้ว่า เศรษฐศาสตร์เกิดขึ้นมาจากการที่ทรัพยากรในโลกนี้มีจำกัด แต่ความต้องการของมนุษย์ในสังคมมีไม่จำกัด (Limited resources, unlimited wants) โดยเฉพาะเมื่อมนุษย์ในสังคมที่เจริญมากยิ่งขึ้นมีความต้องการสิ่งใหม่ๆ แปลกๆ ฉะนั้นจึงต้องเลือกใช้ทรัพยากรมาผลิตสิ่งที่จำเป็นมากที่สุดแก่สังคมก่อน ซึ่งในการนี้จำเป็นต้องจัดเตรียมทำแผนเรียงลำดับความต้องการเอาไว้ และเลือกใช้วิธีการผลิตที่ประหยัด (Economy) และเหมาะสมที่สุด โดยทั้งหมดนี้ล้วนแล้วแต่เป็นหลักสำคัญของวิชาเศรษฐศาสตร์

ชูศักดิ์ จรุงสวัสดิ์ (2545: 1) ได้กล่าวถึงความหมายของวิชาเศรษฐศาสตร์ว่า เศรษฐศาสตร์คือการศึกษาเกี่ยวกับการที่มนุษย์เลือกใช้ทรัพยากรที่จำกัดเพื่อตอบสนองความต้องการที่ไม่จำกัด

วิชิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร์ (2548: 3) ได้กล่าวความหมายของเศรษฐศาสตร์ไว้ว่า เศรษฐศาสตร์เป็นวิชาการที่พยายามวิเคราะห์ทางเลือกต่างๆ ที่มีอยู่ซึ่งปัจเจกบุคคลและสังคมต้องตัดสินใจในการบำบัดความต้องการ

Randall Bartless (1989: 3) ได้ให้อธิบายความหมายของวิชาเศรษฐศาสตร์ไว้ว่า เศรษฐศาสตร์เป็นวิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องคุณภาพชีวิตของประชากร เกี่ยวข้องกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันของมนุษย์ และยังถือเป็นศาสตร์ทางสังคมแขนงหนึ่ง

Gary M. Walton และ Frank C. Wykoff (1991: 6) ได้กล่าวเกี่ยวกับความหมายของวิชาเศรษฐศาสตร์ไว้ว่า เศรษฐศาสตร์เป็นการศึกษาถึงการเลือกและการตัดสินใจในโลกที่อยู่ในภาวะที่จำกัดในทรัพยากร

Stephen L. Slavin (1991: 1) อธิบายเกี่ยวกับความหมายของวิชาเศรษฐศาสตร์ว่า เศรษฐศาสตร์คือการจัดการของความขาดแคลน ซึ่งหมายถึงการผลิตให้เพียงพอต่อความต้องการของมนุษย์ ทั้งนี้เนื่องจากในความเป็นจริงทรัพยากรที่จะใช้ผลิตสินค้าและบริการจะมีจำกัด ในขณะที่ความต้องการหรือความปรารถนาของคนเราจะมีอย่างไม่จำกัด

Campbell R. McConnell (1996: 4) กล่าวว่า เศรษฐศาสตร์คือศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์หรือการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพในการที่จะใช้ทรัพยากรในการผลิตอันมีอย่างจำกัด เพื่อจุดประสงค์ในการได้มาเพื่อความต้องการหรือความพอใจอันสูงสุดของมนุษย์

Paul A. Samuelson และ William D. Nordhaus (2005: 4) ได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ไว้ว่า เศรษฐศาสตร์เป็นการศึกษาวิธีการของสังคมในการที่จะใช้ทรัพยากรซึ่งขาดแคลน (มีอยู่อย่างจำกัด) ในการผลิตเป็นสินค้าอันมีค่า ตลอดจนวิธีในการกระจายหรือแจกจ่ายไปให้กับประชากรในกลุ่มต่างๆ ของสังคม

จากความหมายของวิชาเศรษฐศาสตร์ดังกล่าว สรุปได้ว่า เศรษฐศาสตร์เป็นการศึกษาเกี่ยวกับวิธีการการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อไปผลิตเป็นสินค้าและบริการในอันที่จะตอบสนองความต้องการของมนุษย์ที่มีอยู่อย่างไม่จำกัด โดยเป้าหมายสูงสุดในการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์คือเพื่อความมั่งคั่ง ความกินดีอยู่ดีของมนุษย์

1.1.1.2 ความสำคัญของวิชาเศรษฐศาสตร์

จรินทร์ เทศวานิช (2522: 11-12) ได้กล่าวถึงความสำคัญของวิชาเศรษฐศาสตร์ไว้ว่า เศรษฐศาสตร์ถือเป็นวิชาที่มีความสำคัญมากในปัจจุบัน เพราะเป็นวิชาที่ให้ความรู้แทรกอยู่ในชีวิตประจำวันของทุกคนไม่ว่าจะอยู่ในฐานะผู้ผลิต ผู้บริโภค หรือผู้ประกอบการ เมื่อทุกคนต้องประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจเพื่อการดำรงชีวิตแล้ว วิชาเศรษฐศาสตร์ย่อมมีบทบาทอยู่ในระบบเศรษฐกิจของประเทศด้วยกันทั้งสิ้น โดยความสำคัญของวิชาเศรษฐศาสตร์ในระดับบุคคลทั่วไป จะมีความสัมพันธ์กับปัญหาทางเศรษฐกิจต่างๆ ที่คนทั่วไปมักจะประสบอยู่เสมอ ซึ่งโดยมากปัญหาเหล่านี้จะมีความเกี่ยวข้องกับปัญหาการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการของตนเอง เช่น ปัญหาในเรื่องที่ว่าประกอบกิจการงานของตนอย่างไรที่จะทำให้ได้ผลตอบแทนกลับมาหาตนเองสูงที่สุด นอกจากนี้เศรษฐศาสตร์ยังจะทำให้บุคคลทั่วไปมีความเข้าใจในการดำเนินงาน

ของรัฐบาลเกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจต่างๆ เช่นการกำหนดนโยบายหรือออกกฎหมายอันเกี่ยวข้องกับระบบเศรษฐกิจ

ระวัง เนตรโพธิ์แก้ว (2530: 4-5) ได้อธิบายความสำคัญของวิชาเศรษฐศาสตร์ไว้ว่า ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์สามารถแบ่งแยกความสำคัญได้ดังนี้

1. เศรษฐศาสตร์ต่อบุคคล หมายความว่ามนุษย์ทุกคนมีความสัมพันธ์กับการบริโภคสินค้าและการบริการ การประกอบธุรกิจติดต่อ การออม การลงทุน รวมทั้งค่าจ้างแรงงาน ปัญหาเงินเฟ้อ เงินฝืด การผลิตและการบริโภค ล้วนแต่เป็นปัญหาเศรษฐกิจในชีวิตประจำวัน สิ่งทีกล่าวมาทั้งหมดนี้จะสามารถเรียนรู้ได้จากการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์ทั้งสิ้น

2. เศรษฐศาสตร์ต่อประชาชน โดยส่วนรวม หมายถึงการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นการขึ้นราคาน้ำมันเชื้อเพลิงก็ดี การขึ้นราคาสินค้าอุตสาหกรรมหรือแม้แต่การขึ้นราคายานพาหนะขนส่ง การลดค่าเงินบาท การประกาศเพิ่มค่าแรงงาน การขึ้นเงินเดือนข้าราชการ ล้วนเป็นปัญหาที่กระทบถึงมวลชน โดยส่วนรวมทั้งนั้น ในกรณีทีกล่าวมานี้ถ้าเป็นการแก้ปัญหาระยะสั้นและระยะยาวรัฐบาลก็จะเห็นได้ว่าจะต้องมีการวางแผน และกำหนดทิศทางของการพัฒนาเศรษฐกิจให้ถูกต้องและเหมาะสม มิฉะนั้นแล้วจะก่อให้เกิดปัญหาอย่างใหญ่หลวงกับประชาชน

วิทยากร เชียงกูล (2541: 14-15) ได้กล่าวเกี่ยวกับความสำคัญของวิชาเศรษฐศาสตร์ไว้ว่า การทำงานเพื่อหาเลี้ยงปากท้อง และเพื่อซื้อหาปัจจัยใช้สอยมีความสำคัญต่อชีวิตคนเราอย่างไร วิชาเศรษฐศาสตร์ก็มีความสำคัญต่อเราแต่ละคนและสังคมโดยส่วนรวมคู่เดียวกัน โดยแนวทางของเศรษฐศาสตร์จะเป็นเครื่องมือในการช่วยป้องกัน แก้ไข หรือขจัดปัญหาทางเศรษฐกิจที่คนแต่ละคนและสังคมโดยส่วนรวมต้องเผชิญได้อย่างมีเหตุผล เพื่อหลีกเลี่ยงความขาดแคลน ความเดือดร้อน และตอบสนองความต้องการของคนให้ได้มากและดีที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ พิจารณาในด้านการทำงานส่วนบุคคล เศรษฐศาสตร์จะให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการผลิต กับการกระจายสินค้าและบริการ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดของคน ทำให้คนที่ประกอบอาชีพต่างๆ ไม่ว่าจะเป็ชานาชาวไร้ นักรูกริจ ข้าราชการ นักรบริหาร นักรการเมือง ฯลฯ เข้าใจและรู้จักวิธีที่จะเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน พิจารณาในแง่ส่วนรวม เศรษฐศาสตร์จะช่วยให้ประชาชนในสังคมได้เข้าใจการดำเนินงานของระบบเศรษฐกิจ ทั้งในภาครัฐบาลเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษี การใช้จ่ายงบประมาณของรัฐบาล การพัฒนาประเทศ และการให้บริการด้านต่างๆ และภาคเอกชนเกี่ยวกับการลงทุน การค้าขายต่างๆ เพื่อที่ประชาชนจะได้ทำงานตามอาชีพหรือหน้าที่ของตนอย่างมีความเข้าใจมากขึ้น ตลอดจนมีส่วนร่วมรับรู้และตัดสินใจในปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศมากขึ้น

จรรยา โกสีย์ไกรนิรมล (2545: 15) ได้กล่าวถึงความสำคัญของวิชาเศรษฐศาสตร์ โดยแบ่งเป็นระดับต่างๆ ดังนี้

1. เศรษฐศาสตร์มีส่วนเกี่ยวข้องกับบุคคล โดยเศรษฐศาสตร์จะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัญหาทางเศรษฐกิจที่เราทุกคนต้องประสบในชีวิตประจำวัน เช่น ปัญหาการเลือกใช้สินค้า ปัญหาเงินเฟ้อเงินฝืดเพื่อ ทั้งนี้วิชาเศรษฐศาสตร์อาจช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจปัญหาเหล่านี้ได้ดีกว่าผู้ที่ไม่มีความรู้ทางเศรษฐศาสตร์

2. เศรษฐศาสตร์มีส่วนเกี่ยวข้องกับประชาชนของประเทศ การเรียนรู้หลักและทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจกลไกการทำงานของระบบเศรษฐกิจได้ดียิ่งขึ้น เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของหน่วยงานต่างๆ ในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่นี้จะช่วยให้เข้าใจนโยบายและแนวทางที่ทุกคนต้องปฏิบัติ เพื่อให้ทุกฝ่ายได้รับสิ่งที่ดีที่สุด ที่มีประโยชน์มากที่สุด

3. เศรษฐศาสตร์มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้บริหารงาน ในระดับของผู้บริหารงาน การมีความรู้ทางเศรษฐศาสตร์จะช่วยให้สามารถแปลข่าวสารหรือข้อมูลทางเศรษฐกิจ ทางการผลิต ทางการค้า จำหน่าย และทางการบริโภคได้ดียิ่งขึ้น อันจะมีประโยชน์แก่การบริหารงานต่างๆ

4. เศรษฐศาสตร์มีส่วนเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของประเทศ โดยความรู้ทางเศรษฐศาสตร์จะช่วยให้สามารถรักษาผลประโยชน์ของประเทศได้ เช่น การติดต่อค้าขาย หรือการลงทุนระหว่างประเทศ

5. เศรษฐศาสตร์มีส่วนช่วยให้ประเทศมีความมั่นคง การบริหารทรัพยากรอันจำกัดด้วยความรอบคอบและด้วยความรู้ที่ได้จากการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์ ย่อมนำมาซึ่งความมั่งคั่งให้แก่ประเทศ ช่วยให้ทรัพยากรนั้นมีอยู่ให้ใช้ไปได้ยาวนานยิ่งขึ้น

Bradley R. Schiller (1993: 19) กล่าวเกี่ยวกับความสำคัญของวิชาเศรษฐศาสตร์ไว้ว่า ทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์มีความสำคัญในการที่จะช่วยตอบปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจทั้งสาม อันได้แก่ จะผลิตอะไร ผลิตอย่างไร และผลิตเพื่อใคร ซึ่งเมื่อเราเข้าใจเช่นนี้แล้วความเข้าใจในการทำงานของระบบเศรษฐกิจจะเกิดขึ้น

Paul A. Samuelson และ William D. Nordhaus (2005: 5) ได้อธิบายความสำคัญของวิชาเศรษฐศาสตร์ ว่า เศรษฐศาสตร์มีความสำคัญต่อการจัดสรรทรัพยากร โดยจะช่วยองค์กรหรือสังคมนั้นๆ นำทรัพยากรมาจัดสรรหรือผลิตอย่างคุ้มค่าที่สุด

จากความสำคัญของวิชาเศรษฐศาสตร์ ดังคำกล่าวของนักวิชาการ สรุปได้ว่า วิชาเศรษฐศาสตร์มีความสำคัญทั้งต่อบุคคลทั่วไปในด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน ด้านการประกอบอาชีพการงาน และต่อรัฐบาลหรือหน่วยงานเอกชนในเวลาที่มีการกำหนดนโยบายทางเศรษฐกิจต่างๆ การผลิตหรือจัดสรรทรัพยากร ตลอดจนการติดต่อธุรกิจกับต่างประเทศ

1.1.1.3 ประโยชน์ของวิชาเศรษฐศาสตร์

ระวัง เนตรโพธิ์แก้ว (2530: 6-8) กล่าวเกี่ยวกับประโยชน์ของเศรษฐศาสตร์ไว้ว่า การศึกษาหาความรู้ทางด้านวิชาเศรษฐศาสตร์นั้นนับว่ามีคุณค่าต่อชีวิตและความเป็นอยู่อย่างยิ่ง เพราะชีวิตของคนนั้นจะขึ้นอยู่กับ การดำรงชีพ การทำมาหากิน การเลือกสรรเครื่องอุปโภคและบริโภคตามความต้องการและความจำเป็น ตลอดจนรู้จักใช้ทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด นอกจากนี้การรู้จักใช้วิชาความรู้ทางวิชาเศรษฐศาสตร์มาประยุกต์กับธุรกิจ อาชีพการงานก็จะช่วยสร้างสรรค์ความเจริญให้กับงานของตน อีกทั้งยังหลีกเลี่ยงข้อบกพร่องข้อเสียหายต่างๆ ได้

อภิรักษ์ จันทะณี (2533: 9) ได้อธิบายถึงประโยชน์ของวิชาเศรษฐศาสตร์ไว้ว่า ผู้ที่ศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์สามารถนำเอาความรู้ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ในด้านต่างๆ อย่างมากมาย เช่น

1. ในฐานะประชาชนหรือผู้บริโภค ทำให้เป็นผู้มีเหตุผลในการใช้จ่ายการบริโภค คือ รู้วิธีการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด เพื่อการบริโภคให้เกิดประโยชน์มากที่สุด, สามารถกำหนดค่าใช้จ่ายในการบริโภค การออม การลงทุนในระดับต่างๆ ได้เหมาะสมยิ่งขึ้น, รู้วิธีจำแนกชนิดของสินค้าและบริการที่มีประโยชน์ และสามารถนำไปใช้ได้อย่างประหยัดที่สุด, สามารถพยากรณ์ภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจ, ใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพ และช่วยเป็นพื้นฐานสำหรับผู้ที่มีอาชีพในการบริหารธุรกิจ กฎหมาย หนังสือพิมพ์ การเมืองและการปกครอง

2. ในฐานะผู้ประกอบการหรือเจ้าของปัจจัยการผลิต ทำให้มีความสามารถที่จะผลิตสินค้าและบริการ เพื่อให้ได้กำไรมากขึ้น พร้อมทั้งยังทำให้การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์หรือได้รับผลตอบแทนสูงสุดด้วย

3. ในฐานะผู้บริหารประเทศ ผู้บริหารประเทศส่วนใหญ่จะต้องมีการกำหนดนโยบายทางด้านเศรษฐกิจ อีกทั้งต้องแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจที่ประเทศกำลังเผชิญอยู่ โดยการที่ผู้บริหารเหล่านี้จะสามารถแก้ไขปัญหาให้ได้ผลดีจะต้องอาศัยความรู้ทางเศรษฐศาสตร์เป็นเครื่องมือเพื่อจะทำให้เป็นผู้มีความรู้กว้างขวางในด้านเศรษฐกิจ และยังช่วยทำให้การตัดสินใจได้ถูกต้องตรงตามความเป็นจริง

วิทยากร เชียงกูล (2541: 15-17) กล่าวถึงประโยชน์ของเศรษฐศาสตร์ไว้ใน 2 ลักษณะ คือ ประโยชน์ต่อตัวผู้ศึกษา ซึ่งมีดังนี้

1. ช่วยให้ผู้ศึกษาได้ตระหนักและเข้าใจปัญหาเศรษฐกิจในชีวิตประจำวันที่ตนประสบอยู่ สามารถที่จะตัดสินใจหาทางแก้ปัญหาเหล่านั้นได้อย่างถูกต้องและมีเหตุผล เช่น จะใช้เงินที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ตัวเองได้อย่างไร

2. เป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพของผู้ศึกษา ผู้ที่ได้ศึกษาเศรษฐศาสตร์มาโดยตรงสามารถที่จะไปประกอบอาชีพที่ต้องใช้ความรู้ในวิชานี้ได้อย่างกว้างขวาง เช่น อาจจะเข้ารับราชการในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศ ซึ่งมีอยู่มากมายหลายหน่วยงานด้วยกัน หรือทำงานเอกชน เช่น ธนาคาร บริษัทห้างร้านต่างๆ ได้ทั่วไป ส่วนผู้ที่ศึกษาด้วยตนเองก็จะใช้ความรู้ที่ได้มาไปเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานได้ ไม่ว่าเขาจะทำงานทางด้านประกอบกิจการส่วนตัว เป็นข้าราชการหรือเป็นลูกจ้างก็ตาม

3. ช่วยให้ผู้ศึกษามีความเข้าใจบทบาทของรัฐบาลในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เช่น การเก็บภาษีอากร และการใช้จ่ายตามโครงการต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ศึกษาสามารถที่จะทำหน้าที่พลเมืองดีด้วยการเข้าไปสนับสนุน วิพากษ์วิจารณ์ และผลักดันให้รัฐบาลดำเนินบทบาททางเศรษฐกิจอย่างมีประสิทธิภาพ และสนองความต้องการของประชาชนได้เพิ่มขึ้น

สำหรับประโยชน์ในอีกลักษณะหนึ่งคือ ประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ โดยความรู้ทางเศรษฐศาสตร์จะเป็นข้อมูลที่สำคัญในการช่วยให้มีการตัดสินใจเกี่ยวกับการเลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อการผลิตสินค้าและบริการด้วยวิธีการผลิตที่ประหยัด มีประสิทธิภาพ สอนองความต้องการของประชาชนได้อย่างถูกต้อง หรือหลีกเลี่ยงความสิ้นเปลือง ความล้มเหลวเสียหายให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

จรรยา โกสีย์ไกรนิรมล (2545: 15-16) กล่าวถึงประโยชน์จากการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์ไว้ว่า ผู้ที่ศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์สามารถนำเอาความรู้ที่ได้รับมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในด้านต่างๆ มากมาย เช่น

1. ในฐานะผู้บริโภค ช่วยให้เป็นผู้บริโภคที่ฉลาด โดยจะช่วยให้รู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดในการบริโภคและใช้ในทางที่ดีที่สุดที่ก่อให้เกิดประโยชน์หรือความพอใจแก่ตนเองสูงสุด, ช่วยให้ผู้สามารถจำแนกชนิดของสินค้าหรือบริการที่มีประโยชน์และสามารถใช้บำบัดความต้องการของตนเองและของคนในครอบครัวได้ด้วยราคาที่ประหยัดที่สุด, ช่วยให้ผู้สามารถประมาณการค่าใช้จ่ายและการกำหนดแผนการบริโภค การออมและการกระทำกิจกรรมอื่นๆ ได้ถูกต้องหรือ

มีเหตุผล, ช่วยให้สามารถคาดคะเนสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ เช่นการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าและบริการได้ถูกต้องหรือมีเหตุผล

2. ในฐานะผู้ผลิตหรือเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต ความรู้จากวิชาเศรษฐศาสตร์จะช่วยให้เป็นผู้ผลิตที่มีความสามารถ ซึ่งหมายความว่าผลิตสินค้าและบริการเพื่อให้ได้กำไรสูงสุด ช่วยในเรื่องการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้เกิดความคุ้มค่าสูงสุด

3. ในฐานะผู้กำหนดนโยบายทางเศรษฐกิจของประเทศ ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์จะช่วยในกำหนดนโยบายทางเศรษฐกิจตลอดจนการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจต่างๆ

Marilyn H. McCarty (1988: 4) ได้กล่าวถึงประโยชน์ในการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์ไว้ว่า เราศึกษาเศรษฐศาสตร์เพื่อประโยชน์ของตัวเราในหลายๆ แนวทาง เช่น ทำให้เราทราบถึงแนวทางในการใช้ชีวิตที่ดีกว่าในอนาคต ทำให้ทราบว่างานชนิดใดที่เหมาะสมกับตัวเราท่ามกลางสถานการณ์ทางเศรษฐกิจต่างๆ ทำให้ทราบถึงวิธีการใช้จ่ายรายได้ที่เราได้มาเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด นอกจากนี้เศรษฐศาสตร์ยังบอกแนวทางในการดำเนินธุรกิจเพื่อก่อให้เกิดกำไรสูงสุดอีกด้วย

จากประโยชน์ของความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ดังกล่าว สรุปได้ว่า ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์จะเป็นประโยชน์ในหลายระดับ โดยเฉพาะในระดับของผู้บริโภค ซึ่งจะได้รับประโยชน์จากความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ในด้านการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดเพื่อเลือกซื้อสินค้าบริการต่างๆ การรับชมรับฟังข่าวสารทางเศรษฐกิจ เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ ส่วนในระดับผู้ประกอบการและผู้บริหารประเทศ จะเป็นประโยชน์ในการกำหนดแนวนโยบายทางเศรษฐกิจต่างๆ ตลอดจนทำให้หน่วยงานของตนมีการพัฒนาไปแนวทางที่ถูกต้อง

1.1.2 การนำเทคโนโลยีมาใช้และผลที่ได้รับต่อผู้บริโภค

ปัจจุบันเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทต่อการผลิตมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากหน่วยงานต่างๆ ที่เริ่มให้ความสำคัญกับการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตสินค้าหรือบริการของตนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตให้ดีขึ้น อย่างไรก็ตามในบางกรณีเทคโนโลยีบางประเภทกลับส่งผลโดยตรงต่อสภาพแวดล้อมในสังคม ซึ่งไม่เพียงแต่ผู้ผลิตเท่านั้นที่ได้รับผลกระทบ แต่ผู้บริโภคก็เป็นอีกกลุ่มบุคคลหนึ่งซึ่งได้รับผลกระทบจากเรื่องดังกล่าว ในเรื่องเกี่ยวกับผลกระทบของเทคโนโลยี ได้มีผู้กล่าวไว้ดังนี้

จักรกฤษณ์ ศิวะเดชาเทพ (2532: 50) กล่าวเกี่ยวกับผลของการใช้เทคโนโลยีต่อสิ่งแวดล้อมว่าจากการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ประโยชน์ด้านต่างๆ โดยผ่านกระบวนการทางเทคโนโลยี ทำให้มีของเสียเกิดขึ้นจากกระบวนการผลิต ซึ่งของเสียบางประเภทจะไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์อีกได้ สุดท้ายจะถูกนำมาปล่อยสู่สิ่งแวดล้อมในลักษณะต่างๆ กัน เช่น แหล่งน้ำ บรรยากาศ หรือนำไปฝังไว้ใต้ดิน เมื่อการระบายของเสียเหล่านี้เกินกว่าขีดความสามารถของธรรมชาติที่จะรองรับได้ ก็จะเกิดภาวะมลพิษในลักษณะต่างๆ ขึ้น

วินัย วีระพัฒนานนท์ (2540: 22-24) วิเคราะห์ถึงผลกระทบอันเกิดจากการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการผลิตเพิ่มขึ้นว่า เทคโนโลยีที่นำมาใช้เพื่อเพิ่มผลผลิตเพื่อการยกระดับการครองชีพของมนุษย์ขึ้น ได้ก่อให้เกิดสารพิษ (Pollutant) จากกระบวนการกำจัดของเสียของเทคโนโลยี สารพิษต่างๆ เช่น สารปรอท คาร์บอนนอกไซค์ สารประกอบของกำมะถัน เหล่านี้ล้วนแล้วแต่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทั้งสิ้น ผลกระทบที่เด่นๆ เช่น การเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิโลก ภัยธรรมชาติต่างๆ เช่น อากาศแปรปรวน การละลายของน้ำแข็งขั้วโลก ปัญหาอุทกภัยต่างๆ ซึ่งผลกระทบเหล่านี้ที่สุดจะก่อให้เกิดการสูญพันธุ์ของพืชและสัตว์

ศิริกัลยา สุวจิตตานนท์ (2541: 8) ได้กล่าวเกี่ยวกับผลเสียจากการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเพิ่มผลผลิตทั้งทางการเกษตรและทางอุตสาหกรรมว่า ในปัจจุบันระบบนิเวศน์ธรรมชาติได้ถูกเปลี่ยนแปลงไปเมื่อมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ทั้งทางอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เพื่อตอบสนองการอุปโภคบริโภค และการค้าระหว่างประเทศ ในด้านการเกษตรมีการใช้สารเคมีเพิ่มขึ้น ในด้านอุตสาหกรรมเทคโนโลยีต่างๆ ที่นำมาใช้ ที่สุดเมื่อผ่านกระบวนการผลิตแล้วจะมีผลทำให้เกิดกากของเสียและมลพิษเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ถือว่าการทำลายระบบนิเวศน์ทางธรรมชาติโดยตรง

สุธาวัลย์ เสถียรไทย (2546: 24) กล่าวถึงผลกระทบจากการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการผลิตทางอุตสาหกรรมว่า การนำเทคโนโลยีการผลิตเข้ามาใช้ในโรงงานอุตสาหกรรมมากขึ้นในปัจจุบัน มีผลทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถูกทำลายลงไปมาก ปัญหามลพิษและปัญหาสุขภาพของคนงานเริ่มแสดงให้เห็นเด่นชัดมากขึ้น

จากคำกล่าวของนักวิชาการข้างต้นจะเห็นได้ว่าปัจจุบันเทคโนโลยีที่มีการนำมาใช้ในการผลิตค่อนข้างมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมาก โดยเฉพาะปัญหาเรื่องสารพิษ กากของเสียจากกระบวนการผลิตทางเทคโนโลยี ซึ่งจะมีผลโดยตรงต่อระบบนิเวศน์ทางธรรมชาติ ดังนั้นแนวทางแก้ไขที่ดีที่สุดคือความตระหนักในความสำคัญของสิ่งแวดล้อม โดยการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการ

ผลิตไม่ใช่เรื่องที่ไม่ถูกต้องแต่ผู้ผลิตที่นำเทคโนโลยีมาใช้ควรจะต้องให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมไปพร้อมกับการใช้เทคโนโลยีด้วย ในเรื่องดังกล่าวได้มีผู้ให้ข้อเสนอแนะไว้ดังนี้

อานันท์ ปันยารชุน (2543: 13) ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีมาใช้ของผู้ผลิตเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมว่า กระแสการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่ทุกคนจำเป็นต้องตระหนัก ตั้งแต่ในระดับชุมชน ท้องถิ่น ระดับประเทศ ระดับภูมิภาค ไปจนถึงในระดับโลก ผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการจะคิดถึงแต่ด้านเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว หรือผลิตโดยใช้ต้นทุนทรัพยากรที่มีอยู่ทั้งหมดไม่ได้ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจะต้องเข้ามามีบทบาทสำคัญอย่างมากในการช่วยให้การใช้ทรัพยากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น สามารถรองรับความต้องการของจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นได้อย่างสมดุล การพัฒนาเศรษฐกิจจะต้องเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งหมายความว่าต้องคิดถึงในระยะยาวมากกว่าผลในระยะสั้น ภาระของสังคมที่เกิดจากการพัฒนาเศรษฐกิจจะต้องได้รับการดูแลและรักษาสภาพความสมดุลของระบบเอาไว้ ของเสียจากการผลิตจะต้องได้รับการจัดการที่ดี ในทำนองเดียวกัน การผลิตก็ต้องได้รับการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพที่จะไม่ทำให้เกิดของเสียพลังงานทดแทน หรือเทคโนโลยีสะอาด เช่น พลังงานน้ำ พลังงานลม พลังงานแสงอาทิตย์ ก็เป็นทางเลือกที่ควรนำมาพิจารณา

สมหวัง ชัยตามล และคณะ (2548: 119-120) ได้กล่าวถึงสาเหตุของการใช้เทคโนโลยีเพื่อการผลิต การบริการ และการบริโภค ซึ่งในบางข้อสะท้อนเป็นการกล่าวถึงเทคโนโลยีที่มีส่วนช่วยในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ดังนี้

1. ประหยัดพลังงาน พลังงานถือว่าเป็นทรัพยากรธรรมชาติอย่างหนึ่ง ไม่ว่าจะอยู่ในรูปของพลังงานความร้อน แสงอาทิตย์ น้ำ ลม ไฟฟ้า พลังงานจากถ่านหิน น้ำมันปิโตรเลียม หรือพลังงานปรมาณู ในกระบวนการผลิต ไม่ว่าจะเป็ทางด้านเกษตรกรรมหรืออุตสาหกรรม ก็ต้องใช้พลังงานรูปใดรูปหนึ่งเสมอ การนำเทคโนโลยีมาใช้ในกระบวนการผลิตก็จะทำให้มีการใช้พลังงานประเภทอื่นลดน้อยลง ตัวอย่างเช่น การใช้ตู้อบความร้อนพลังงานแสงอาทิตย์เพื่ออบแห้งผลผลิตทางการเกษตร เช่นลำไยอบแห้ง ทำให้สามารถลดการใช้พลังงานน้ำมันหรือไฟฟ้า เพราะแสงแดดมีอยู่ตามธรรมชาติ และต้นทุนต่ำกว่าพลังงานอื่นๆ เป็นต้น

2. การนำวัสดุเก่ากลับมาใช้ใหม่ วัสดุบางชนิดที่เป็นวัตถุดิบในการผลิต เช่นกระดาษ เศษไม้ พลาสติก หรือเศษเหล็กเก่าๆ ที่ใช้แล้ว ก็สามารถนำเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิล (Recycle) ทำให้วัสดุเหล่านี้กลายเป็นวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตสินค้าและบริการได้อีก ซึ่งเป็นผลดีต่อระบบเศรษฐกิจ เพราะจะช่วยลดการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้

ธารา บัวคำศรี (2545: 64) ได้เสนอแนวทางในการรีไซเคิล หรือการนำกลับมาใช้ใหม่ ซึ่งถือว่าเป็นเทคโนโลยีที่มีส่วนช่วยในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติไว้ว่า วิธีการนำวัสดุเหลือใช้มาใช้ใหม่เพื่อทำให้ชุมชนได้รับประโยชน์สูงสุด คือ การหาทางใช้วัสดุทดแทนในท้องถิ่น เช่น กระดาษหนังสือพิมพ์ อาจนำไปใช้แทนฟางเป็นที่นอนสำหรับปศุสัตว์ หรือใช้เป็นฉนวน ขยะจำพวกแก้วอาจนำมาทำไฟเบอร์กลาสได้ เศษไม้นำมาทำกระดานไฟเบอร์ เฟอร์นิเจอร์หรือพื้นไม้ และพรมเก่าอาจนำมาทำเป็นพรมใหม่ เป็นต้น

ขวัญชัย วิเศษสุวรรณ (2547 : 159) กล่าวถึงแนวทางในการแปรรูปวัสดุเพื่อการนำกลับมาใช้ใหม่อันเป็นหนึ่งในเทคโนโลยีที่มีส่วนช่วยในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติว่า ในการแปรรูปวัสดุเพื่อการนำกลับมาใช้ใหม่ วัสดุที่นิยมนำมาแปรรูป ได้แก่

1. กระดาษ กระบวนการแปรรูปกระดาษเริ่มต้นด้วยการใช้น้ำและสารเคมีกำจัดหมึกที่ปนเปื้อนออกไป ทำให้กระดาษกลายเป็นเยื่อ ทำความสะอาดเยื่อ และผลิตเป็นเส้นใยเพื่อผลิตกระดาษต่อไป โดยทั่วไปกระบวนการเหล่านี้ทำให้ปริมาณเส้นใยลดลงมีผลให้คุณภาพของกระดาษที่ผลิตได้มีคุณภาพด้อยลง

2. พลาสติก พลาสติกที่มีการนำมาแปรรูปกลับมาใช้ใหม่อย่างแพร่หลาย ได้แก่ โพลีเอทิลีน เช่น ขวดน้ำอัดลม พลาสติกที่เข้าสู่กระบวนการจะถูกตัดให้เป็นชิ้นเล็กๆ และทำความสะอาด จากนั้นจะผ่านกระบวนการไล่น้ำเพื่อให้แห้ง แล้วจึงหลอมเพื่อที่จะผลิตเป็นเม็ดพลาสติกและนำไปใช้เป็นวัตถุดิบในกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์ต่างๆ

3. อลูมิเนียม กระบวนการแปรรูปอะลูมิเนียมเริ่มด้วยการบดอะลูมิเนียมเป็นชิ้นเล็กๆ แล้วนำไปหลอมเป็นแท่ง แท่งอะลูมิเนียมสามารถนำไปใช้ในกระบวนการผลิตอื่นๆ ต่อไป

4. แก้ว แก้วที่ถูกนำมาแปรรูปจะถูกทุบและบดอัดให้ละเอียด จากนั้นจึงนำไปหลอมในเตาหลอมรวมกับวัตถุดิบอื่นๆ ที่ใช้ในกระบวนการผลิตแก้ว

สำหรับผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากกระบวนการแปรรูปกลับมาใช้ใหม่นั้นสังเกตได้จากสัญลักษณ์รีไซเคิลที่ประทับอยู่บนผลิตภัณฑ์นั้น

จากคำกล่าวของนักวิชาการดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าแนวคิดหลักที่ให้ความสนใจตรงกันคือเทคโนโลยีจากการนำวัสดุเก่ากลับมาใช้ใหม่ ซึ่งในความเป็นจริงแนวคิดของเทคโนโลยีดังกล่าวนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดในการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อการประหยัดพลังงานด้วย โดยการนำมาใช้ร่วมกันจะมีความเกี่ยวข้องกับวัสดุเหลือใช้บางอย่าง ดังคำอธิบายของ นิวัติ กองเพียร (2548: 141-142) ที่ว่า วัสดุเหลือใช้บางอย่างนอกจากจะนำกลับมาใช้ใหม่ได้แล้ว การนำกลับมาใช้ใหม่ยังส่งผลต่อการประหยัดพลังงานโดยตรงด้วย เช่น กระจกเครื่องเค็มอะลูมิเนียม ซึ่งได้จากการไปขุดจากดิน

เอามาร้อนลуг ผ่านกระบวนการทำให้บริสุทธิ์ จนเป็นกระป๋องต้องใช้พลังงานถึง 100 หน่วย หากเอากลับไปลุดใหม่ จะใช้พลังงานเพียง 5 หน่วย ประหยัดพลังงานในการผลิตใหม่ถึงร้อยละ 95 และแก้วนากลับมาใช้ใหม่จะเสียพลังงานเพียงร้อยละ 30 สำหรับขวดแก้วในแต่ละปีมีขวดแก้วใช้แล้วไม่ต่ำกว่า 28 พันล้านใบ สามารถหมุนเวียนนำมาใช้บรรจุใหม่ได้อีกมากกว่า 30 ครั้ง รีไซเคิลแก้ว 1 ใบ สามารถประหยัดปริมาณไฟฟ้าเท่ากับ ปริมาณไฟฟ้าที่ใช้กับหลอดไฟขนาด 100 วัตต์ นานถึง 4 ชั่วโมง ในกรณีของการรีไซเคิลกระป๋องอลูมิเนียมจะช่วยประหยัดพลังงานความร้อนได้ถึง 10 เท่า และลดมลพิษทางอากาศได้ร้อยละ 95 และหากรีไซเคิลกระป๋องดีบุกจะลดพลังงานในการผลิตใหม่ได้ถึงร้อยละ 74

สรุปได้ว่ากระบวนการนำกลับมาใช้ใหม่ซึ่งถือเป็นเทคโนโลยีที่มีช่วยในการอนุรักษ์ทรัพยากรนี้มีความสัมพันธ์และใช้ไปด้วยกันกับเทคโนโลยีในการประหยัดพลังงานได้ โดยกระบวนการดังกล่าวนี้ไม่ใช่เกี่ยวข้องกับเพียงผู้ผลิตเท่านั้น ในด้านของผู้บริโภค ยังสามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการนี้ได้ โดยผ่านการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการนำกลับมาใช้ใหม่หรือกระบวนการรีไซเคิล นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องได้โดยตรงจากการจัดระบบการรีไซเคิล ดังแนวคิดของ บัณฑิต เอื้อวัฒนุกูล (2544: 8) ที่ว่า ชุมชนสามารถมีส่วนร่วมในการจัดระบบการรีไซเคิลได้โดยการจัดระบบที่เอื้อต่อการรวบรวมขยะมูลฝอยเพื่อนำกลับมาแปรรูปใหม่ เช่น จัดภาชนะแยกประเภทขยะมูลฝอยที่ชัดเจน เป็นมาตรฐาน, ประสานงานกับร้านค้ารับซื้อของเก่าในการรับซื้อสินค้ารีไซเคิล, จัดระบบการรับซื้อสินค้าขยะมูลฝอยรีไซเคิลให้เหมาะสมตามแหล่งกำเนิด และจัดกลุ่มอาสาสมัคร ในชุมชน นักเรียน ให้มีการนำวัสดุมาแปรสภาพเป็นสินค้า

สำหรับในส่วนของเทคโนโลยีการประหยัดพลังงานนั้น นอกจากผู้บริโภคจะเกี่ยวข้องจากการใช้ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวโดยตรงแล้ว ในด้านของแนวคิดจากเทคโนโลยีการประหยัดพลังงาน ผู้บริโภคยังสามารถนำมาปฏิบัติได้กับตนเองด้วย เช่นการประหยัดพลังงานไฟฟ้า หรือการประหยัดพลังงานน้ำ เป็นต้น กล่าวได้ว่าในปัจจุบันเทคโนโลยีมีส่วนต่อผู้บริโภค เป็นอย่างมาก และผู้บริโภคก็ถือเป็นกลุ่มบุคคลที่จะสามารถเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่มาจากการใช้เทคโนโลยีที่มีส่วนในการรักษาสภาพแวดล้อมให้อยู่ในภาวะที่สมดุลได้ เช่น ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการใช้เทคโนโลยีการนำกลับมาใช้ใหม่ และการประหยัดพลังงาน โดยในส่วนของการประหยัดพลังงานผู้บริโภคยังสามารถนำแนวคิดจากการใช้เทคโนโลยีการประหยัดพลังงานไปใช้เป็นแนวทางปฏิบัติของตนได้อีกด้วย

1.1.3 ระบบและหลักการดำเนินงานในระบบสหกรณ์

บุญมี จันทร์วงศ์ (2543: 30-31) ได้กล่าวถึงความหมายและคุณค่าของสหกรณ์ว่า สหกรณ์คือสมาคมที่เป็นอิสระของบุคคลที่มาร่วมตัวกันด้วยความสมัครใจ การดำเนินการจะเป็นเจ้าของร่วมกัน มีการควบคุมตามแนวทางประชาธิปไตย เพื่อสนองความต้องการและความมุ่งมั่นร่วมกันทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ในส่วนของคุณค่าสหกรณ์ยึดมั่นในคุณค่าของการพึ่งพาตนเอง การเป็นประชาธิปไตย การมีสิทธิทัดเทียมกัน ความเที่ยงธรรมและความสามัคคี

สำหรับหลักการดำเนินงานในระบบสหกรณ์จะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามช่วงเวลา โดยในยุคแรกเราถือกันว่าหลักสหกรณ์ร็อกเซลคือหลักสหกรณ์ทั่วไป เพราะเป็นหลักที่มีคนยอมรับอย่างแพร่หลาย ประกอบทั้งสหกรณ์ประเภทต่างๆ สามารถนำไปเป็นแนวทางดำเนินงานของสหกรณ์ได้เป็นอย่างดี ในส่วนของหลักการทั้งหมด 7 ข้อ นี้ ประพันธ์ เสวตนันท์ (2538: 43-44) ได้นำเสนอไว้ดังนี้

- 1) เปิดรับสมาชิกทั่วไป (Open membership)
- 2) มีการควบคุมตามหลักประชาธิปไตย (Democratic control)
- 3) เป็นกลางทางการเมือง และศาสนา (Political and religious neutrality)
- 4) ซื้อขายด้วยเงินสดในราคาตลาด (Cash purchase and sale at market prices)
- 5) จำกัดดอกเบี้ยที่ให้แก่ทุนเรือนหุ้น (Payment of limited interest on share capital)
- 6) แบ่งเงินปันผลตามส่วนแห่งการซื้อ (Distribution of the surplus among the members in proportion to their purchase)
- 7) ส่งเสริมการศึกษาด้านการสหกรณ์ (Education of the members on cooperatives)

แม้ว่าหลักการสหกรณ์ร็อกเซลจะกลายมาเป็นหลักการที่ได้รับการนำไปยึดถือปฏิบัติเป็นมาตรฐานของสหกรณ์ทั่วโลกอย่างแพร่หลาย แต่นานวันเข้ามีการตีความผิดเพี้ยนไปจากเดิมทำให้มีเกิดปัญหาขึ้นมากมาย ว่ามาตรฐานที่วางอยู่สิ่งใดถูกต้องสิ่งใดผิด ด้วยความสนใจในเรื่องนี้องค์การสัมพันธภาพสหกรณ์ระหว่างประเทศ (International Cooperative Alliance-ICA) ได้เข้ามาจัดตั้งคณะกรรมการพิเศษ ขึ้น 1 ชุด เพื่อแก้ไขปรับปรุงหลักการสหกรณ์ร็อกเซลให้ถูกต้อง ที่สุดคณะกรรมการพิเศษชุดนี้ได้เสนอรายงานต่อที่ประชุมใหญ่ของ ICA ณ กรุงปารีส ในปี ค.ศ. 1937 สรุปได้ว่าหลักสหกรณ์ทั้ง 7 ข้อ สามารถแยกเป็นหลักสหกรณ์มูลฐาน 4 ข้อ และหลักประกอบ 3 ข้อ (สวัสต์ เอกทตร์ 2507: 87-88) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

หลักสหกรณ์มูลฐาน 4 ข้อ

- 1) การเปิดรับสมาชิกเสมอ
- 2) การควบคุมตามหลักประชาธิปไตย
- 3) การจ่ายดอกเบี้ยในอัตราจำกัดสำหรับทุนหรือหุ้น
- 4) การแบ่งเงินส่วนเกินตามส่วนแห่งธุรกิจ

หลักสหกรณ์ที่เป็นส่วนประกอบ 3 ข้อ

- 1) ความเป็นกลางทางศาสนาและการเมือง
- 2) การค้าด้วยเงินสด
- 3) การส่งเสริมการศึกษา

ในระยะต่อมาได้มีการบัญญัติหลักสหกรณ์ทั่วไปหรือหลักสหกรณ์สากลขึ้นมาใหม่ โดยอาศัยหลักสหกรณ์ในปี ค.ศ. 1937 เป็นรากฐานในการพัฒนา ทั้งนี้หลักสหกรณ์ที่กำหนดขึ้นมาใหม่นี้ที่ประชุมใหญ่ประจำปีครั้งที่ 23 ของ I.C.A. ในปี ค.ศ. 1966 ณ กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย ได้รับรองหลักสหกรณ์นี้โดยให้ถือว่าทุกข้อมีความสำคัญต่อความเป็นสหกรณ์เท่ากันหมด ซึ่งหลักสหกรณ์ที่มีการบัญญัติขึ้นมาใหม่นี้มี 6 หลัก (ทิพย์ ชัยเมธา และ ชัยมงคล สุวพานิช 2520: 72) ดังนี้

- 1) การเป็นสมาชิกด้วยความสมัครใจ และการไม่กีดกันการเข้าเป็นสมาชิก
- 2) การควบคุมตามหลักประชาธิปไตย คือสมาชิกคนหนึ่งมีเสียงหนึ่งเสียงและการดำเนินงานโดยอิสระ
- 3) การจำกัดดอกเบี้ยให้แก่ทุนเรือนหุ้นถ้าหากมีการแบ่งเงินปันผล
- 4) การอุทิศเงินส่วนเกินให้แก่การพัฒนาสหกรณ์ ให้แก่การจัดให้มีสามัญบริการหรือแบ่งปันให้แก่สมาชิกตามส่วนแห่งธุรกิจ
- 5) มีมาตรการจัดให้มีการศึกษาอบรม
- 6) การร่วมมือระหว่างสหกรณ์ทั้งหลายทุกระดับ

หลักการสหกรณ์ 6 ประการนี้มีการถือใช้มาตลอด จนเมื่อวันที่ 23 กันยายน ค.ศ. 1995 องค์การสัมพันธภาพสหกรณ์ระหว่างประเทศ ได้จัดการประชุม ณ นครแมนเชสเตอร์ ประเทศอังกฤษ เพื่อปรับปรุงเพิ่มเติมหลักการสหกรณ์ใหม่อีกครั้ง เพื่อให้หลักการสหกรณ์มีความสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันยิ่งขึ้น รวมทั้งการให้สมาชิกได้มีความเข้าใจและนำหลักการสหกรณ์ไปใช้ปฏิบัติในแนวทางเดียวกัน ซึ่งหลักการสหกรณ์นอกจากจะเป็นการแสดงถึงแนวทางในการนำไปปฏิบัติสำหรับสหกรณ์แล้ว ยังแสดงให้เห็นถึงการนำคุณค่าของสหกรณ์ไปสู่การปฏิบัติด้วย ดังที่ บุญมี จันทรวงศ์ (2543: 30-32) ได้เสนอรายละเอียดของหลักการไว้ดังนี้

หลักการที่ 1 การเปิดรับสมาชิกโดยทั่วไปตามความสมัครใจ โดยการรับสมาชิกจะเป็นการรับบุคคลทั่วไป โดยปราศจากการกีดกันทางเพศ ฐานะทางสังคม เชื้อชาติ การเมืองหรือศาสนา

หลักการที่ 2 การควบคุมโดยสมาชิกตามแนวทางประชาธิปไตย สหกรณ์เป็นองค์กรประชาธิปไตยที่มีการควบคุมโดยสมาชิกซึ่งมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและการตัดสินใจ มีสิทธิออกเสียงอย่างเท่าเทียมกัน (สมาชิกหนึ่งคนหนึ่งเสียง)

หลักการที่ 3 การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจโดยสมาชิก สมาชิกมีส่วนร่วมในการลงทุน (ซื้อหุ้น) ในสหกรณ์ของตนเองอย่างเสมอภาคกัน และมีส่วนร่วมในการควบคุมการใช้เงินทุนของสหกรณ์ตามแนวทางประชาธิปไตย

หลักการที่ 4 มีการปกครองตนเองและมีอิสระ หากสหกรณ์จะต้องมีข้อตกลงผูกพันกับองค์กรอื่นใดซึ่งรวมถึงหน่วยงานของรัฐบาลด้วย หรือจะต้องเพิ่มเงินลงทุนโดยอาศัยแหล่งเงินทุนภายนอกสหกรณ์ สหกรณ์จะต้องกระทำการดังกล่าวภายใต้เงื่อนไขที่มั่นใจได้ว่ามวลสมาชิกจะยังคงดำรงไว้ซึ่งอำนาจในการควบคุมสหกรณ์ตามแนวทางประชาธิปไตย และสหกรณ์ยังคงดำรงความเป็นอิสระ

หลักการที่ 6 การร่วมมือระหว่างสหกรณ์ สหกรณ์จะสามารถให้บริการแก่สมาชิกได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ระบบสหกรณ์ได้ โดยร่วมมือกันในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติ

หลักการที่ 7 ความห่วงใยต่อชุมชน สหกรณ์พึงดำเนินกิจการต่างๆ เพื่อการพัฒนาชุมชน ให้มีความเจริญยั่งยืนตามนโยบายที่มวลสมาชิกเห็นชอบ

สำหรับหลักการสหกรณ์ที่มีการกำหนดขึ้นใหม่ในปี ค.ศ. 1995 นี้ ในบางข้อยังมีรายละเอียดเพิ่มเติม ตามการวิเคราะห์ของ ประพันธ์ เสวตนันท์ (2538: 48-52) ดังนี้

หลักการที่ 1 การเปิดรับสมาชิกโดยทั่วไปตามความสมัครใจ การเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์นั้น จะต้องมีแบบแผนเหมือนธุรกิจประเภทอื่นๆ ที่ต้องดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง มีข้อบังคับที่สมาชิกต้องรับรู้ ต้องเข้าใจ และยอมรับข้อผูกพันในฐานะที่เป็นสมาชิก โดยสรุปแล้วการเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์จะต้องมีสิทธิและหน้าที่ประกอบกันไปด้วย เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว จึงเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่สถานภาพการเป็นสมาชิกต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ ไม่มีการบังคับขู่เข็ญทั้งทางตรงและทางอ้อม ในขณะเดียวกัน เมื่อมีเสรีภาพในการสมัครเข้าเป็นสมาชิก ก็ต้องมีเสรีภาพในการลาออกจากสมาชิกได้เช่นกัน

หลักการที่ 2 การควบคุมโดยสมาชิกตามแนวทางประชาธิปไตย เนื่องจากองค์กรสหกรณ์เป็นองค์กรประชาธิปไตย การจัดการบริหารจึงต้องมาจากบุคคลที่ได้รับเลือกตั้ง หรือแต่งตั้งตามวิธีที่สมาชิกได้ตกลงกัน ในการลงคะแนนเสียงจะต้องคำนึงตัวบุคคลมากกว่าทุนหรือ

ทุนเรือนหุ้นที่สมาชิกถืออยู่ โดยให้ยึดหลักว่า สมาชิกมีสิทธิออกเสียงได้คนละหนึ่งเสียง โดยไม่คำนึงว่าสมาชิกผู้นั้นจะมีทุนเรือนหุ้นมากหรือน้อย (หลัก One Man One Vote)

หลักการที่ 6 การร่วมมือระหว่างสหกรณ์ สหกรณ์ในทุกระดับควรร่วมมือกันอย่างจริงจัง ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค ระดับชาติ และระดับนานาชาติ เหตุที่ต้องมีความร่วมมือกันระหว่างสหกรณ์ทั้งในระดับเดียวกันและต่างระดับกัน เพราะถือกันว่าสหกรณ์นั้นมีฐานะเป็นขบวนการที่จะต้องทำงานอย่างต่อเนื่อง สหกรณ์ทั้งหลายจึงต้องช่วยเหลือกันเป็นขบวนการเดียวกัน สหกรณ์แต่ละแห่งจะอยู่หรือทำงานโดยลำพังอย่างเดียวไม่ได้

จากหลักการดำเนินงานของสหกรณ์ทั้งหมดที่ได้กล่าวมานี้จะเห็นได้ว่าในแต่ละหลักการ จะให้ความสำคัญกับหลักหรือแนวทางแบบประชาธิปไตยมาก ทั้งนี้เป็นการสะท้อนถึงความหมายและคุณค่าที่ถูกต้องของสหกรณ์ ซึ่งลักษณะการดำเนินงานแบบประชาธิปไตย ตามรูปแบบของสหกรณ์นี้ กองวิชาการและส่งเสริมการเกษตร (2512: 17-18) ได้มีการกล่าวไว้ว่า วิธีดำเนินงานของสหกรณ์ตามครรลองของประชาธิปไตย สามารถมองเห็นได้โดยชัดเจน คือ

1. การเป็นสมาชิกของสหกรณ์เป็นไปตามความสมัครใจ หรือตามเสรีภาพของมนุษยชน ไม่มีการกีดกันในเรื่องชั้น วรรณะ เชื้อชาติ การนับถือศาสนาและความคิดเห็นทางการเมือง ผู้ที่พิจารณาเห็นว่าสหกรณ์จะสามารถอำนวยประโยชน์แก่ตนได้ และเห็นว่าตนเองอาจช่วยเหลือเกื้อกูลสหกรณ์ให้เจริญก้าวหน้าได้ ก็ยอมเข้าเป็นสมาชิกของสหกรณ์ได้เสมอ

2. บรรดาสมาชิกของสหกรณ์มีอำนาจสูงสุดในการควบคุมและดำเนินกิจการของสหกรณ์ วิธีการควบคุมดังกล่าวนี้กระทำโดยการประชุมใหญ่ซึ่งจะมีอย่างน้อยปีละครั้ง ในการออกเสียงลงคะแนนอันจะเป็นมติที่จะให้สหกรณ์ดำเนินการใดๆ นั้น สมาชิกมีสิทธิออกเสียงได้คนละหนึ่งเสียงเท่ากันทั้งหมด ไม่ว่าจะถือหุ้นอยู่ในสหกรณ์มากหรือน้อยหรือมีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างไรก็ตาม

3. ในการประชุมใหญ่ประจำปี สมาชิกผู้เข้าประชุมจะเลือกตั้งกันเองขึ้นเป็นคณะกรรมการดำเนินการเพื่อบริหารธุรกิจของสหกรณ์ ให้เป็นไปตามความต้องการของบรรดาสมาชิก คณะกรรมการดำเนินงานมีความรับผิดชอบต่ที่ประชุมสมาชิก

ปัจจุบันนี้จะเห็นได้ว่าในการทำงานต่างๆ สามารถนำหลักการดำเนินงานของสหกรณ์ไปประยุกต์ใช้กับการทำงานทั่วไปได้ โดยเฉพาะหลักการในเรื่องการรับสมาชิก หลักการควบคุมแบบประชาธิปไตย หลักการมีส่วนร่วมของสมาชิก หลักการร่วมมือระหว่างกลุ่มสหกรณ์ ทั้งนี้เนื่องจากการดำเนินงานของระบบสหกรณ์ถือเป็นขั้นตอนหรือระบบการทำงานในรูปแบบหนึ่ง ด้วยเหตุนี้

หลักการดำเนินงานบางข้อ จึงสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการทำงานในลักษณะอื่นๆ ได้ด้วย โดยเฉพาะกับการทำงานเป็นลักษณะงานกลุ่ม

1.1.4 ระบบเศรษฐกิจพอเพียง

1.1.4.1 ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่มีพระราชประสงค์ให้ประชาชนคนไทยมีความเป็นอยู่ที่สอดคล้องกับสภาพสังคมและมีพออยู่พอกินตามอัตภาพ ในด้านของความหมาย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสเกี่ยวกับความหมาย เศรษฐกิจพอเพียง เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2540 วันที่ 4 ธันวาคม 2541 และวันที่ 23 ธันวาคม 2542 สรุปได้ดังนี้

พระราชดำรัสวันที่ 4 ธันวาคม 2540 ความว่า “เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเศรษฐกิจแบบพอมีพอกิน โดยแบบพอมีพอกิน หมายความว่า อุ้มชูตนเองให้มีความพอเพียงกับตนเอง”

วันที่ 4 ธันวาคม 2541 ทรงอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงว่า

“...พอมีพอกิน ก็แปลว่าเศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง ถ้าแต่ละคนมีพอมีพอกินก็ใช้ได้ ยิ่งประเทศพอมีพอกินก็ยิ่งดี...”

“Self-Sufficiency นั้น หมายความว่า ผลิตอะไร มีพอที่จะใช้ไม่ต้องไปขอยืมคนอื่น อยู่ได้ด้วยตนเอง... เป็นไปตามที่เรียกว่ายืนบนขาตัวเอง...แต่พอเพียงนี้มีความหมายกว้างขวางยิ่งกว่านี้อีก คือ คำว่าพอ ก็พอแค่นั้นเอง คนเราถ้าพอใจในความต้องการมันก็มี ความโลภน้อยก็เบียดเบียนผู้อื่นน้อย... พอเพียงนี้อาจจะมีมาก อาจจะมีของหรูหราก็ได้ แต่ว่าต้องไม่ไปเบียดเบียนคนอื่น ต้องให้พอประมาณ พุคจาก็พอเพียง ทำอะไรก็พอเพียง ปฏิบัติงานก็พอเพียง”

วันที่ 23 ธันวาคม 2542 พระราชทานพระราชดำรัสเพิ่มเติมว่า เศรษฐกิจพอเพียงแปลเป็นภาษาอังกฤษว่า Sufficiency Economy เป็นเรื่องที่ไม่มีในตำราเศรษฐกิจ เพราะเป็นทฤษฎีใหม่ เป็นพระราชดำริของพระองค์ท่าน

นอกจากนี้ยังมีผู้ให้ความหมายเศรษฐกิจพอเพียงไว้อีกดังนี้

สุเมธ ตันติเวชกุล (2541: 6) กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียงระดับประเทศนั้น หมายถึง ความสามารถของชุมชนเมือง รัฐ ประเทศ หรือภูมิภาคหนึ่งๆ ในการผลิตสินค้าและบริการทุกชนิด

เพื่อเลี้ยงสังคมนั้นๆ ได้ โดยไม่ต้องพึ่งพาปัจจัยต่างๆ ที่เราไม่ได้เป็นเจ้าของ และเศรษฐกิจพอเพียงในระดับบุคคลนั้น หมายถึงความสามารถในการดำรงชีวิตได้อย่างไม่เดือดร้อน ความเป็นอยู่อย่างประมาทตน ตามฐานะ ตามอัธยาศัย และไม่หลงใหลตามกระแสของวัตถุนิยม มีอิสรภาพไม่พันธนาการอยู่กับสิ่งใด

ประเวศ วะสี (2541: 106) กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียงคือการพึ่งตนเองได้ ไม่ขาดทุนมาก ทั้งความคิด ปัญญา ทุน เทคโนโลยี พอพึ่งตนเองได้ ความเสี่ยงมีน้อย แสดงว่ามีเพียงพอใช้

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (2547 : 1) ได้ให้ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงว่า หมายถึงเศรษฐกิจที่สามารถอุ้มชูตัวเองได้ ให้มีความพอเพียงกับตัวเอง (Self Sufficiency) อยู่ได้โดยไม่ต้องเดือดร้อน โดยต้องสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจของตนเองให้ดีก่อน คือตั้งตัวให้มีความพอกินพอใช้ ไม่ใช่มุ่งหวังแต่จะทุ่มเทสร้างความเจริญ ยกเศรษฐกิจให้รวดเร็วแต่เพียงอย่างเดียว เพราะผู้ที่มีอาชีพและฐานะเพียงพอที่จะพึ่งตนเอง ย่อมสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้า และฐานะทางเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นไปตามลำดับต่อไปได้

โสภณ สุภาพงษ์ (2542: 70-71) กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียงคือ การที่คนเราสามารถเลี้ยงชีพด้วยการพึ่งตนเองจากสิ่งที่มีเพียงพอแล้ว โดยมีการเติบโตอย่างพอเหมาะ เช่น เลี้ยงชีพจากสิ่งที่มี ใช้วัตถุดิบของตนเอง คนของตนเอง จากในครอบครัว ในหมู่บ้าน ในชุมชน

สรุปได้ว่าเศรษฐกิจพอเพียงหมายถึง ความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างเรียบง่าย อยู่อย่างพอดี รู้จักประมาณตนเอง ไม่หลงใหลไปตามกระแสสังคม นอกจากนี้เศรษฐกิจพอเพียงยังเน้นถึงการเลี้ยงชีพโดยการพึ่งตนเอง มีการเติบโตอย่างพอเหมาะ ไม่รวดเร็วเกินไป

1.1.4.2 ปรัชญาและแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (2548: 6-7) ได้วิเคราะห์ความหมายของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกๆระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในด้านการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2548: 13-17) ได้วิเคราะห์ถึงหลักแนวคิดและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงว่า แนวคิดการพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงคือแนวคิดแห่งการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง และความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจและการกระทำ ในส่วนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีหลักพิจารณาอยู่ 5 ส่วน ดังนี้

1. กรอบแนวคิด โดยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นกรมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัย และวิกฤต เพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา

2. คุณลักษณะ เน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างมีขั้นตอน ทั้งนี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนในทุกระดับ

3. คำนิยาม ความพอเพียง จะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ พร้อมๆ กัน คือ *ความพอประมาณ* หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไป และไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ *ความมีเหตุผล* หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียง จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ *การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว* หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

4. เงื่อนไข การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับความพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน โดยเงื่อนไขความรู้ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบ ที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ ส่วนเงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

5. แนวทางปฏิบัติ/ผลที่คาดว่าจะได้รับ จากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี

สำหรับหลักการพึ่งตนเอง และหลักทางสายกลางซึ่งถือเป็นแนวคิดพื้นฐานที่สำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงดังกล่าวที่ได้ยกมาข้างต้นนี้ สุเมธ ตันติเวชกุล (2541 : 6) ได้กล่าวว่าหลักทั้งสองอาจแยกแยะโดยยึดหลักสำคัญ 5 ประการ คือ

1. ด้านจิตใจ ทำตนให้เป็นที่พึ่งของตนเอง มีจิตสำนึกที่ดี สร้างสรรค์ให้ตนเองและชาติโดยรวม มีจิตใจเอื้ออาทร ประณีประนอม เห็นผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง
2. ด้านสังคม แต่ละชุมชนต้องช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายชุมชนที่เข้มแข็ง และเป็นอิสระ
3. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้ใช้และจัดการอย่างฉลาด พร้อมทั้งหาทางเพิ่มมูลค่า โดยให้ยึดอยู่บนหลักการของความยั่งยืน
4. ด้านเทคโนโลยี จากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว เทคโนโลยีที่เข้ามาใหม่มีทั้งดีและไม่ดี จึงต้องแยกแยะบนพื้นฐานของภูมิปัญญาชาวบ้านและเลือกใช้เฉพาะที่สอดคล้องกับความต้องการ และสภาพแวดล้อมและควรพัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาของเราเอง
5. ด้านเศรษฐกิจ แต่เดิมนักพัฒนามักมุ่งที่การเพิ่มรายได้ และไม่มีกรมุ่งที่การลดรายจ่ายในเวลาเช่นนี้จะต้องปรับทิศทางใหม่ คือจะต้องมุ่งลดรายจ่ายก่อนเป็นสำคัญ และยึดหลัก พออยู่ พอกิน และพอใช้

สรุปได้ว่าปรัชญาและแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงนั้นเป็นแนวทางที่ชี้ถึงการดำรงชีวิตและการปฏิบัติตนในทางสายกลางให้กับประชาชนในทุกระดับ เน้นที่ความพอเพียง ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว นอกจากนี้การมีคุณธรรมความซื่อสัตย์ ความอดทน ความเพียร การใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิตยังเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะทำให้การนำปรัชญาและแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ประสบความสำเร็จดียิ่งขึ้น

1.1.4.3 การดำรงชีวิตในระบบเศรษฐกิจพอเพียง

สุเมธ ตันติเวชกุล (2542: 6) ได้กล่าวไว้ในบทความพิเศษเนื่องในวโรกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษาครบ 6 รอบ 5 ธันวาคม 2542 หนังสือพิมพ์สยามธุรกิจ ว่าการปฏิบัติตนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงนั้นควรยึดหลักปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. ยึดความประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่ายทุกด้านที่ไม่จำเป็น ลดละความฟุ่มเฟือยในการดำรงชีวิตอย่างจริงจัง
2. ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้อง สุจริต แม้จะตกอยู่ในภาวะขาดแคลนในการดำรงชีพก็ตาม

3. ละเลิกการแก่งแย่งผลประโยชน์และแข่งขันในทางการค้าขายประกอบอาชีพแบบต่อสู้กันอย่างรุนแรงดังอดีต

4. ไม่หยุดนิ่งที่จะหาทางให้ชีวิตหลุดพ้นจากความทุกข์ยาก โดยจะต้องขวนขวายใฝ่หาความรู้ให้เกิดมีรายได้เพิ่มพูนขึ้นจนถึงขั้นพอเพียงเป็นเป้าหมายสำคัญ

5. ปฏิบัติตนในแนวทางที่ดีลดละสิ่งชั่วให้หมดสิ้นไป

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (2547: 25) ได้ให้ความหมายของการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางที่เหมาะสมกับคนในทุกระดับ ไม่ใช่เน้นแต่เพียงผู้ที่อยู่ในภาคการเกษตรเท่านั้น แต่ผู้ที่ยอยู่นอกภาคการเกษตรก็สามารถนำแนวทางของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ได้ เพราะเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญา เป็นแนวปฏิบัติตนไม่ว่าจะอยู่ในกิจกรรม หรืออาชีพใด ก็ต้องยึดวิถีชีวิตไทยอยู่แต่พอดี อย่าฟุ้งเฟ้อ อยากรู้ประโยชน์ อย่ายึดวัตถุเป็นที่ตั้ง ยึดเส้นทางสายกลาง อยู่กินตามฐานะ ใช้สติปัญญาในการดำรงชีวิต เจริญเติบโตอย่างค่อยเป็นค่อยไป ปกป้องตนเองไม่ให้หลงกระแสโลกาภิวัตน์ โดยไม่รู้ถึงเหตุและผลตามสภาพแวดล้อมของไทย ให้รู้จักแยกแยะสิ่งดีสิ่งเลว สิ่งที่เป็นประโยชน์ตามสภาพความเป็นจริงของบ้านเมืองเราเป็นที่ตั้ง ให้มีความรัก ความเมตตา ที่จะช่วยเหลือสังคมให้รอดพ้นจากภัยพิบัติ และรวมพลังกันด้วยความสามัคคีเป็นหมู่เหล่า ขจัดข้อขัดแย้งไปสู่ความประนีประนอม รักษาผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

สรุปได้ว่าการดำเนินชีวิตตามแนวทางของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้นต้องประกอบไปด้วย ความประหยัดยึดวิถีชีวิตไทยอยู่แต่พอดี การประกอบอาชีพที่สุจริต การเลิกแก่งแย่งประโยชน์ซึ่งกันและกัน การใฝ่หาความรู้เพื่อให้เกิดมีรายได้เพิ่มพูน การปฏิบัติตนในแนวทางที่ดี การใช้สติปัญญาในการดำรงชีวิต การมีคุณธรรมความรักความเมตตา และความสามัคคี

1.1.4.4 ทฤษฎีใหม่ และประโยชน์ของการปฏิบัติตามหลักทฤษฎีใหม่

ทฤษฎีใหม่เป็นแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ได้ทรงพระราชทานเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาการประกอบอาชีพของเกษตรกรที่พระองค์ได้ทรงมอบหมายให้ข้าราชการ ข้าราชการและหน่วยงานราชการต่างๆ ทดลอง ศึกษาและทดสอบว่าใช้ได้ผลแล้ว จึงนำออกมาเผยแพร่สำหรับเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพของเกษตรกร ซึ่งในส่วนสาระและหลักสำคัญของทฤษฎีใหม่ ได้มีผู้กล่าวไว้ดังนี้

มณูญ มุกข์ประดิษฐ์ (2539: 79-80) กล่าวเกี่ยวกับสาระสำคัญของทฤษฎีใหม่ว่า สาระสำคัญของทฤษฎีใหม่นี้คือ การให้เกษตรกรจัดการใช้ประโยชน์จากที่ดิน ซึ่งถือครองจากการประมาณการตัวเฉลี่ย ครอบครัวยุค 10-15 ไร่ ให้ได้ประโยชน์สูงสุด ในส่วนหลักสำคัญของทฤษฎีใหม่ คือมุ่งให้เกษตรกรสามารถเลี้ยงตนเองได้พอเพียงในระดับหนึ่ง ทรงเน้นความสำคัญของการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และการสร้างความสามัคคีในท้องถิ่น

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (2541 : 28) ได้สรุปหลักการสำคัญของทฤษฎีใหม่ไว้ดังนี้

1. เป็นระบบการผลิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง ระบบนี้มีหลักการเพื่อให้เกษตรกรสามารถเลี้ยงตนเองได้ (Self-Sufficiency) ในระดับชีวิตที่ประหยัดไปก่อน เมื่อสามารถเลี้ยงตนเองและมีความมั่นคงเพียงพอแล้วจึงขยายให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นต่อไป

2. เป็นแนวคิดในการพัฒนาที่ยึดหลักความสามัคคีในชุมชน มีการร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำนองเดียวกับวิถีชีวิตของเกษตรกรไทยในอดีต คือ “ประเพณีการลงแขก” แบบดั้งเดิม ช่วยลดค่าใช้จ่าย ไม่ต้องพึ่งแรงงานจากภายนอก

สันทัต โรจนสุนทร (2542: 13) ได้กล่าวไว้ว่า ทฤษฎีใหม่มีขั้นตอนชัดเจน 3 ขั้นตอน ขั้นแรกคือการแบ่งพื้นที่เป็นนาข้าว 30 % เป็นพืชสวน พืชยืนต้น 30 % และสระน้ำ 30 % อีก 10% เป็นที่อยู่อาศัยและสิ่งก่อสร้างอื่นๆ ในภาคปฏิบัติขั้นที่ 1 จะทำให้เกิดการพอเพียง พอมีกิน มีใช้ ไม่อดอยาก ส่วนขั้นที่ 2 จะมีการรวมกลุ่มเพื่อปฏิบัติในแง่ต่างๆ คือการผลิต การตลาด ความเป็นอยู่ การศึกษา สาธารณสุข สร้างชุมชน และสังคมให้ดีขึ้น ขั้นที่ 3 เป็นการผลิตในฐานะอาชีพ ซึ่งต้องการแหล่งเงินและแหล่งพลังงาน มีสหกรณ์ โรงเรียน ช่วยกันลงทุนพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นในภาพรวม

จากสาระและหลักสำคัญของทฤษฎีใหม่ที่ได้ยกมากล่าวนี้ สรุปได้ว่า ทฤษฎีใหม่มีสาระสำคัญอยู่ที่การให้เกษตรกรจัดการใช้ประโยชน์จากที่ดินให้ถูกต้อง เพื่อให้พอมีพอกินในที่ดินของตนเองก่อน จากนั้นจึงเน้นไปที่การรวมกลุ่มในระดับต่างๆ เพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของตนให้ดียิ่งขึ้น ในส่วนหลักสำคัญของทฤษฎีใหม่นี้เน้นที่ การเลี้ยงตนเองได้ ความสามัคคี ความร่วมมือ การช่วยเหลือกันภายในชุมชน

1.5 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับผู้บริโภค

1.1.5.1 ผลของการใช้เทคโนโลยีของผู้ผลิตต่อผู้บริโภค

ปัจจุบันมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการผลิตเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งส่งผลดีต่อผู้บริโภคหลายประการ แต่ในขณะเดียวกันผลเสียที่ผู้บริโภคได้รับจากเทคโนโลยีของผู้ผลิตก็มีอยู่มากเช่นกัน ซึ่งในเรื่องเกี่ยวกับผลดีผลเสียอันเกิดจากการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ของผู้ผลิต ได้มีผู้กล่าวไว้ดังนี้

เอมมานูเอล จี. เมสทิน (2530: 13, 37) กล่าวถึงผลดีและผลเสียของการใช้เทคโนโลยีว่า เทคโนโลยีเป็นสิ่งชักนำหรือกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้วยวิธีสำคัญๆ ที่เกี่ยวพันกัน อย่างใกล้ชิดสองวิธีด้วยกัน คือ เทคโนโลยีใหม่ๆ สร้างโอกาสใหม่ๆ ขึ้นสำหรับมนุษย์และสังคม และขณะเดียวกันก็ก่อให้เกิดปัญหาใหม่ๆ แก่มนุษย์และสังคมเช่นกัน กล่าวคือมีทั้งผลแง่บวกและผลแง่ลบ ผลในแง่บวกของเทคโนโลยีในการผลิตคืออาจทำให้เกิดความเจริญเติบโต ผลผลิตและการครองชีพของประเทศที่ใช้เทคโนโลยีนั้นสูงขึ้น แต่ผลในแง่ลบคือการเปลี่ยนแปลงค่านิยมของคนในประเทศที่หันเข้าหาการบริโภคมากขึ้น จนเป็นการบริโภคที่เกินพอดี การแบ่งชั้นทางสังคมระหว่างผู้มีสินค้าหรือสามารถใช้บริการที่มาจากเทคโนโลยีนั้นๆ กับผู้ที่ไม่สามารถทำเช่นนั้นได้

วสุนธรา (2548: 38-41) กล่าวถึงผลกระทบของเทคโนโลยีต่อผู้บริโภคว่า ชีวิตประจำวันของคนเราต้องพบเจอและสัมผัสกับอุปกรณ์อำนวยความสะดวกต่างๆ ซึ่งอุปกรณ์บางประเภทก็เป็นอุปกรณ์ที่มาด้วยกันกับเทคโนโลยีด้วย เช่น โทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์ จริงอยู่ว่าอุปกรณ์เหล่านี้จะเป็นอุปกรณ์ที่ให้ความสะดวกสบายกับคนเรามากแต่ในอีกด้านหนึ่ง กลับเป็นภัยร้ายที่ใกล้ตัวเราเช่นกัน ในกรณีของโทรศัพท์มือถือผลจากการศึกษาของหน่วยงานวิจัยเทคโนโลยีของโทรศัพท์ไร้สายหรือ WTR (Wireless Technology Research) ได้รายงานว่ารังสีไมโครเวฟที่แพร่ออกมาจากมือถือนั้นมีฤทธิ์ทำลายพันธุกรรมในเม็ดเลือด นอกจากนี้ผู้ที่ใช้โทรศัพท์อย่างต่อเนื่องยังมีโอกาสเสี่ยงสูงมากที่จะเป็นโรคนีื้องอกในสมองชนิดหนึ่งที่มีชื่อเรียกทางการแพทย์ว่า Neuroepithelial Tumors ในกรณีของคอมพิวเตอร์ การจ้องที่จอานานๆ จะทำให้สายตาเกิดความล้าตาแห้ง จนดวงตาระคายเคือง นอกจากนี้ สำหรับบางคนที่นั่งทำไม่ถูกต้อง เมื่ออยู่ในท่านั้นเป็นเวลานานๆ เช่นต้องก้มลง มองจอมากเกิน หรือนั่งหลังค่อม ก็จะทำให้ร่างกายเกิดการบาดเจ็บ เช่น ปวดคอ ปวดหลัง

Roger L. Miller (1998: 6) กล่าวเกี่ยวกับผลดีของเทคโนโลยีว่า เทคโนโลยีในการผลิตจะช่วยทำให้เรามีเวลาว่างมากขึ้น เป็นการอำนวยความสะดวกให้กับชีวิตประจำวันของเรา ช่วยเพิ่ม

ประสิทธิภาพในการนำทรัพยากรมาเปลี่ยนรูปเป็นสินค้าและบริการ ทำให้คุณภาพของสินค้าและบริการนั้นสูงขึ้น เทคโนโลยีบางประเภทยังช่วยลดต้นทุนทำให้ราคาสินค้าลดลงด้วย

สรุปได้ว่าเทคโนโลยีที่ผู้ผลิตนำเข้ามาใช้ในการผลิตสินค้าและบริการนั้นมีทั้งผลดีและผลเสียต่อผู้บริโภค โดยผลดีคือการยกระดับมาตรฐานการครองชีพของมนุษย์ ชีวิตความเป็นอยู่ที่สะดวกสบายมากขึ้นอันเป็นผลมาจากคุณภาพของสินค้าและบริการที่สูงขึ้น อีกทั้งในบางกรณียังเป็นการลดต้นทุนการผลิตทำให้สินค้าหรือบริการนั้นๆ ราคาลดลงด้วย ในส่วนของผลเสียคือการทำให้สภาพของสังคมเปลี่ยนเป็นแบบบริโภคนิยมหรือวัตถุนิยมมากขึ้น เกิดการแบ่งชั้นทางสังคม ปัญหาช่องว่างระหว่างชนชั้น นอกจากนี้สินค้าที่มีเทคโนโลยีเป็นส่วนประกอบบางประเภทยังส่งผลเสียทางด้านสุขภาพต่อผู้บริโภคโดยตรงด้วย

1.1.5.2 ผลของการแข่งขันของผู้ผลิตต่อผู้บริโภค

เมื่อพิจารณาสภาพเศรษฐกิจในทุกวันนี้ จะเห็นได้ว่าการต่อสู้และแข่งขันของผู้ผลิตแต่ละรายมีจำนวนที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะประเทศที่มีฐานทางเศรษฐกิจเป็นแบบทุนนิยม ซึ่งการแข่งขันดังกล่าวนับว่ามีประโยชน์ต่อผู้บริโภคในหลายเรื่อง โดยเฉพาะในเรื่องของราคาสินค้าและบริการนั้นๆ อย่างไรก็ตามการทวีการแข่งขันทันทีที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ก็ถือเป็นการส่งผลเสียหลายเรื่องต่อผู้บริโภคเช่นกัน รายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้ได้มีผู้กล่าวไว้ดังนี้

จรินทร์ เทศวานิช (2522: 45) กล่าวเกี่ยวกับผลดีที่ผู้ผลิตมีการแข่งขันกันว่า การแข่งขันเป็นปัจจัยสำคัญในอันที่จะป้องกันมิให้มีผู้ใดแสวงหากำไรจนเกินสมควร ในประเทศที่มีการใช้ระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมผู้ผลิตไม่อาจจะเอากำไรจากผู้บริโภคมากเกินไป เพราะถ้าสินค้าใดมีราคาสูงได้กำไรมากจะมีผู้ผลิตรายอื่นตั้งกิจการเข้ามาแข่งขันด้วย เมื่อมีผู้ผลิตหลายราย สินค้าที่ผลิตก็จะเพิ่มมากขึ้น และราคาก็จะลดลง

สุริชัย หวันแก้ว (2538: 2-3, 6-7) ได้กล่าวถึงผลดีผลเสียของการแข่งขันของผู้ผลิตต่อผู้บริโภคว่า การแข่งขันโดยเฉพาะการแข่งขันสมบูรณ์จะเป็นผลดีต่อผู้บริโภคในการที่ผู้บริโภคจะมีเสรีภาพที่จะเลือกบริโภคได้ตามใจตน ทั้งนี้เนื่องจากหากมีการแข่งขันผู้ผลิตจะต้องมีการปรับคุณภาพสินค้าหรือบริการของตนให้ดีที่สุด ด้วยเหตุนี้ผู้บริโภคจึงเป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์โดยตรงจากเรื่องดังกล่าว อย่างไรก็ตามสภาพการแข่งขันของผู้ผลิตที่เพิ่มมากขึ้นในปัจจุบันก็มีผลเสียต่อผู้บริโภคเช่นกัน ที่เห็นได้ชัดเจนคือการทำให้สังคมในปัจจุบันเปลี่ยนสภาพเป็นสังคมบริโภคนิยม

ผู้บริโภคจำนวนมากต้องการเป็นผู้มีรสนิยมแบบชนชั้นมีระดับ อยากครอบครองสิ่งต่างๆ ต้องการมีชีวิตแบบมีรสนิยมครบถ้วน สภาพสังคมจะเปลี่ยนเป็นสังคมที่กระบวนการบริโภคเป็นหลักยึดเหนี่ยวความสัมพันธ์ในสังคมและเป็นสังคมที่มีมิติด้านการบริโภคปรากฏอย่างเด่นชัดในการดำเนินชีวิตทางสังคม ในเขตเมืองซึ่งการบริโภคเกิดขึ้นอย่างเนืองแน่น ภาพพจน์หรือสัญลักษณ์ของสินค้าบางอย่างจะมีความสำคัญมากกว่าประโยชน์ใช้สอยของสินค้านั้นๆ

วันทนีย์ มิ่งมณีนาคิน (2540: 10) กล่าวถึงผลดีของการแข่งขันต่อผู้บริโภคว่า การแข่งขันของผู้ผลิตจะทำให้ผู้บริโภคสามารถเปรียบเทียบราคาสินค้ากับความพอใจของตนเองที่จะได้รับจากการบริโภคสินค้านั้น อีกทั้งยังสามารถเปรียบเทียบราคาสินค้าของผู้ผลิตแต่ละราย และเลือกซื้อสินค้าที่จะนำความพอใจมาให้มากที่สุดด้วยการจ่ายในราคาต่ำที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) (2543: 3-6) กล่าวถึงผลเสียจากการแข่งขันของผู้ผลิตว่าการแข่งขันที่มีเพิ่มมากขึ้นในปัจจุบันจะทำให้ปริมาณการบริโภคเพิ่มมากขึ้น และเมื่อการบริโภคเพิ่มมากขึ้น ก็จะต้องมีการเอาจากธรรมชาติมากที่สุด ธรรมชาติก็จะค่อยๆ เสื่อมโทรมลงเรื่อยๆ เนื่องจากทรัพยากรร่อยหรอลง มีการระบายของเสียมาก ทั้งในแง่ที่ว่าเมื่อผลิตมากก็ต้องระบายมลภาวะมาก และเมื่อบริโภคมากก็เกิดขยะมาก นอกจากนี้ในระบบเศรษฐกิจที่มุ่งเน้นการแข่งขันการเป็นผู้ชนะได้ในระบบนี้จะต้องได้ผลประโยชน์มาก การจะได้ผลประโยชน์มากก็ต้องมีผู้บริโภคที่จะเป็นผู้ซื้อ ในทางเศรษฐกิจจึงต้องปลุกกระตุ้นให้ผู้แสพผู้บริโภคนั้นบริโภคให้มากที่สุด ผู้บริโภคจึงกลายเป็นเหยื่อป้อนผลประโยชน์ให้กับผู้ผลิตโดยไม่รู้ตัว ทั้งที่คิดว่าตนเองสะดวกสบายได้บริโภค ได้เสพมาก แต่ที่จริงคือสร้างผลกำไรและอยู่ได้อานาจของผู้ผลิต สรุปได้ว่าระบบการแข่งขันส่งผลเสียต่อสังคมในสองด้านคือ ทำให้ธรรมชาติพินาศ และถ้าพิจารณาในด้านสังคม จะทำให้คนยิ่งเบียดเบียนกัน เพราะว่าต่างฝ่ายต่างจะแย่งชิงในกันและกัน ไม่มีความซื่อสัตย์ต่อกัน

จรรยา โกสีย์ไกรนิรมล (2545: 29) ได้กล่าวเกี่ยวกับผลดีของการแข่งขันต่อผู้บริโภคว่า ในระบบเศรษฐกิจแบบเสรี การแข่งขันเป็นสิ่งสำคัญในการที่จะป้องกันการแสวงหากำไรเกินควร โดยเมื่อมีจำนวนผู้ผลิตมากขึ้น ปริมาณสินค้าที่เสนอขายในตลาดก็มีมากขึ้น เกิดการแย่งกันขาย แย่งกันลดราคา ที่สุดราคาสินค้าจะลดลง และผู้บริโภคจะได้รับประโยชน์จากสภาพการณ์ดังกล่าวโดยตรง

Marlia H. McCarty (1988: 44) กล่าวถึงประโยชน์จากการแข่งขันต่อผู้บริโภคว่า ในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมการแข่งขันที่เกิดขึ้นจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภคในเรื่องอิสระที่จะเลือกซื้อสินค้าและบริการที่ผู้บริโภคพึงพอใจสูงสุด ทั้งนี้เนื่องจากในระบบเศรษฐกิจแบบนี้ผู้ผลิตจะต้องมี

การแข่งขัน และการที่จะสามารถมีชัยชนะในระบบเศรษฐกิจเช่นนี้ นั่นคือจะต้องผลิตเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคได้สูงสุด เพื่อให้ผู้บริโภคเลือกซื้อสินค้าหรือใช้บริการของตน

Sean M. Flynn (2005: 16) ได้อธิบายถึงประโยชน์จากการแข่งขันว่า การแข่งขันจะนำมาสู่เงื่อนไขที่น่าพึงพอใจต่อผู้บริโภค 2 ประการคือ ประการแรกผู้ผลิตจะสามารถจัดการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันหมายถึงว่าพวกเขาจะผลิตสินค้าและบริการที่ผู้บริโภคปรารถนาที่จะบริโภคสูงสุด ประการที่สองผู้ผลิตจะมีการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ อันหมายถึงว่าพวกเขาจะผลิตสินค้าและบริการที่ราคาต่ำสุดเท่าที่จะเป็นไปได้

กล่าวโดยสรุปผลจากการแข่งขันมีผลโดยตรงต่อผู้บริโภคทั้งในด้านที่ดีและไม่ดี โดยในด้านที่ดีจะทำให้ผู้บริโภคสามารถเลือกบริโภคสินค้าและบริการจากผู้บริโภคได้อย่างหลากหลาย มีคุณภาพ และราคาถูก ส่วนผลเสียนั้นอาจทำให้ผู้บริโภคมีการบริโภคสินค้าหรือบริการในลักษณะเกินพอดี เป็นการสิ้นเปลืองทรัพยากร ทำลายสิ่งแวดล้อม สภาพสังคมจะให้ความสำคัญทางด้านวัตถุมมากกว่าจิตใจ การเลือกซื้อสินค้าหรือใช้บริการบางอย่างผู้บริโภคจะให้ความสำคัญต่อภาพพจน์หรือสัญลักษณ์ของสินค้า-บริการ มากกว่าประโยชน์จากการใช้สอย นอกจากนี้สภาพการแข่งขันที่เพิ่มมากขึ้นในปัจจุบันยังทำให้สังคมมุ่งหวังแต่ผลประโยชน์ มีการเบียดเบียนเอาเปรียบซึ่งกันและกัน

1.1.5.3 หลักเกณฑ์ในการเลือกซื้อสินค้าและใช้บริการของผู้บริโภค

ทวิริสมี ธนาคม (2518: 19-25) กล่าวถึงหลักเกณฑ์ในการเลือกซื้อสินค้าและบริการว่า ในการเลือกซื้อสินค้าและบริการนั้นมีหลักที่ควรพิจารณาคือ

1. ซื้อเมื่อจำเป็น การพิจารณาถึงความจำเป็นก่อนซื้อจะทำให้เราไม่กลายเป็นคนที่ซื้อของเพราะอยากได้ ซื้อเพราะเห็นผู้อื่นมีก็อยากมีบ้าง ซื้อเพราะอยากจะทำให้คนอื่นเห็นว่าตนร่ำรวยเท่ากับคนอื่น ทั้งนี้การพิจารณาถึงความจำเป็นก่อนซื้อจะช่วยลดความหกดเปลืองอันเกิดจากสาเหตุเหล่านี้ได้มาก
2. ซื้อให้ตรงกับความต้องการ เมื่อพิจารณาถึงความจำเป็นแล้ว การพิจารณาถึงความต้องการของเราจากการซื้อสินค้านั้นก็ยังเป็นหลักเกณฑ์อีกอย่างหนึ่งที่ควรพิจารณาในเวลาซื้อสินค้า กล่าวคือผู้ซื้อจะต้องรู้ว่าตนต้องการอะไร ซื้อไปทำไม ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงประโยชน์ใช้สอยจากสินค้านั้นให้มาก เพื่อประโยชน์สูงสุดที่จะได้รับจากสินค้านั้น

3. ชื่อของที่เมื่อเสีย มีบริการแก้ไขได้รวดเร็ว หากชื่อของโดยพิจารณาถึงเรื่องนี้ จะได้รับความสะดวกสบายมากขึ้นในกรณีที่ดินค้ำที่ซื้อมาเกิดชำรุด หรือเสียหาย

4. ชื่อของที่บอกวิธีใช้

5. ชื่อของที่มีความทนทาน ของใช้ตามบ้านซึ่งใช้เป็นประจำควรมีความทนทาน มิฉะนั้นจะต้องซื้อหามาเปลี่ยนบ่อยๆ หากสินค้านั้นชำรุดจนยากเกินที่จะซ่อมแซม

ธงชัย สันติวงศ์ และ ฉายศิลป์ เชี่ยวชาญพิพัฒน์ (2524: 26-37) ได้กล่าวถึงหลักการพิจารณาชื่อสินค้าของผู้บริโภคว่า ข้อควรพิจารณาในการซื้อสินค้าของผู้บริโภคจะต้องประกอบด้วยหลักต่างๆ ดังนี้ คือ

1. การพิจารณาถึงความจำเป็นและความต้องการที่แท้จริง ในเวลาที่ผู้บริโภคเลือกซื้อสินค้าหากขาดการพิจารณาถึงความจำเป็นแล้ว การซื้อของเราอาจกลายเป็นการซื้อที่สิ้นเปลืองไปโดยไม่ก่อให้เกิดประโยชน์โดยแท้จริง ทำให้เกิดปัญหาการใช้จ่ายเงินที่ไม่คุ้มค่าได้ ซึ่งปัญหาที่มักทำให้เกิดการบริโภคโดยไม่จำเป็นนั้น อาจเกิดขึ้นได้เสมอ เช่นอาจซื้อเพราะเพียงใจอยากได้ ชื่อเพราะอยากเอาของผู้อื่น ชื่อเพื่อความพอใจที่อยากได้อยากมีไว้ประดับบารมี โดยไม่มีเหตุผลหรือความจำเป็นใดๆ เลย ด้วยเหตุนี้การพิจารณาชื่อในแต่ละครั้งของผู้บริโภคจึงต้องพิจารณาถึงหลักเหตุผลและความจำเป็นเสมอ และต่อเมื่อได้มีการพิจารณาถึงหลักเหตุผลและความจำเป็นแล้ว การพิจารณาซื้อด้วยสาเหตุทางด้านความพึงพอใจจึงจะตามมา

2. การพิจารณาถึงชนิด คุณลักษณะ และปริมาณของสินค้าที่ต้องการ การพิจารณาดังกล่าวคือการพิจารณาเกี่ยวกับชนิดของสินค้า ว่าสินค้าชนิดไหน ประเภทใดที่จะสมควรจะจัดหาและที่ซึ่งจะสามารถนำมาบำบัดความต้องการหรือตอบสนองความจำเป็นของเรา เมื่อพิจารณาถึงชนิดของสินค้าแล้ว คุณสมบัติของสินค้าถือเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ควรพิจารณา นั่นคือ คุณลักษณะจากสินค้าที่เราต้องการควรจะเป็นลักษณะอย่างไร และสุดท้ายจึงจะไปพิจารณาที่จำนวนของสินค้าที่จะซื้อว่าจะซื้ออย่างน้อยเพียงใด ทั้งนี้ในบางครั้งเรื่องจำนวนอาจจะไม่เป็นปัญหามากนักกับสินค้าบางประเภท เพราะซื้อเพียงชิ้นเดียวอยู่แล้ว แต่ในบางกรณีที่มีความต้องการซื้อมากกว่าหนึ่งเรื่องนี้ถือเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ควรพิจารณาไปด้วยเสมอ โดยหลักการพิจารณาคือการซื้อจำนวนมากไม่จำเป็นต้องถูกเสมอไป การซื้อของจำนวนมากในราคาถูกลง แต่คุณภาพอาจเล็กลงกว่าจะใช้หมดการซื้อของจำนวนมากไม่เป็นการประหยัดเสมอไป

3. การพิจารณาถึงจังหวะเวลาและความเหมาะสมในการซื้อ การพิจารณาในเรื่องดังกล่าวมักจะต้องพิจารณาควบคู่ไปกับงบประมาณของเงินที่จะซื้อในขณะนั้น หลักเกณฑ์ที่จะพิจารณาคือสินค้าที่เรามีความจำเป็นและต้องการนั้น อะไรบ้างที่เป็นของจำเป็นเร่งด่วน และอะไรบ้างที่สำคัญเป็นลำดับรองๆ ลงไป นอกจากนี้จะต้องทบทวนความจำเป็นและคุณลักษณะของสิ่งของที่จะซื้อให้

แน่ใจ และให้ให้มีโอกาสศึกษาและเข้าใจโดยละเอียดก่อนตัดสินใจซื้อ ในเรื่องจรรยาบรรณที่ควรซื้อ ถือเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ต้องพิจารณา กล่าวคือการรอจรรยาบรรณซื้อในช่วงระยะที่มีของออกมาขายมาก ผู้บริโภคย่อมจะได้ราคาถูกลงกว่า

4. การพิจารณาเกี่ยวกับตัวผู้ขาย ในแง่ของผู้ขายจะพิจารณาควบคู่ไปกับสินค้าที่เสนอขายเสมอ โดยสิ่งที่ผู้บริโภคต้องพิจารณาคือ ตัวผลิตภัณฑ์ โดยต้องพิจารณาว่าสินค้านั้นๆ มีมาตรฐานและคุณภาพตรงตามที่แจ้งเพียงใด มีอัตราประโยชน์พร้อมมูลแค่ไหน มีความคงทนถาวรเพียงใด รวมถึงบริการหลังการขายด้วยว่า สินค้านั้นๆ ได้มีการประกันคุณภาพหรือไม่ และได้มีบริการตามหลังการซื้อหรือเปล่า อีกสิ่งหนึ่งที่ต้องพิจารณาควบคู่ไปกับตัวผลิตภัณฑ์คือราคาของสินค้านั้น โดยทั่วไปผู้บริโภคจะต้องพิจารณาตามหลักเหตุผลเบื้องต้นก่อนว่า คุณค่าของสินค้าที่จะซื้อนั้นเหมาะสมเพียงใดกับราคาที่ผู้ขายเสนอขาย นอกจากนี้การพิจารณาในเรื่องราคายังมีสิ่งที่จะต้องระวังอีกสิ่งหนึ่งคือ การซื้อของแพงอาจมีผลดีและผลเสีย, การซื้อของราคาถูกอาจไม่จริง และการซื้อของได้ถูกลง เพราะมีของแถม ทั้งนี้จะต้องพิจารณาควบคู่ไปด้วยเสมอว่า กรณีที่มีของแถม ปริมาณและคุณภาพของสินค้าที่ต้องการจะมีน้อยหรือต้องลงไปเพื่อชดเชยหรือไม่ นอกจากนี้ในเรื่องของตัวผลิตภัณฑ์หรือสินค้า และเรื่องราคาแล้ว การพิจารณาถึงสถานที่ที่ควรเลือกซื้อ และการโฆษณาของสินค้ายังถือเป็นอีกสองสิ่ง ที่ผู้บริโภคควรพิจารณาก่อนเลือกซื้อสินค้าเสมอ

ชำระค์ อุดมไพจิตรกุล (2544: 74) ได้กล่าวเกณฑ์สำคัญสำหรับการบริโภคในสังคมยุคปัจจุบันว่า

การบริโภคนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับสินค้าและราคากับความพอใจของผู้บริโภคเพียงแค่นั้น แต่เชื่อมโยงไปถึงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เป็นที่มาของสินค้าเหล่านั้น เช่น ป่า อากาศ น้ำ และแหล่งน้ำ ดิน ทิวทัศน์ สิ่งเหล่านี้ไม่ได้นำเข้าไปพิจารณาในกลไกของการตลาด และมีค่าเกินกว่าที่จะตีราคาเป็นตัวเงิน แต่มีความหมายต่อการบริโภคในอนาคต เพราะสิ่งเหล่านี้คือพื้นฐานที่ทำให้ได้มาซึ่งสินค้าที่บริโภคและเป็นคลังสำรองอาหารหรือสินค้าสำหรับอนาคตของประเทศ ด้วยเหตุนี้ในเวลาที่ผู้บริโภคจะเลือกบริโภคสิ่งใด ภาวะการใช้ทรัพยากรดังกล่าวจึงถือเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ผู้บริโภคควรพิจารณา

อนิสา เซ็นนันท์ (2547: 55) กล่าวถึงข้อควรพิจารณาในการซื้อสินค้าว่า ก่อนจะซื้อสินค้า โดยเฉพาะสินค้าที่มีราคาค่อนข้างสูง เช่น เครื่องใช้ไฟฟ้า หรือเฟอร์นิเจอร์ ผู้ซื้อควรศึกษาและพิจารณาเรื่องดังต่อไปนี้

1. ควรเปรียบเทียบคุณสมบัติกับราคาของสินค้านั้นในหลายๆ ยี่ห้ออย่างรอบคอบให้แน่ใจว่า สินค้ามีคุณสมบัติแตกต่างกันอย่างไร ตรงกับความต้องการของเราหรือไม่ มีราคาถูกแพงกว่ากันเท่าไร อยู่ในงบประมาณที่เราจับได้หรือไม่

2. พูดคุยสอบถามกับบุคคลอื่นๆ ที่มีความรู้หรือเคยใช้สินค้าที่เราสนใจซื้อ ว่ามีคุณภาพดีหรือไม่ มีความคงทนถาวรหรือไม่ หรือมีปัญหาในการใช้งานหรือเปล่า

3. ถ้าไปซื้อสินค้าเองที่ร้าน ควรให้ผู้ขายทดลองสินค้าให้ เพื่อให้แน่ใจว่าสินค้าที่ซื้อมาสามารถใช้งานได้จริงตามที่โฆษณาไว้

4. เปรียบเทียบราคาสินค้าที่เราต้องการกับร้านค้าหลายๆ ร้าน เพราะเป็นไปได้ว่าสินค้าที่ติดป้ายลดราคาอยู่ในร้านหนึ่ง กลับแพงกว่าสินค้าอย่างเดียวกันในอีกร้านหนึ่ง

5. เลือกซื้อสินค้าจากร้านค้าที่ถูกกฎหมาย มีใบรับรองคุณภาพได้ยิ่งดี โดยเฉพาะเมื่อซื้อสินค้านี้ราคาแพง เพราะจะได้มั่นใจว่ามีผู้รับผิดชอบแน่นอนเมื่อสินค้ามีปัญหา

6. หลังการซื้อสินค้าทุกครั้ง ต้องตรวจสอบใบเสร็จกับใบรับประกันให้ถูกต้องครบถ้วน พร้อมทั้งสอบถามเงื่อนไขต่างๆ เกี่ยวกับการประกันคุณภาพให้ชัดเจน

Roger L. Miller (1988: 58-59) กล่าวถึงเกณฑ์ในการเลือกซื้อสินค้าว่าการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าในฐานะผู้บริโภคที่ดี ควรมีการตั้งคำถามกับตนเองดังต่อไปนี้ ก่อนที่จะซื้อสินค้า คุณควรถามตนเองดังนี้

1. ฉันมีความจำเป็นที่จะต้องบริโภคสินค้านั้นหรือไม่

2. สินค้าหรือบริการที่ฉันจะจ่ายเงินเพื่อซื้อมัน คุ่มค่ากับเงินที่ฉันหาอย่างยาวนานหรือไม่

3. ฉันควรจะเก็บเงินไปใช้ประโยชน์หรือความจำเป็นที่มากกว่าจะซื้อสินค้าหรือบริการตอนนี้หรือเปล่า

เมื่อคุณตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการอย่างแน่นอนแล้ว คุณยังต้องเผชิญกับคำถามเหล่านี้

1. ฉันต้องการคุณภาพของสินค้าในระดับใด โดยคุณภาพจะมีความสัมพันธ์กับลักษณะของผลิตภัณฑ์ที่ใช้ และความยาวนานของการใช้ ซึ่งแน่นอนว่าราคาที่สูงกว่า คุณย่อมได้คุณภาพที่สูงกว่าจากผลิตภัณฑ์นั้น

2. ถ้าฉันกำลังจะซื้อเครื่องมือ อุปกรณ์ ฉันต้องการประสิทธิภาพสูงสุด ราคาต่ำสุด และใช้งานได้นานหรือไม่

3. ในกรณีของสินค้าพิเศษบางอย่าง หากว่าสินค้าที่คุณจะซื้อรองรับการบริการให้คุณได้มากกว่าสินค้าโดยทั่วไปที่ขายอยู่ คุณพร้อมที่จะรับปัญหาที่เพิ่มขึ้น และค่าใช้จ่ายที่อาจตามมาหากสินค้าเกิดการชำรุดหรือไม่

4. ฉันควรจะคอยจนกระทั่งมีการลดราคาในของชิ้นนั้นที่ฉันต้องการหรือไม่ เช่น เทศกาลการลดราคาตามฤดูกาลต่างๆ

5. ถ้าหากฉันต้องการซื้อของราคาแพง ฉันควรจะซื้อของมือหนึ่ง หรือมือสอง อะไรคือสิ่งที่คิดว่าหากฉันซื้อของมือหนึ่ง และฉันสามารถจะปกป้องตนเองได้อย่างไร ในกรณีที่ฉันซื้อของมือสองแล้วเกิดเสียหรือชำรุดภายหลัง

6. ฉันควรซื้อของที่มีชื่อเสียง หรือของแบรนด์เนมแม้ว่ามันจะมีราคาแพงกว่าสินค้าแบบเดียวกันแต่ไม่มีชื่อเสียงหรือไม่มีแบรนด์ มีประโยชน์อะไรจากการซื้อของดังกล่าว

7. หากมีใครที่เคยใช้ผลิตภัณฑ์ที่ฉันต้องการอยู่แล้ว ฉันควรขอความเห็นจากเขาก่อนหรือไม่

8. มีการรับประกันในสินค้าเฉพาะที่มีราคาแพงบางอย่างหรือไม่ ได้เปรียบเทียบกับลักษณะการประกันระหว่างสินค้าต่างบริษัทกันหรือยัง

9. หากสินค้าที่จะซื้อ มีนโยบายให้คืนสินค้าเพื่อรับประกันความพอใจ ฉันควรจะเปรียบเทียบกับสินค้าที่ไม่มีนโยบายดังกล่าวหรือไม่

10. นิตยสารเพื่อผู้บริโภคบางเล่ม บอกอะไรให้ฉันได้หรือไม่

และถ้าคุณตัดสินใจที่จะซื้อสินค้านั้นแล้ว คุณพร้อมรับกับคำถามเหล่านี้หรือยัง

1. เวลาและจำนวนเงินที่ฉันจะต้องเสียไปกับการใช้เพื่อซ่อมแซมสินค้าที่ซื้อ

2. หากว่าสินค้าที่ซื้อมาเกิดเสียหายจริงๆ ฉันควรซื้อสินค้ามาแทนใหม่หรือไม่ เหตุผลคือ

จากคำถามที่กำหนดขึ้นนี้ ส่วนเป็นสิ่งที่ผู้บริโภคต้องเผชิญในเวลาเลือกซื้อสินค้าหรือใช้บริการทั้งสิ้น ทั้งนี้สามารถสรุปกลยุทธ์ในการเลือกซื้อสินค้าหรือใช้บริการออกมาได้เป็น 3 กรณีคือ ได้รับข้อมูลของสินค้าหรือบริการนั้นอย่างเพียงพอ ใช้การโฆษณาจากสินค้าหรือบริการนั้นอย่างชาญฉลาด เลือกบริโภคสินค้าหรือใช้บริการที่ดีที่สุดโดยการเปรียบเทียบราคาจากร้านค้าต่างๆ

จากคำอธิบายเกี่ยวกับหลักเกณฑ์สำคัญสำหรับการบริโภค กลยุทธ์ที่ผู้บริโภคควรมีในการบริโภคสินค้าและบริการ ตลอดจนคำถามที่ผู้บริโภคควรตอบตนเองก่อนการบริโภคสินค้าหรือใช้บริการใดๆ สรุปได้ว่าหลักเกณฑ์สำคัญที่ใช้สำหรับตัดสินใจเลือกบริโภคหรือใช้บริการใดๆ นั้นขึ้นอยู่กับ ความจำเป็น ความมีประโยชน์ ความประหยัด การรับข้อมูลจากสินค้าหรือบริการนั้นอย่างเพียงพอ การเปรียบเทียบราคาสินค้า ส่วนในกรณีที่ต้องซื้อสินค้านั้นๆ การรับประกันในสินค้าเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ผู้บริโภคควรพิจารณา นอกจากนี้ปัจจัยจากการใช้ทรัพยากร รวมทั้งการออมก็ยังเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ผู้บริโภคควรตระหนักก่อนการบริโภคหรือใช้บริการในสิ่งต่างๆ ด้วย

1.1.5.4 กฎหมายและสิทธิในการคุ้มครองผู้บริโภค

เนื่องจากปัจจุบันนี้การเสนอขายสินค้าและบริการต่างๆ ต่อประชาชนมีเพิ่มมากขึ้น ผู้ประกอบธุรกิจการค้าและผู้ประกอบธุรกิจโฆษณาได้นำวิธีการในทางการตลาดและทางการโฆษณามาใช้ในการส่งเสริมการขายสินค้าและบริการ ซึ่งการกระทำดังกล่าวทำให้ผู้บริโภคตกอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบเพราะผู้บริโภคไม่อยู่ในฐานะที่ทราบภาวะตลาดและความจริงที่เกี่ยวกับคุณภาพและราคาของสินค้าและบริการต่างๆ ได้อย่างทันทั่วถึง ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงได้มีการตรากฎหมายที่ให้ความคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคขึ้น คือพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 โดยรายละเอียดเกี่ยวกับกฎหมายฉบับนี้ ได้มีผู้กล่าวไว้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (2536: 9-10) ได้ให้เป้าหมาย ความสำคัญ และสิทธิของผู้บริโภคตามกฎหมายฉบับนี้ว่า พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 มีวัตถุประสงค์เพื่อให้รัฐเป็นศูนย์กลางในการควบคุมผู้ประกอบการให้ดำเนินการไปตามครรลองอันเที่ยงธรรม เพื่อให้ผู้บริโภคได้รับสินค้าที่ปลอดภัยและเหมาะสมกับราคาและยังเป็นการรวมพลังของผู้บริโภค ให้เกิดความสมดุลกับผู้ประกอบธุรกิจอีกด้วย ในเรื่องสิทธิของผู้บริโภค พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ได้บัญญัติไว้ 4 ประการ ด้วยกันคือ

1. สิทธิที่จะได้รับข่าวสารรวมทั้งคำพรรณนาคุณภาพที่ถูกต้องและเพียงพอเกี่ยวกับสินค้าและบริการ ได้แก่ สิทธิที่จะได้รับการโฆษณาหรือการแสดงฉลากตามความเป็นจริง และปราศจากพิษภัยแก่ผู้บริโภค รวมตลอดถึงสิทธิที่จะได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าและบริการอย่างถูกต้องและเพียงพอที่จะไม่หลงผิดในการซื้อสินค้าหรือรับบริการโดยไม่เป็นธรรม

2. สิทธิที่จะมีอิสระในการเลือกหาสินค้าและบริการ ได้แก่ สิทธิที่จะเลือกซื้อสินค้าหรือรับบริการโดยปราศจากการผูกขาดทางการค้า และปราศจากการชักจูงอันไม่เป็นธรรม หรือส่งสินค้าโดยมิได้สั่งซื้อหรือตกลงใจซื้อมาให้

3. สิทธิที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้สินค้าหรือบริการ ได้แก่ สิทธิที่จะได้รับสินค้าและบริการที่ปลอดภัย มีสภาพและคุณภาพได้มาตรฐานเหมาะสมแก่การใช้ไม่ก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สิน ในกรณีใช้ตามคำแนะนำ หรือระมัดระวังตามสภาพของสินค้า หรือบริการนั้นแล้ว

4. สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาและชดเชยความเสียหาย ได้แก่ สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองและชดเชยค่าเสียหาย เมื่อมีการละเมิดสิทธิของผู้บริโภคตามข้อ 1, 2 และ 3 ดังกล่าว

ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนสานต์ (2543: 19-21) ได้กล่าวเกี่ยวกับกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคว่า การคุ้มครองผู้บริโภคในประเทศไทยเริ่มเกิดขึ้นเมื่อมีการออกพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ซึ่งในเวลานั้นมีการวางหลักสิทธิของผู้บริโภคไว้ 4 ประการ อย่างไรก็ตามเมื่อเวลาผ่านไปจนถึงในช่วงปี พ.ศ. 2541 ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 สิทธิผู้บริโภคจึงได้เพิ่มเป็น 5 สิทธิ ดังนี้

1. สิทธิได้รับข่าวสาร (Right to be informed) การได้รับข่าวสารเป็นการเพิ่มพูนความรู้แก่ผู้บริโภคและทำให้ผู้บริโภคมีพื้นฐานทางข้อมูลไว้ใช้ในการตัดสินใจในการเลือกสินค้าและบริการที่ตนต้องการ การได้รับข่าวสารที่ไม่ถูกต้องหรือไม่เพียงพออาจทำให้ผู้บริโภคเข้าใจผิดและตัดสินใจผิดพลาดในการเลือกสินค้าและบริการ สิทธิได้รับข่าวสารจึงเป็นการช่วยชดเชยข้อเสียเปรียบในแง่ความรู้ที่ผู้บริโภคมีต่อผู้ประกอบการ

2. สิทธิที่จะมีอิสระในการเลือกสินค้าหรือบริการ (Right to choose) อิสระในการเลือกสินค้าเป็นสิ่งสำคัญที่สุดของผู้บริโภคในระบบเศรษฐกิจเสรีนิยมที่ยึดการแข่งขันเป็นพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพของสินค้า หากผู้บริโภคขาดอิสระในการเลือกสินค้าย่อมแสดงให้เห็นถึงความบกพร่องที่ไม่เป็นไปตามระบบนี้

3. สิทธิได้รับความปลอดภัย (Right to safety) หลักในปัจจุบันคือสินค้าและบริการต้องจัดให้มีขึ้นโดยไม่มีการบกพร่อง (Defective) โดยต้องมีมาตรฐานเพียงพอแก่การใช้งานหรือให้บริการ สิทธิในข้อนี้ปัจจุบันอาจเรียกอีกชื่อหนึ่งว่าสิทธิในสินค้าหรือบริการที่ได้มาตรฐาน (Right to standard goods or services)

4. สิทธิได้รับความเป็นธรรมในการทำสัญญา (Right to fair contract) ตัวสัญญามี 2 สถานะ ในสถานะที่หนึ่งสัญญาจะเป็นการกำหนดคุณภาพของบริการ สถานะที่สองจะเป็นเรื่องอิสระในการเลือกสินค้า ทั้งนี้ในการทำสัญญาผู้บริโภคจะต้องไม่ถูกเอาเปรียบจากผู้ประกอบการ

5. สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาและชดเชยความเสียหาย (Right to be leaed) ถ้าสินค้าหรือบริการใดก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้บริโภค ผู้บริโภคต้องมีหนทางได้รับการเยียวยาความเสียหายนั้นเสมอ จึงจะเป็นการคุ้มครองผู้บริโภคที่สมบูรณ์

ไพโรจน์ อารักษ์ษา (2544: 6, 15) ได้กล่าวเกี่ยวกับขอบเขตของการคุ้มครองผู้บริโภคตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 และสิทธิของผู้บริโภคตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2541) ว่า ขอบเขตของการคุ้มครองตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 มีอยู่ 3 ด้านคือ

1. การคุ้มครองผู้บริโภคในด้านโฆษณา

2. การคุ้มครองผู้บริโภคในด้านฉลาก
3. การคุ้มครองผู้บริโภคโดยประการอื่น ได้แก่สินค้าอันตราย

สำหรับในเรื่องสิทธิของผู้บริโภคตามพระราชบัญญัติที่มีการแก้ไขในปี พ.ศ. 2541 นี้ ได้มีการกำหนดสิทธิของผู้บริโภคเป็น 5 ประการดังนี้

1. สิทธิที่จะได้รับข่าวสารรวมทั้งคำพรรณนาคุณภาพที่ถูกต้องและเพียงพอเกี่ยวกับสินค้าและบริการ
2. สิทธิที่จะมีอิสระในการเลือกหาสินค้าและบริการ
3. สิทธิที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้สินค้าหรือบริการ
4. สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาและชดเชยความเสียหาย
5. สิทธิที่จะได้รับความเป็นธรรมในการทำสัญญา

ในเรื่องขององค์กรที่ทำหน้าที่ในการคุ้มครองผู้บริโภคนั้น มีอยู่หลายองค์กรซึ่งในเรื่องดังกล่าวได้มีผู้ให้ข้อมูลไว้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (2543: 68, 91) ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรคุ้มครองผู้บริโภคต่างๆ ว่า ปัจจุบันมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่คุ้มครองผู้บริโภคดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ถือเป็นหน่วยงานของรัฐ มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคตามกฎหมาย เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ผู้บริโภคได้ทราบและเข้าใจสิทธิที่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย รวมทั้งเผยแพร่ให้ความรู้ทางวิชาการเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค ประชาสัมพันธ์ให้ทราบข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภคอยู่เสมอ นอกจากนี้ยังทำหน้าที่ในการติดตามสอดส่องพฤติกรรมของผู้ประกอบธุรกิจซึ่งกระทำการใดๆ อันมีลักษณะเป็นการละเมิดสิทธิผู้บริโภคและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เมื่อพบผู้ประกอบธุรกิจมีการกระทำอันเป็นการเอารัดเอาเปรียบผู้บริโภค หรือเมื่อได้รับการร้องเรียนจากผู้บริโภค

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา จะมีหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรงเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยอาหาร กฎหมายว่าด้วยยา และกฎหมายว่าด้วยเครื่องสำอาง หากว่าประชาชนไปซื้ออาหาร ยา หรือเครื่องสำอางแล้ว ปรากฏว่าสินค้าดังกล่าวไม่เป็นไปตามที่ได้โฆษณาหรือมีการติดฉลากไม่ถูกต้อง หรือไม่มีฉลากหรือมีสารที่เป็นพิษต่อร่างกายเจือปนอยู่ ทำให้ได้รับอันตรายต่อร่างกาย ผู้บริโภคก็สามารถร้องเรียนต่อสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาได้โดยตรง

สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม จะมีความเกี่ยวข้องกฎหมายว่าด้วยมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม โดยหากประชาชนไปซื้อผลิตภัณฑ์ทางอุตสาหกรรมเช่น หลอด

ไฟฟ้า โตะ แก้ว แท่งน้ำ แต่ปรากฏว่าสินค้าไม่ได้มาตรฐาน ประชาชนสามารถไปร้องเรียนยังสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมได้โดยตรง

กรมการค้าภายใน จะเกี่ยวข้องกับกฎหมายว่าด้วยการกำหนดราคาสินค้า และป้องกันการผูกขาด โดยหากว่าประชาชนไปซื้อสินค้าแล้วมีการโกงตร้าชั่งหรือขายเกินราคาที่กำหนดไว้สามารถไปร้องเรียนได้ที่กรมการค้าภายใน

ไพโรจน์ อารักษ์ (2544: 4) กล่าวถึงหน่วยงานที่ทำหน้าที่คุ้มครองผู้บริโภคว่า องค์กรที่ทำหน้าที่ในการคุ้มครองผู้บริโภคได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค โดยหน่วยงานนี้จะทำหน้าที่ตรวจตราดูแลและประสานงานต่อส่วนราชการต่างๆ ในการให้ความคุ้มครองผู้บริโภคสำหรับเรื่องอาหาร ยา เครื่องสำอาง นั้นจะอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข เรื่องมาตรฐานผลิตภัณฑ์อยู่ในความดูแลของสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม เรื่องราคาสินค้าและการประกันภัยอยู่ในความดูแลของกระทรวงพาณิชย์

วิทยากร เชียงกุล และคณะ (2548: 89-90) ได้กล่าวเกี่ยวกับหน่วยงานตลอดจนสื่อที่ทำหน้าที่ในการคุ้มครองผู้บริโภคว่า องค์กรของรัฐที่ทำหน้าที่ในการคุ้มครองผู้บริโภค เช่น สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) สังกัดอยู่ในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี โดยจะทำหน้าที่เกี่ยวกับการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ความรู้เรื่องสิทธิผู้บริโภค ตรวจตราดูแล และประสานงานการปฏิบัติงานของส่วนราชการต่างๆ ในการให้ความคุ้มครองผู้บริโภค รวมทั้งรับเรื่องร้องเรียนจากผู้บริโภคที่คิดว่าตนไม่ได้รับความเป็นธรรม มีงานสำคัญ 3 ด้าน คือ การคุ้มครองผู้บริโภคด้านการโฆษณา การคุ้มครองผู้บริโภคด้านฉลาก และการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสัญญา องค์กรของรัฐอีกแห่งหนึ่ง คือ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) สังกัดกระทรวงสาธารณสุข มีหน้าที่และความรับผิดชอบดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุข โดยการควบคุม กำกับ กำหนดมาตรฐาน และเฝ้าระวังความปลอดภัยในผลิตภัณฑ์สุขภาพ ได้แก่ อาหาร ยา เครื่องสำอาง วัตถุอันตราย สารเสพติด วัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท เครื่องมือแพทย์ และบรรจุภัณฑ์เผยแพร่ความรู้ให้แก่ประชาชน หรือโทรสายด่วนผู้บริโภคกับ อย. 1556 และนอกจากองค์กรในภาครัฐ ปัจจุบันยังมีมูลนิธิและสมาคมเกี่ยวกับผู้บริโภคของภาคเอกชนอีกหลายองค์กร องค์กรเหล่านี้บางกลุ่มได้มีการออกวารสารเพื่อประโยชน์ของผู้บริโภค เช่น วารสารฉลาดซื้อ มีการจัดทำเว็บไซต์เกี่ยวกับผู้บริโภคต่างๆ ด้วย

นอกจากความเข้าใจในกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค การทราบถึงหน่วยงานที่ทำหน้าที่คุ้มครองผู้บริโภค ในการที่ผู้บริโภคจะป้องกันการเอาเปรียบจากผู้ประกอบการหรือผู้ผลิต หรือป้องกันสิทธิการบริโภคของตนเองนั้น ผู้บริโภคยังสามารถปฏิบัติได้จากข้อควรปฏิบัติก่อนเข้าทำการซื้อสินค้าและบริการ ตามคำแนะนำของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (2543: 32-33) ดังนี้

1. ผู้บริโภคต้องตรวจสอบคุณภาพของสินค้าเพื่อเป็นข้อมูลในการเปรียบเทียบสินค้าแต่ละยี่ห้อก่อนตัดสินใจเลือกซื้อสินค้า
2. สอบถามข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคุณภาพของสินค้าจากผู้ขาย หรือผู้ที่เคยใช้สินค้านั้นแล้ว
3. ศึกษาเงื่อนไขหรือข้อจำกัดของสินค้า เช่น วันเดือนปีที่ผลิตหรือหมดอายุ วิธีการใช้ การเก็บรักษา ค่าเตือน หรือข้อควรระวังให้่องแท้ เพื่อให้ผู้บริโภคสามารถใช้สินค้าได้อย่างเต็มประสิทธิภาพและประหยัด
4. ร้องขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตรวจสอบคุณภาพและปริมาณของสินค้า ว่าเป็นจริงตรงตามที่ระบุไว้ที่ฉลากของสินค้าหรือไม่ เพื่อให้ได้สินค้าที่มีคุณภาพและเป็นธรรมแก่ผู้บริโภค
5. ผู้บริโภคต้องไม่ด่วนหลงเชื่อคำโฆษณาของสินค้าหรือบริการ ต้องศึกษารายละเอียดอื่นๆ ของตัวสินค้าหรือบริการที่อาจไม่ระบุไว้ในคำโฆษณา เนื่องจากการโฆษณาสินค้าหรือบริการของผู้ประกอบการธุรกิจส่วนใหญ่จะเสนอแต่ข้อดีและเงื่อนไขที่เป็นประโยชน์ ส่วนข้อเสียมักจะไม่นักกล่าวถึง จึงจำเป็นที่ผู้บริโภคต้องศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้วยการสอบถามผู้ขายหรือบริษัทผู้ผลิต

จากเรื่องกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค หน่วยงานที่ทำหน้าที่คุ้มครองผู้บริโภค ตลอดจนข้อควรปฏิบัติก่อนเข้าซื้อสินค้าและบริการเพื่อเป็นการป้องกันสิทธิของผู้บริโภคนั้นสรุปได้ว่า การคุ้มครองผู้บริโภคหมายถึงการป้องกันไม่ให้ผู้บริโภคได้รับความเดือดร้อนจากการซื้อขายแลกเปลี่ยน กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคคือพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคโดยฉบับที่มีการแก้ไขล่าสุดคือฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2541 มีสาระสำคัญ 5 ข้อ คือสิทธิที่จะได้รับข่าวสารรวมทั้งคำพรรณนาคุณภาพที่ถูกต้องและเพียงพอเกี่ยวกับสินค้าและบริการ สิทธิที่จะมีอิสระในการเลือกหาสินค้าและบริการ สิทธิที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้สินค้าหรือบริการ สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาและชดเชยความเสียหาย และสิทธิที่จะได้รับความเป็นธรรมในการทำสัญญา ส่วนหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการคุ้มครองผู้บริโภคจะมีทั้งภาครัฐและเอกชน โดยภาครัฐได้แก่สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค หรือ สคบ. องค์การอาหารและยา หรือ อย. สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กรมการค้าภายใน สำหรับเรื่องข้อควรปฏิบัติก่อนเข้าซื้อสินค้าและบริการ

เพื่อเป็นการป้องกันสิทธิของผู้บริโภคตามคำแนะนำของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค จะเน้นการให้ความสำคัญกับผลลัพท์ของสินค้า และการโฆษณาของสินค้าหรือบริการ

1.1.6 กลไกราคา

1.1.6.1 ความหมายและกฎของอุปสงค์และอุปทาน

จรินทร์ เทศวานิช (2522: 89, 93, 98, 101) ได้กล่าวถึงความหมายของอุปสงค์และอุปทาน และกฎของอุปสงค์ กฎของอุปทานว่า อุปสงค์หมายถึง ความต้องการสินค้าหรือบริการชนิดใดชนิดหนึ่งซึ่งผู้บริโภคมีความเต็มใจที่จะซื้อและมีความสามารถที่จะจ่ายเงินซื้อด้วย โดยกฎของอุปสงค์จะเป็นกฎความสัมพันธ์ระหว่างราคากับปริมาณการซื้อสินค้าทั้งส่วนบุคคลและของตลาด พอสรุปได้ว่า ถ้าราคาสินค้าหรือบริการใดๆ เพิ่มขึ้น ความต้องการซื้อสินค้านั้นจะลดน้อยลง ตรงข้ามถ้าราคาสินค้าหรือบริการใดๆ ลดลง ความต้องการซื้อสินค้านั้นจะเพิ่มขึ้น สำหรับอุปทานหมายถึง จำนวนสินค้าหรือบริการที่ผู้ผลิตหรือผู้ขายจะนำสินค้าหรือบริการออกมาวางขายในท้องตลาดตามราคาที่กำหนดให้ ซึ่งกฎของอุปทานคือถ้าสินค้าหรือบริการใดๆ มีราคาสูงขึ้น ผู้ผลิตหรือผู้ขายจะนำสินค้าหรือบริการนั้นออกมาขายมากขึ้น ตรงข้ามถ้าสินค้าหรือบริการใดๆ มีราคา ลดลง ผู้ผลิตหรือผู้ขายจะนำสินค้าหรือบริการนั้นออกมาขายน้อยลง

อภิรักษ์ จันทะนี และคณะ (2533: 64, 82) ได้อธิบายถึงความหมายของอุปสงค์และอุปทาน และกฎของอุปสงค์ กฎของอุปทานว่า อุปสงค์หมายถึง ปริมาณสินค้าที่ผู้บริโภคต้องการซื้อในแต่ละระดับราคาในเวลาหนึ่ง ความต้องการสินค้าดังกล่าวจะต้องได้รับการตอบสนองได้โดยผู้บริโภค มีความเต็มใจที่จะจ่าย ซึ่งกฎของอุปสงค์คือ ณ ระดับราคาสินค้าสูงหรือแพงปริมาณสินค้าที่ต้องการซื้อจะน้อย และ ณ ระดับราคาสินค้าต่ำหรือถูก ปริมาณสินค้าที่ต้องการซื้อจะมาก ส่วนอุปทานหมายถึง ปริมาณสินค้าที่ผู้ผลิตต้องการเสนอขายในแต่ละระดับราคาในเวลาหนึ่ง ปริมาณเสนอขายนี้จะต้องพร้อมที่จะเสนอขายได้ทันที ในส่วนกฎของอุปทานอธิบายได้ว่า ณ ระดับราคาสินค้าสูงหรือแพง ผู้ผลิตยินดีจะเสนอขายปริมาณมาก และ ณ ระดับราคาสินค้าต่ำหรือถูก ปริมาณสินค้าที่ต้องการจะเสนอขายก็จะมีน้อย

วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน (2540: 23-24, 32) กล่าวถึงความหมายของอุปสงค์และอุปทานและกฎของอุปสงค์ กฎของอุปทานว่า อุปสงค์หมายถึงจำนวนต่างๆ ของสินค้าหรือบริการชนิดนั้นที่ผู้บริโภคต้องการซื้อในระยะเวลาหนึ่ง ณ ระดับราคาต่างๆ ของสินค้าชนิดนั้น ในระยะเวลาที่กำหนด ทั้งนี้ความต้องการดังกล่าวผู้บริโภคจะต้องมีอำนาจซื้อ (Purchasing power) กำกับอยู่ด้วย

สำหรับกฎของอุปสงค์ระบุว่าปริมาณของสินค้าหรือบริการชนิดใดชนิดหนึ่งที่ผู้บริโภคต้องการซื้อ ย่อมแปรผกผัน (Inverse relation) กับระดับราคาของสินค้าและบริการชนิดนั้นเสมอ กล่าวอีกนัยหนึ่งเมื่อราคาสินค้าสูงขึ้น ผู้บริโภคจะซื้อสินค้าในปริมาณน้อยลง และเมื่อราคาตกลง ผู้บริโภคจะซื้อสินค้าในปริมาณมากขึ้น ในส่วนของอุปทานหมายถึง จำนวนต่างๆ ของสินค้าหรือบริการนั้น ที่ผู้ผลิตมีความเต็มใจที่จะผลิตและนำออกมาขาย ณ ระดับราคาต่างๆ ภายในระยะเวลาที่กำหนด ส่วนกฎของอุปทานระบุว่าปริมาณของสินค้าหรือบริการชนิดใดชนิดหนึ่งที่ผู้ผลิตหรือพ่อค้าต้องการจะขาย ย่อมแปรผันโดยตรงกับราคาของสินค้าหรือบริการชนิดนั้นเสมอ

วันทนีย์ ภูมิภักทราคม (2544: 28, 32-33) ได้กล่าวเกี่ยวกับความหมายของอุปสงค์และอุปทาน และกฎของอุปสงค์ กฎของอุปทานไว้ว่า อุปสงค์หมายถึง ความต้องการสินค้าและบริการ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือจำนวนต่างๆ ของสินค้าหรือบริการชนิดนั้นที่ผู้บริโภคต้องการซื้อในระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง ณ ระดับราคาต่างๆ ของสินค้าและบริการชนิดนั้น ทั้งนี้ความต้องการในแง่ของอุปสงค์นี้เป็นความต้องการที่มีอำนาจซื้อ (Purchasing Power) คือเมื่อผู้บริโภคต้องการจะซื้อ ก็จะต้องมีเงินเพียงพอและมีความเต็มใจที่จะจ่ายเงินซื้อสินค้าหรือบริการนั้นๆ ด้วยจึงจะถือว่าเป็นอุปสงค์สำหรับสินค้าและบริการ สำหรับกฎของอุปสงค์ จะแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณสินค้าและบริการที่มีต่อราคาสินค้าและบริการ ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณความต้องการสินค้าและบริการของผู้บริโภคแบบผกผัน กับระดับราคาของสินค้าและบริการชนิดนั้นเสมอ กล่าวคือถ้าราคาสินค้าและบริการมีระดับราคาสูงขึ้นจะทำให้ผู้บริโภคมีความต้องการซื้อลดลง แต่ถ้าระดับราคาสินค้าและบริการลดลง จะทำให้ผู้บริโภคต้องการซื้อสินค้าและบริการเพิ่มขึ้น ในส่วนอุปทานนั้นหมายถึง ปริมาณสินค้าหรือบริการที่ผู้ขายต้องการจะเสนอขาย ณ ระดับราคาต่างๆ ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง และได้ขายสินค้าและบริการนั้น ซึ่งกฎของอุปทานคือ ในการเสนอขายสินค้าของผู้ผลิตหรือผู้ขายในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งนั้น ถ้าระดับราคาสินค้ามีการเปลี่ยนแปลงไปตามระยะเวลา หรือการกำหนดราคาของตลาด จำนวนสินค้าและบริการที่จะนำเสนอขายก็จะมีเปลี่ยนแปลงด้วย กล่าวคือถ้าราคาสินค้าและบริการในตลาดช่วงเวลานั้น มีระดับราคาสูง ผู้ผลิตหรือผู้ขายก็จะผลิตหรือนำเสนอขายเป็นจำนวนมาก แต่ ณ ช่วงเวลาที่สินค้าและบริการในตลาดลดลง หรือขายได้ในราคาต่ำ ผู้ผลิตหรือผู้เสนอขายก็จะไม่นำสินค้าออกมาเสนอขายหรือลดจำนวน

จรรยา โกสีย์ไกรนิรมล (2545: 84-86, 90-91) ให้ความหมายของอุปสงค์และอุปทานและพร้อมทั้งอธิบายถึงกฎของอุปสงค์และอุปทานว่า อุปสงค์ในสินค้าและบริการชนิดใด หมายถึง จำนวนสินค้าและบริการชนิดนั้นที่ผู้ซื้อต้องการจะซื้อในช่วงเวลาหนึ่ง ณ ระดับราคาต่างๆ กัน หรือ ณ ระดับรายได้ต่างๆ กัน ของผู้ซื้อ โดยกฎของอุปสงค์จะเป็นความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณที่ซื้อกับ

ราคาสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งนั้น จะมีลักษณะของความสัมพันธ์ที่ผกผันหรือตรงกันข้าม (Inverse relation) กล่าวคือเมื่อราคาสูงขึ้นจะซื้อปริมาณลดลง หรือเมื่อราคาตกลงจะซื้อปริมาณเพิ่มขึ้น ส่วนอุปทานหมายถึง จำนวนของสินค้าหรือบริการชนิดนั้น ที่ผู้ขายหรือผู้ผลิตเต็มใจหรือความต้องการที่จะขายหรือผลิตออกขาย ณ ระดับราคาต่างๆ กันในช่วงเวลาหนึ่ง โดยกฎของอุปทานจะเป็นความสัมพันธ์ระหว่างราคาขายของสินค้าชนิดหนึ่งซึ่งจะเปลี่ยนไปในทิศทางเดียวกันคือ เมื่อราคาสูงขึ้น ปริมาณขายจะเพิ่มขึ้น หรือเมื่อราคาขายลดลง ปริมาณขายจะลดลงด้วย

Marilu H. McCarty (1988: 50, 55-56) กล่าวถึงความหมายของอุปสงค์และอุปทาน และกฎของอุปสงค์ กฎของอุปทานว่า อุปสงค์หมายถึงปริมาณหรือจำนวนของสินค้าซึ่งผู้บริโภคต้องการจะซื้อที่ระดับราคาต่างๆ กัน ในช่วงเวลาหนึ่ง โดยกฎของอุปสงค์คือผู้บริโภคจะเลือกซื้อสินค้าหรือใช้บริการในจำนวนที่น้อยหากราคาสูงขึ้น แต่จะใช้ในจำนวนที่มากขึ้นหากราคาต่ำลง ในส่วนอุปทานหมายถึงปริมาณหรือจำนวนของสินค้าซึ่งผู้ขายต้องการจะขายที่ระดับราคาต่างๆ กัน ในช่วงเวลาหนึ่ง โดยกฎของอุปทานคือผู้ขายจะเลือกขายหรือผลิตสินค้าตลอดจนบริการในจำนวนที่น้อยหากราคาต่ำ แต่จะเลือกขายหรือผลิตในปริมาณที่มากขึ้น หากราคาสูงขึ้น

Paul A. Samuelson และ William D. Nordhaus (2005: 47-48, 51) กล่าวถึงกฎของอุปสงค์และกฎของอุปทานว่า กฎของอุปสงค์จะเป็นการอธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณหรือจำนวนสินค้าหรือบริการที่ต้องการซื้อ กับราคาของสินค้าหรือบริการนั้น โดยที่ราคาต่ำจะทำให้ผู้บริโภคซื้อเพิ่มขึ้น และการที่ราคาเพิ่มสูงขึ้นจะมีผลทำให้ผู้บริโภคซื้อน้อยลง ส่วนกฎของอุปทานจะแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนของสินค้าที่ผู้ผลิตปรารถนาที่จะขาย กับราคาของสินค้านั้น โดยปริมาณจะแปรผันไปตามราคาของสินค้า กล่าวคือราคาสูง ปริมาณการผลิตหรือขายสูง ราคาต่ำปริมาณการผลิตหรือขายต่ำ

Sean M. Flynn (2005: 152-153) กล่าวถึงความหมายของอุปสงค์ และกฎของอุปสงค์ ว่าอุปสงค์ตามความหมายของนักเศรษฐศาสตร์หมายถึง จำนวนของสินค้าและบริการที่ผู้บริโภคมีความต้องการ และสามารถที่จะจ่ายเงินเพื่อซื้อมันได้ ซึ่งกฎของอุปสงค์จะเป็นการกล่าวถึงราคา โดยจะมีความสัมพันธ์กลับกันหรือตรงกันข้ามกับปริมาณของที่ต้องการ ในอีกความหมายหนึ่งคือราคาสูงขึ้น ปริมาณความต้องการซื้อลดลง ราคาต่ำลง ปริมาณความต้องการซื้อเพิ่มขึ้น

จากความหมายของอุปสงค์และอุปทาน รวมถึงกฎของอุปสงค์และอุปทานดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าอุปสงค์คือความต้องการซื้อสินค้าหรือบริการในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง อุปทาน

หมายถึงความต้องการขายสินค้าหรือบริการในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ส่วนในเรื่องของกฎของอุปสงค์และอุปทานจะมีความสัมพันธ์ในลักษณะเดียวกัน กล่าวคือมีความสัมพันธ์กับราคาสินค้าในช่วงใดช่วงหนึ่ง หากราคาสูงขึ้น อุปสงค์จะลดลง อุปทานจะเพิ่มขึ้น แต่ถ้าราคาลดลง อุปสงค์จะเพิ่มขึ้น อุปทานจะลดลง

1.1.6.2 ปัจจัยในการกำหนดอุปสงค์ในตลาดทางเศรษฐกิจ

จรินทร์ เทศวานิช (2522: 96-98) กล่าวเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดอุปสงค์ในตลาดทางเศรษฐกิจว่า อุปสงค์สำหรับสินค้าหรือบริการชนิดหนึ่งชนิดใดจะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. การเปลี่ยนแปลงรสนิยมและความนิยม รสนิยมของบุคคลอาจจะมีการเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา สมัยหนึ่งรสนิยมของคนที่มีต่อสินค้าชนิดหนึ่งอาจมีมาก แต่อีกสมัยหนึ่งอาจจะมีการเปลี่ยนแปลงรสนิยมข่อมจะเป็นสาเหตุที่ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงอุปสงค์ เช่น ในสมัยนี้พวกหนุ่มสาวนิยมนุ่งกางเกงยีน ทำให้อุปสงค์ในกางเกงยีนสูงขึ้น แต่ถ้ากาลเวลาเปลี่ยนไป ความนิยมกางเกงยีนอาจลดลง ทำให้อุปสงค์ในกางเกงยีนลดลง

2. การเปลี่ยนแปลงรายได้ของบุคคล โดยเมื่อรายได้ของบุคคลเพิ่มขึ้นสินค้าที่มีคุณภาพต่ำหรือสินค้าไม่ดี (Inferior goods) จะมีผู้บริโภคลดลงหรือมีอุปสงค์ลดลง เพราะประชาชนจะหันไปซื้อสินค้าที่มีคุณภาพดีกว่าเนื่องจากเขามีรายได้มากขึ้น และจากการที่บุคคลมีรายได้สูงขึ้นนี้สินค้าประเภทฟุ่มเฟือย เช่น เครื่องสำอาง วิทยุ โทรทัศน์ จะมีอุปสงค์เพิ่มขึ้น

3. การศึกษาและการโฆษณา โดยตัวอย่างที่แสดงให้เห็นว่าการศึกษามีผลต่ออุปสงค์ เช่น การที่ประชาชนได้เรียนรู้ถึงประโยชน์ของการบริโภคนม จะมีผลทำให้อุปสงค์ในสินค้านมเพิ่มขึ้น ส่วนการโฆษณา คือหากมีการโฆษณาที่ดีและมีประสิทธิภาพจะทำให้สินค้าหรือบริการที่โฆษณานั้นจำหน่ายได้มากขึ้น

4. การเปลี่ยนแปลงของฤดูกาล

5. การเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าอื่นที่เกี่ยวข้อง ถ้าสินค้าที่ทดแทนกันมีราคาลดลงจะทำให้สินค้าชนิดหนึ่งซึ่งมิได้ลดราคามีอุปสงค์ลดลง เพราะผู้บริโภคจะหันไปซื้อสินค้าทดแทนในราคาลดลงมาใช้แทน

6. การคาดคะเนเกี่ยวกับราคาสินค้า ถ้าประชาชนคาดว่าข้าวจะมีราคาสูงขึ้น ก็จะรีบไปซื้อข้าวมาเก็บกักตุนไว้ ทำให้อุปสงค์ของข้าวเพิ่มขึ้น ตรงข้ามถ้าคาดว่าราคาน้ำตาลจะลดลงประชาชนก็จะรอให้ราคาลดลงเพื่อจะได้ซื้อของถูก เมื่อเป็นเช่นนี้อุปสงค์ของน้ำตาลก็จะลดลง

อภิธาน์ จันทะณี และคณะ (2533: 65-66) กล่าวถึงตัวกำหนดอุปสงค์ในตลาดทางเศรษฐกิจว่า โดยทั่วไปปริมาณเสนอซื้อหรืออุปสงค์จะมีตัวกำหนดอื่นๆ ที่นอกเหนือจากราคาอันเป็นไปตามกฎของอุปสงค์ดังนี้

1. รายได้ของผู้ซื้อหรือผู้บริโภค เมื่อรายได้ของผู้บริโภคเพิ่มขึ้น อำนาจซื้อของเขาจะมากขึ้น นั่นคือสินค้าระดับราคาเท่าเดิม ปริมาณซื้อที่จะซื้อได้นั้นจะมีมากกว่าเดิม ในทางตรงกันข้าม เมื่อรายได้ของผู้บริโภคลดลง อำนาจซื้อของเขาก็จะลดลง ดังนั้นสินค้าระดับราคาเท่าเดิม ปริมาณซื้อที่จะซื้อได้นั้นก็จะลดลงด้วย

2. รสนิยมของผู้ซื้อ ผู้ซื้ออาจซื้อสินค้าเป็นปริมาณมากขึ้นเมื่อรสนิยมในการบริโภคมีเพิ่มขึ้น และอาจซื้อสินค้าน้อยลงในทุกระดับราคา เมื่อรสนิยมในการบริโภคนั้นลดลง

3. ฤดูกาล สินค้าบางชนิดจะขายได้มากขึ้นในทุกระดับราคาก็เมื่อถึงฤดูกาลต้องใช้ และเมื่อผ่านพ้นฤดูกาลนั้นไปแล้ว ปริมาณการซื้อในแต่ละระดับราคาก็จะลดลง

4. การคาดคะเนของผู้บริโภค เช่นการคาดว่าน้ำมันเบนซินจะลดราคาลงไปอีก ปริมาณเสนอซื้อน้ำมันเบนซินในแต่ละระดับราคาจะลดลง เพื่อรอให้ราคาลดลงตามที่คาดการณ์ไว้

5. ราคาสินค้าอื่นที่เกี่ยวข้องกับสินค้านั้น ราคาสินค้าที่อยู่ในสายผลิตภัณฑ์เดียวกันหรือใช้ควบคู่กันมักจะมีผลกระทบร่วมกัน เช่นในกรณีสินค้า ก และ ข ถ้าราคาสินค้า ก สูงขึ้น ปริมาณเสนอซื้อสินค้า ข เพื่อนำไปใช้แทนสินค้า ก ในแต่ละระดับราคาก็จะสูงขึ้น

วันรักษ์ มิ่งมณีนาคน (2540: 26-27) กล่าวเกี่ยวกับตัวกำหนดอุปสงค์ในตลาดทางเศรษฐกิจว่า ตัวกำหนดอุปสงค์หรือปัจจัยต่างๆ ซึ่งมีอิทธิพลต่อจำนวนสินค้าที่ผู้บริโภคต้องการซื้อ จะมีอิทธิพลต่อปริมาณซื้อเล็กน้อยไม่เท่ากัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของผู้บริโภคแต่ละคนและกาลเวลา ปัจจัยเหล่านี้มีหลายอย่าง ดังนี้

1. ปริมาณเสนอซื้อขึ้นอยู่กับรสนิยมของผู้บริโภคและความนิยมส่วนใหญ่ในสังคม รสนิยมอาจเกี่ยวข้องกับความรู้สึกนิยมชมชอบชั่วขณะหนึ่งซึ่งเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว โดยสิ่งที่กำหนดรสนิยมของผู้บริโภค ได้แก่ อายุ เพศ ความเชื่อ ค่านิยม การศึกษา แฟชั่น และอิทธิพลของการโฆษณา

2. ปริมาณเสนอซื้อขึ้นอยู่กับรายได้เฉลี่ยของครัวเรือน โดยทั่วไปเมื่อประชากรมีรายได้โดยเฉลี่ยสูงขึ้น ความต้องการสินค้าและบริการจะเปลี่ยนไป คือมักจะลดการบริโภคสินค้าราคาสูง และขณะเดียวกันก็หันไปบริโภคสินค้าราคาแพง

3. ปริมาณเสนอซื้อขึ้นอยู่กับราคาสินค้าอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ตามปกติความต้องการของผู้บริโภคอาจสนองได้ด้วยสินค้าหลายชนิด ถ้าสินค้าชนิดหนึ่งมีราคาสูงขึ้นผู้บริโภคก็จะซื้อสินค้าชนิดนั้นน้อยลง และหันไปซื้อสินค้าอีกชนิดหนึ่งซึ่งใช้ทดแทนกันได้

4. ปริมาณซื้อขึ้นอยู่กับฤดูกาล

Marilu Hurt McCarty (1998: 52-53) กล่าวถึงปัจจัยที่มีส่วนในการกำหนดอุปสงค์ว่า ปัจจัยอื่นๆ ที่นอกเหนือจากราคาสินค้า ดังต่อไปนี้ล้วนแล้วแต่ทำให้เส้นอุปสงค์มีการเปลี่ยนแปลงได้ ทั้งนี้ปัจจัยเหล่านี้ได้แก่

1. การเปลี่ยนในรสนิยม โดยเมื่อรสนิยมเปลี่ยนไป เส้นอุปสงค์จะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามระดับราคาของสินค้าที่ผู้บริโภคต้องการจะซื้อในเวลานั้น ทั้งนี้อาจเพิ่มขึ้นหรือลดลงก็ได้

2. การเปลี่ยนแปลงทางรายได้ เมื่อผู้บริโภคได้รับรายได้ที่สูงขึ้น สินค้าราคาแพง รวมทั้งสินค้าฟุ่มเฟือยจะมีปริมาณความต้องการสูงขึ้น ในขณะที่สินค้าที่มีคุณภาพด้อยกว่า จะมีปริมาณความต้องการต่ำลง

3. การเปลี่ยนแปลงในราคาของสินค้าที่สัมพันธ์กัน โดยความต้องการซื้อของสินค้าชนิดหนึ่งอาจจะมีอิทธิพลมาจากการเปลี่ยนแปลงในราคาของสินค้าอีกชนิดหนึ่ง เช่น ผู้บริโภคนิยมมีความต้องการซื้อเนื้อหมูมากกว่าเนื้อวัวเมื่อเนื้อวัวราคาแพงขึ้น ในขณะที่จะมีความต้องการซื้อเนื้อหมูน้อยลง เมื่อราคาเนื้อวัวปรับกลับมากงที่ และผู้บริโภคสามารถซื้อได้

4. การเปลี่ยนแปลงในจำนวนของผู้ซื้อ การเพิ่มจำนวนของผู้บริโภค จะมีผลในการเพิ่มปริมาณความต้องการในผลิตภัณฑ์ต่างๆ มากขึ้น

5. การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการคาดการณ์ของผู้บริโภค เช่น ถ้าผู้บริโภคคาดว่าราคาของสินค้านั้นจะเพิ่มขึ้น พวกเขาจะซื้อสินค้านั้นเร็วกว่าที่ได้วางแผนจะซื้อไว้ ในทางกลับกันถ้าผู้บริโภคเริ่มเกรงว่าจะตกงาน พวกเขาจะเลื่อนการซื้อสินค้านั้นไป

Paul A. Samuelson และ William D. Nordhaus (2005: 48) กล่าวถึงปัจจัยอันมีผลทำให้เส้นอุปสงค์มีการเปลี่ยนแปลงไปว่า นอกจากราคาสินค้า เส้นอุปสงค์จะมีสิ่งที่ทำให้เปลี่ยนแปลงไปได้จากอิทธิพลจากสิ่งต่างๆ ดังนี้

1. รายได้โดยเฉลี่ย รายได้ที่เพิ่มขึ้นของผู้บริโภค จะทำให้พวกเขาซื้อสินค้าได้มากขึ้น
2. ราคาและค่าจากสินค้าอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้จะมีผลกับสินค้าที่สามารถใช้ทดแทนกันได้
3. รสนิยมและความนิยมส่วนบุคคล อันมีผลมาจากวัฒนธรรม ธรรมเนียม ประเพณี
4. อิทธิพลพิเศษอื่นๆ เช่น ฤดูกาล สภาพอากาศ การคาดการณ์ในอนาคตเกี่ยวกับเงื่อนไขทางเศรษฐกิจต่างๆ

จากปัจจัยในการกำหนดอุปสงค์ที่ได้กล่าวมานี้ สรุปได้ว่าปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดอุปสงค์ นอกเหนือจากราคาซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งในกฎของอุปสงค์ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงในราคา

ของสินค้าหรือบริการที่สามารถทดแทนกันได้ การคาดคะเนราคาและการคาดการณ์ในสถานการณ์ต่างๆ ของผู้บริโภคในอนาคต จำนวนผู้บริโภค รายได้ของผู้บริโภค ทัศนียภาพของผู้บริโภค ฤดูกาล-สภาพอากาศ

1.1.6.3 ราคาดุลยภาพและปริมาณดุลยภาพ

จรินทร์ เทศวานิช (2522: 139) กล่าวถึงราคาดุลยภาพและปริมาณดุลยภาพในตลาดทางเศรษฐกิจว่า ราคาดุลยภาพ (Equilibrium price) คือระดับราคาสินค้าหรือบริการระดับหนึ่งที่ปริมาณเสนอซื้อ (อุปสงค์) เท่ากับปริมาณเสนอขาย (อุปทาน) พอดี ส่วนปริมาณดุลยภาพ (Equilibrium quantity) คือปริมาณสินค้าที่ซื้อและปริมาณสินค้าที่ขายเท่ากันที่ระดับราคาดุลยภาพ

อภิรักษ์ จันทร์ และคณะ (2533: 104) กล่าวถึงราคาดุลยภาพว่า ระดับราคาที่ปริมาณเสนอซื้อเท่ากับปริมาณเสนอขายพอดี จะเป็นระดับราคาดุลยภาพ สินค้าจะเพียงพอกับความต้องการ

วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน (2540: 36) กล่าวเกี่ยวกับราคาดุลยภาพและปริมาณดุลยภาพว่า โดยเหตุที่ทั้งอุปสงค์และอุปทานต่างก็มีความสัมพันธ์หรือขึ้นอยู่กับราคาของสินค้า ดังนั้นปริมาณสินค้าที่ผู้บริโภคต้องการซื้อและผู้ขายต้องการขายจะปรับตัวตามระดับราคาสินค้าที่เปลี่ยนแปลงไป แม้ว่าในตอนแรกจะปรับไปในทิศทางที่ต่างกันตามกฎของอุปสงค์และอุปทาน แต่ที่สุดการปรับตัวจะอยู่ในระดับที่เท่ากัน โดยเป็นเหตุมาจากจำนวนซื้อและจำนวนขายเท่ากันพอดี ณ ระดับราคาใดราคาหนึ่ง ซึ่งหมายความว่า ณ ระดับราคานั้น จำนวนสินค้าที่ผู้บริโภคต้องการซื้อในขณะนั้นจะเท่ากับจำนวนสินค้าที่ผู้ผลิตประสงค์จะผลิตออกมาขายในขณะเดียวกันพอดี และนี่คือราคาดุลยภาพ และปริมาณดุลยภาพ

Marilu H. McCarty (1988: 59) ได้อธิบายถึงราคาดุลยภาพและปริมาณดุลยภาพว่า ปริมาณดุลยภาพหรือดุลยภาพของตลาดจะเกิดขึ้นได้เมื่อปริมาณความต้องการขายเท่ากับปริมาณความต้องการซื้อ ภาวะการณ์ดังกล่าวเรียกว่าดุลยภาพของตลาด (Market equilibrium) ส่วนราคาซึ่งปริมาณความต้องการซื้อมีค่าเท่ากับปริมาณความต้องการขาย เรียกราคาเช่นนี้ว่า ราคาดุลยภาพ (Equilibrium price)

Roger L. Miller (1988: 201) กล่าวถึงราคาคุณภาพและปริมาณคุณภาพว่า ราคาที่ปริมาณความต้องการซื้อ และปริมาณความต้องการขายมาพบกันพอดี ซึ่งหมายความว่าราคาของสินค้าหรือบริการจะพบกันในระดับซึ่งปริมาณความต้องการซื้อ และปริมาณความต้องการขายอยู่ในภาวะที่สมดุล โดยที่ผู้ผลิตจะสามารถนำสินค้าออกมาขายได้เพียงพอกับปริมาณที่ผู้บริโภคต้องการจะซื้อ

Paul A. Samuelson และ William D. Nordhaus (2005: 55) กล่าวถึงปริมาณคุณภาพและราคาคุณภาพว่า ราคาคุณภาพคือราคาที่ทำให้สินค้าที่เสนอซื้อเสนอขายในตลาดทางเศรษฐกิจหมดพอดี โดยที่ระดับราคาดังกล่าวจำนวนของผู้ซื้อที่ต้องการจะซื้อสินค้านั้นจะเท่ากับจำนวนของผู้ขายที่ต้องการขายสินค้านั้น ระดับราคาดังกล่าวยังทำให้ผู้บริโภคหรือผู้ซื้อ และผู้ผลิตหรือผู้ขายต่างพอใจทั้งสองฝ่าย

สรุปได้ว่าราคาคุณภาพและปริมาณคุณภาพนั้นมีความสัมพันธ์กันอยู่ กล่าวคือปริมาณคุณภาพจะเกิดที่ระดับราคาคุณภาพหรือระดับราคาของผู้บริโภคหรือผู้ซื้อและผู้ผลิตหรือผู้ขายมีความต้องการที่ตรงกัน ทำให้สินค้าหมดตลาดพอดี ไม่เหลือจนล้นตลาด และไม่ขาดตลาด กล่าวอีกนัยหนึ่งราคาคุณภาพและปริมาณคุณภาพเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับกลไกราคาหรือกลไกตลาดโดยตรงโดยเมื่ออยู่ในภาวะราคาหรือปริมาณที่ขาดความสมดุล ราคาคุณภาพและปริมาณคุณภาพจะเป็นตัวปรับทำให้ราคาและปริมาณของสินค้าในตลาดกลับคืนมาสู่ภาวะที่สมดุลกันในที่สุด เช่นในกรณีที่มีความต้องการซื้อสินค้ามีมากกว่าความต้องการขาย สินค้าจะขาดตลาด ที่สุดเมื่อของขาดตลาด ราคาจะปรับตัวสูงขึ้นมาเอง และความต้องการขายจะลดลง จนปรับเข้าสู่ภาวะดุลยภาพ

1.1.7 เศรษฐกิจระหว่างประเทศ

1.1.7.1 ดุลการชำระเงินและดุลการค้า

อภินันท์ จันทะณี และคณะ (2533: 188-189) ได้กล่าวเกี่ยวกับดุลการชำระเงินและองค์ประกอบของดุลการชำระเงินอันมีดุลการค้าเป็นส่วนหนึ่งว่า ดุลการชำระเงิน (Balance of payments) หมายถึง รายงานที่แสดงยอดรายได้ รายจ่าย ที่ประเทศรับหรือจ่ายให้แก่ต่างประเทศภายในระยะเวลา 1 ปี โดยการแสดงดุลการชำระเงินมักจะเป็นรูปของการบันทึกบัญชีจึงนิยมเรียกกันว่า “บัญชีดุลการชำระเงิน” ซึ่งในบัญชียังกล่าวจะประกอบด้วยบัญชีย่อยต่างๆ ดังนี้

1. บัญชีเดินสะพัด ซึ่งจะประกอบด้วยบัญชีย่อย 2 ส่วน คือ บัญชีดุลการค้า ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงฐานะทางการค้าระหว่างประเทศของประเทศใดประเทศหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วย การ

ส่งออก (Export) และการนำเข้า (Import) อีกบัญชีหนึ่งคือบัญชีดุลบริการ ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงรายได้และรายจ่ายที่เกิดจากการบริการต่างๆ

2. บัญชีเงินโอนและการบริจาค

3. บัญชีทุนเคลื่อนย้าย เป็นบัญชีที่บันทึกการรับเข้าและจ่ายออกของเงินตราระหว่างประเทศ อันเนื่องมาจากการเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศทั้งของรัฐบาลและเอกชน เป็นเรื่องของการลงทุนระหว่างประเทศ

4. บัญชีทุนสำรองระหว่างประเทศ สำหรับบัญชีนี้จะแสดงให้เห็นถึงฐานะของดุลการชำระเงินเนื่องจากผลรวมของบัญชีทั้ง 3 ข้างต้น จะต้องเท่ากับผลรวมของบัญชีทุนสำรองระหว่างประเทศนี้ ในกรณีที่ดุลการชำระเงินเกินดุลซึ่งแสดงว่าประเทศนั้นมีรายรับมากกว่ารายจ่ายยอดรวมในบัญชีทุนสำรองระหว่างประเทศจะเป็นลบ เนื่องจากมีการโอนเงินเข้ากองทุนสำรองระหว่างประเทศ และในกรณีที่ดุลการชำระเงินขาดดุล เพราะมีรายจ่ายมากกว่ารายรับยอดรวมในบัญชีทุนสำรองระหว่างประเทศจะเป็นบวกด้วยตัวเลขยอดเดียวกัน เพราะมีการรับ โอนจากกองทุนสำรองระหว่างประเทศ

จากส่วนประกอบของบัญชีดุลการชำระเงินทั้งหมดที่กล่าวมานี้ จะเห็นได้ว่าบัญชีดุลการค้าจัดเป็นเพียงบัญชีหนึ่งที่อยู่ในบัญชีเดินสะพัด และบัญชีเดินสะพัดก็ถือว่าเป็นบัญชีหนึ่งของบัญชีดุลการชำระเงินอีกทีหนึ่ง ดังนั้นในกรณีที่บัญชีดุลการค้าขาดดุลเพียงบัญชีเดียว อาจไม่ทำให้ทั้งดุลการชำระเงินระหว่างประเทศต้องขาดดุลไป อย่างไรก็ตามหากการขาดดุลการค้าเกิดขึ้นต่อเนื่องหลายปี อันมีสาเหตุมาจากคนในประเทศนิยมใช้สินค้าจากต่างชาติมากกว่าสินค้าในประเทศย่อมจะมีผลทำให้ดุลการชำระเงินต้องขาดดุลในที่สุด สรุปได้ว่า ดุลการชำระเงินระหว่างประเทศนั้นจะมีความสำคัญในด้านของการแสดงให้เห็นถึงฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศ กล่าวคือหากดุลการชำระเงินของประเทศใดประเทศหนึ่งเกินดุลทุกปี ก็จะทำให้เงินในบัญชีทุนสำรองระหว่างประเทศของประเทศซึ่งจะไปเก็บในกองทุนสำรองระหว่างประเทศนั้นเพิ่มสูงขึ้น ในทางตรงกันข้ามหากขาดดุลต่อเนื่องกันหลายปี ยอดเงินที่เก็บในกองทุนสำรองระหว่างประเทศจะลดลง เพราะต้องเอามาชดเชยส่วนที่ขาดดุลไปในบัญชีทุนสำรองระหว่างประเทศ ส่งผลทำให้ฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศนั้นลดลง

1.1.7.2 ประโยชน์ของการค้าระหว่างประเทศ

จรินทร์ เทศวานิช (2522: 291) กล่าวถึงผลดีของการมีการค้าระหว่างประเทศว่า การค้าระหว่างประเทศนั้นเกิดขึ้นเพราะประเทศทั้งหลายไม่สามารถอยู่โดดเดี่ยวในโลกได้ จำเป็นต้องมี

การติดต่อสัมพันธ์ ซื่อขายแลกเปลี่ยนกับประเทศอื่นๆ ทั้งนี้เพื่อสนองความต้องการของประชาชนที่มีขอบเขตกว้างขวางมาก ทั้งนี้การติดต่อกับต่างประเทศนี้จะก่อให้เกิดผลดีในด้านต่างๆ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. สินค้าที่ผลิตในประเทศไม่ได้ ก็สามารถหาซื้อจากประเทศอื่นๆ ได้ ทำให้มีสินค้าและบริการต่างๆ มาสนองความต้องการของประชาชนในประเทศ
2. สินค้าใดถึงแม้จะผลิตได้ในประเทศ แต่ต้นทุนการผลิตสูงเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ เมื่อมีการค้าระหว่างประเทศ ประชาชนผู้บริโภคจะได้ประโยชน์มากกว่าไม่มีการค้า
3. การค้าระหว่างประเทศทำให้เกิดมีการแบ่งงานกันทำ ประเทศที่ถนัดในการผลิตสินค้าชนิดใด ก็จะมุ่งผลิตสินค้าชนิดนั้นตามความถนัด หรือความเหมาะสมของทรัพยากรธรรมชาติ สภาพภูมิประเทศและสภาพภูมิอากาศ
4. การค้าระหว่างประเทศก่อให้เกิดความรู้ความชำนาญเฉพาะอย่าง อันเนื่องมาจากการผลิตสินค้าตามความถนัด ทำให้มีแรงกระตุ้นให้เกิดการคิดค้น ปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงเทคนิคการผลิตให้ดีขึ้น และทำให้การใช้ทรัพยากรมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
5. การค้ากับต่างประเทศทำให้ประเทศด้อยพัฒนา รู้จักวิธีการผลิตที่ทันสมัย และมีประสิทธิภาพ โดยการขยายการผลิตเพื่อการส่งออกจะเป็นแรงกระตุ้นให้เศรษฐกิจขยาย ประชากรมีรายได้สูงขึ้น

อภิรักษ์ จันทะนี และคณะ (2533: 179, 185) กล่าวถึงความสำคัญและประโยชน์ของการค้าระหว่างประเทศว่า การค้าระหว่างประเทศนั้นเกิดขึ้นมานานแล้ว โดยการค้าในลักษณะดังกล่าวถือว่ามีผลสำคัญและประโยชน์ในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ทำให้แต่ละประเทศที่มีการทำการค้ากันนั้นมีสินค้าบริโภคมากขึ้น ทั้งนี้สินค้าที่ผลิตภายในประเทศไม่ได้ เมื่อมีการค้าระหว่างประเทศ ก็จะทำให้สินค้าประเภทนั้น มีให้บริโภคในประเทศของตน เช่นผลไม้นำเข้าต่างๆ
2. ทำให้เกิดความชำนาญในการผลิตสินค้าที่ตนถนัดมากขึ้น เกิดการเปลี่ยนแปลงวิธีการในการผลิต
3. มีผลต่อพัฒนาการทางเทคโนโลยี เพื่อเพิ่มผลผลิตในการส่งออก
4. การจัดสรรทรัพยากรเกิดประโยชน์สูงสุด โดยการค้าระหว่างประเทศจะช่วยให้การใช้ทรัพยากรเป็นไปโดยประหยัดและได้ผลประโยชน์เต็มที่ เป็นการเปิดโอกาสให้มีการจัดสรรทรัพยากรจากแหล่งที่มีอยู่มากมาย ไปยังแหล่งที่ขาดแคลน

วันทนีย์ ภูมิภักทราคม (2544: 140) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการค้าระหว่างประเทศว่า

1. การผลิตสินค้า การค้าระหว่างประเทศช่วยให้ประเทศคู่ค้ามีโอกาสเลือกผลิตสินค้าที่ตนเองถนัดและมีความชำนาญ ทำให้ประสิทธิภาพของสินค้ามีมาตรฐานสูง และเป็นการประหยัดทรัพยากรของโลก ทำให้การใช้ทรัพยากรเป็นไปอย่างประหยัดและได้ประโยชน์สูงสุด

2. การบริโภค การค้าระหว่างประเทศช่วยให้ประชากรทั่วโลกมีโอกาสได้เลือกบริโภคสินค้าและบริการต่างๆ ได้ ทั้งที่ผลิตเองและผลิตเองไม่ได้ ทำให้ได้รับความพอใจจากการบริโภคได้เต็มที่ เช่น ประเทศไทยมีโอกาสได้ใช้รถยนต์เป็นเครื่องอำนวยความสะดวกในการคมนาคม ทั้งๆ ที่ผลิตรถยนต์ไม่ได้ เป็นต้น

3. การให้วิทยาการใหม่ๆ (Know-How) การค้าระหว่างประเทศทำให้การกระจายของวิทยาการใหม่ๆ ไปทั่วโลก ทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจเจริญรุ่งเรืองอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านการบริหารและการปกครอง

4. การกระจายรายได้ การค้าระหว่างประเทศช่วยให้การกระจายรายได้ดีขึ้น คือเมื่อมีการผลิตเพิ่มก็จะมีจ้างงานเพิ่ม ประชาชนผู้ที่รายได้น้อยก็จะมียานทำ มีรายได้ ทำให้รายได้ประชาชาติสูงขึ้น มาตรฐานการครองชีพสูงขึ้น

5. การตลาด การค้าระหว่างประเทศช่วยให้เกิดการขยายตัวทางด้านการตลาดของสินค้าและบริการ ซึ่งจะส่งผลให้ปริมาณการผลิตเพิ่มขึ้น ทำให้การบริโภคทั่วโลกเพิ่มขึ้น มีอุปสงค์รวมเพิ่ม เศรษฐกิจโดยทั่วไปจะดีขึ้น

6. การพัฒนาเศรษฐกิจจากการค้าระหว่างประเทศ นอกจากจะซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้ากันแล้ว ยังถ่ายทอดศิลปะและวัฒนธรรมของประเทศคู่ค้าด้วย การเลียนแบบหรือการเอาอย่างในการบริโภค รวมทั้งแนวโน้มการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไปสู่ความเจริญก้าวหน้าในด้านต่างๆ ด้วย

จรรยา โกสีย์ไกรนิรมล (2545: 171-172) ได้อธิบายถึงประโยชน์ของการมีการค้าระหว่างประเทศว่า ประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการค้าระหว่างประเทศอาจจะพิจารณาโดยแยกเป็น 2 ประเด็นดังนี้

ประโยชน์ที่เกิดจากสินค้าออก

1. ทำให้ได้รับอำนาจซื้อหรือเงินตราต่างประเทศเข้ามา เพื่อที่จะซื้อสินค้าที่เราต้องการต่อไป

2. ช่วยเพิ่มรายได้ให้แก่ผู้ผลิตภายในประเทศและสามารถขายสินค้าได้ในราคาที่เหมาะสม

3. ทำให้ประเทศมีกำไรจากการส่งออก

4. ทำให้เกิดรายได้แก่รัฐบาล เพราะรัฐจะเรียกเก็บภาษีอากรหรือค่าธรรมเนียมจากการส่งออกสินค้า

ประโยชน์ของสินค้าเข้า

1. สินค้าเข้าช่วยให้ประชาชนได้บริโภคสินค้ามากขึ้นในราคาถูกลง สินค้าบางอย่างเราผลิตไม่ได้ หรือหากเราผลิตได้เอง แต่ต้นทุนการผลิตสูง การนำเข้าก็ช่วยให้เราได้สินค้ามาบริโภค และราคาถูกลง

2. ทำให้มีสินค้าประเภททุน (Capital goods) มากขึ้น ซึ่งนับว่าจะเป็นประโยชน์ต่อการเพิ่มกำลังการผลิตของประเทศให้สูงขึ้น และจำเป็นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

3. เป็นที่มาแห่งรายได้ให้แก่รัฐบาล จากการเก็บภาษีอากรขาเข้าทำให้รัฐบาลสามารถนำไปใช้จ่ายในการพัฒนาประเทศตามโครงการต่างๆ ที่จำเป็นทางเศรษฐกิจและสังคม

ดังนั้นโดยสรุป การค้าระหว่างประเทศก่อให้เกิดผลดีต่อประเทศใดประเทศหนึ่งดังนี้ คือ ประเทศคู่ค้ามีโอกาสเลือกผลิตสินค้าที่ตนเองถนัดและมีความชำนาญ สินค้าที่ผลิตในประเทศไม่ได้ก็สามารถซื้อหาจากประเทศอื่นๆ ได้ ทำให้ได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีและวิทยาการใหม่ๆ (Know-How) กำไรจากการค้าระหว่างประเทศจะช่วยให้การกระจายรายได้ภายในประเทศดีขึ้น, ช่วยให้เกิดการขยายตัวทางด้านการตลาดของสินค้าและบริการ มีการถ่ายทอดศิลปะและวัฒนธรรมของประเทศคู่ค้าไปยังประเทศที่รับสินค้านั้น ช่วยให้ผู้ผลิตมีการขยายปริมาณการผลิตในอัตราที่สูงขึ้น ทำให้รัฐบาลมีรายได้จากการจัดเก็บภาษีต่างๆ ทำให้เกิดการประหยัดพลังงานในการผลิตของประเทศ ทำให้การผลิตเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

1.2 มโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์

จากเนื้อหาหรือสาระในวิชาเศรษฐศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ไปใช้ในชีวิตประจำวันทั้งหมดนี้ สามารถวิเคราะห์ออกมาเป็นความสอดคล้องของเนื้อหาทางเศรษฐศาสตร์กับมโนทัศน์ของเนื้อหาอันเกี่ยวข้องกับการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของผู้เรียนในช่วงชั้นที่ 4 ตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 1 ความสอดคล้องของเนื้อหาเศรษฐศาสตร์กับมโนทัศน์ของเนื้อหา

เนื้อหาทางเศรษฐศาสตร์	มโนทัศน์ของเนื้อหา
<p>1) หลักเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น</p> <p>1.1 ความหมายของวิชาเศรษฐศาสตร์</p> <p>1.2 ความสำคัญของวิชาเศรษฐศาสตร์</p> <p>1.3 ประโยชน์ของวิชาเศรษฐศาสตร์</p>	<p>1) ในสภาพปัจจุบันทรัพยากรมีอยู่อย่างจำกัด แต่ความต้องการของมนุษย์มีไม่จำกัด ด้วยเหตุนี้จึงต้องมีการวางแผนตลอดจนการจัดสรรการใช้ทรัพยากรเพื่อให้เพียงพอกับความต้องการของมนุษย์</p> <p>2) เศรษฐศาสตร์เป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดเพื่อไปตอบสนองความต้องการของมนุษย์ที่มีอยู่อย่างไม่จำกัด</p> <p>3) ในการดำเนินชีวิตประจำวัน หลักเศรษฐศาสตร์ถือว่ามีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อเรามาก ทั้งโดยตรงอันได้แก่ การเลือกซื้อสินค้าและบริการ และโดยอ้อม อันได้แก่ การรับชมรับฟังข่าวสาร</p>
<p>2) การนำเทคโนโลยีมาใช้และผลที่ได้รับต่อผู้บริโภค</p> <p>2.1 การนำกลับมาใช้ใหม่</p> <p>2.2 การประหยัดพลังงาน</p>	<p>4) ผู้บริโภคสามารถมีส่วนร่วมในการลดปริมาณการใช้ทรัพยากรซึ่งถือเป็นผลดีของการใช้เทคโนโลยีการผลิตที่มีต่อผู้บริโภค ด้วยการซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ผ่านกระบวนการการนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle)</p> <p>5) ผู้บริโภคสามารถนำเทคโนโลยีในการประหยัดพลังงาน การนำกลับมาใช้ใหม่ มาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้</p>
<p>3) ระบบและหลักการดำเนินงานในระบบสหกรณ์</p>	<p>6) หลักการแบบประชาธิปไตยถือเป็นหลักการหนึ่งที่ระบบสหกรณ์ได้มีการนำมาใช้ในการดำเนินงาน</p>

ตารางที่ 1 (ต่อ)

เนื้อหาทางเศรษฐศาสตร์	มโนทัศน์ของเนื้อหา
	7) ในการดำเนินงานของระบบสหกรณ์จะเน้นหลักการมีส่วนร่วมของสมาชิก และความร่วมมือระหว่างกลุ่มสหกรณ์ด้วยกัน
4) ปรัชญาและแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง 4.1 ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง 4.2 หลักปรัชญาและแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง	8) ปรัชญาและแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงในเรื่องทางสายกลาง ความพอประมาณอย่างมีเหตุผล ความอดทน และความเพียร สามารถนำมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้
5) แนวทางปฏิบัติของเศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่ 5.1 การดำรงชีวิตในระบบเศรษฐกิจพอเพียง 5.2 ทฤษฎีใหม่และประโยชน์ของการปฏิบัติตามหลักทฤษฎีใหม่	9) เศรษฐกิจพอเพียงมีแนวทางปฏิบัติที่สามารถนำมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ดังนี้ คือ การประหยัด การไม่หลงไหลไปตามกระแสนิยม การไม่แก่งแย่งหรือเบียดเบียนผู้อื่น การหารายได้เพิ่มพูน การใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต 10) ทฤษฎีใหม่ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งของเศรษฐกิจพอเพียงมีประโยชน์ที่สำคัญคือ สร้างความสามัคคี เน้นการพึ่งตนเองของคนในชุมชน
6) หลักเกณฑ์ในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ 6.1 ประโยชน์จากการใช้เทคโนโลยีและการแข่งขันของผู้ผลิตต่อผู้บริโภค 6.2 หลักเกณฑ์ในการเลือกบริโภคสินค้าและใช้บริการของผู้บริโภค	11) ผู้บริโภคสามารถใช้ประโยชน์จากการแข่งขันและการใช้เทคโนโลยีของผู้ผลิต ในการเลือกซื้อสินค้าและใช้บริการที่ได้คุณภาพและราคาถูก 12) ความจำเป็น ความมีประโยชน์ ความประหยัด การได้รับข้อมูลจากสินค้าและบริการอย่างเพียงพอ การเปรียบเทียบราคาสินค้า และในกรณีที่ซื้อสินค้าราคาแพงจะพิจารณาเลือกที่มีการรับประกันสินค้า ถือเป็นหลักเกณฑ์สำคัญที่ผู้บริโภคจะต้องใช้ในการเลือกซื้อสินค้าหรือใช้บริการต่างๆ

ตารางที่ 1 (ต่อ)

เนื้อหาทางเศรษฐศาสตร์	มโนทัศน์ของเนื้อหา
<p>7) ความเข้าใจในกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค</p> <p>7.1 กฎหมายและสิทธิในการคุ้มครองผู้บริโภค</p>	<p>13) ผู้บริโภคควรมีความเข้าใจในกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคเพื่อประโยชน์ในการเลือกซื้อสินค้าและใช้บริการ ตลอดจนการปกป้องสิทธิในกรณีที่ถูกเอาเปรียบจากการใช้สินค้าหรือรับบริการต่างๆ</p>
<p>8) กลไกราคา</p> <p>8.1 กฎของอุปสงค์-อุปทาน</p> <p>8.2 ปัจจัยในการกำหนดอุปสงค์ในตลาดทางเศรษฐกิจ</p> <p>8.3 ราคาคุณภาพและปริมาณคุณภาพ</p>	<p>14) กฎของอุปสงค์และอุปทานหรือความต้องการซื้อและต้องการขายจะมีความเกี่ยวข้องกับราคา โดยหากราคาต่ำ อุปสงค์จะสูงขึ้น อุปทานจะลดลง แต่หากราคาสูงอุปทานจะสูงขึ้น อุปสงค์จะลดลง</p> <p>15) รายได้ของผู้บริโภค รสนิยม ความนิยมตามยุคสมัย ฤดูกาลหรือสภาพลมฟ้าอากาศ ตลอดจนการโฆษณา มีส่วนในการกำหนดอุปสงค์ของผู้บริโภค</p>
<p>9) เศรษฐกิจระหว่างประเทศ</p> <p>9.1 การชำระเงินและดุลการค้า</p> <p>9.2 ประโยชน์ของการค้าระหว่างประเทศ</p>	<p>16) ประชาชนมีส่วนช่วยในการรักษาดุลการค้าของประเทศไม่ให้อยู่ในภาวะขาดดุลได้ โดยการเลือกซื้อสินค้าและใช้บริการในประเทศ ลดการบริโภคสินค้าและเดินทางไปท่องเที่ยวในต่างประเทศ</p> <p>17) การค้าระหว่างประเทศก่อให้เกิดประโยชน์ต่อนักเรียน คือทำให้นักเรียนสามารถเลือกซื้อสินค้าหรือบริการจากต่างประเทศมาบริโภคได้ ทั้งนี้เนื่องจากสินค้าหรือบริการบางชนิดไม่สามารถผลิตได้ในประเทศหรือผลิตได้แต่คุณภาพสู้สินค้าจากต่างประเทศไม่ได้</p>

2. เศรษฐศาสตร์กับการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียน

เศรษฐศาสตร์ถือเป็นศาสตร์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของเราเป็นอย่างมาก ดังคำกล่าวของนักวิชาการหลายๆ ด้านดังนี้

ฤทธิ ศิริมาตย์ (2514: 6-7) กล่าวเกี่ยวกับความเกี่ยวข้องระหว่างความรู้ทางเศรษฐศาสตร์กับชีวิตประจำวันของคนเราว่า เศรษฐศาสตร์เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวันของแต่ละบุคคลมากที่สุด เช่น เรื่องราคาสินค้าต่างๆ เรื่องค่าจ้างหรือเงินเดือน เรื่องตำแหน่งงานที่จะหาทำได้หรือไม่ เพียงใด เรื่องการติดตามข่าวสารทางเศรษฐกิจ ความเข้าใจในการดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจของภาครัฐบาล หรือภาคเอกชนต่างๆ

จรินทร์ เทศวานิช (2522: 11-12) กล่าวเกี่ยวกับความเกี่ยวข้องระหว่างเศรษฐศาสตร์กับชีวิตประจำวันของมนุษย์เราว่า เศรษฐศาสตร์มีความสำคัญเกี่ยวข้องกับตัวบุคคล เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของบุคคลมากที่สุด โดยบุคคลต่างๆ จะต้องพยายามหาคำตอบจากปัญหาเศรษฐกิจต่างๆ อยู่เสมอ และนอกจากนี้ เศรษฐศาสตร์ยังจะทำให้เราทุกคนเข้าใจในการดำเนินงานของรัฐบาลเกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจ การกำหนดนโยบายต่างๆ รวมทั้งจะทำให้เรามีความเข้าใจในเนื้อหาของข่าวสารทางเศรษฐกิจต่างๆ ได้ชัดเจนยิ่งขึ้นด้วย

ระวัง เนตรโพธิ์แก้ว (2530: 4-5) ได้กล่าวเรื่องความเกี่ยวข้องระหว่างความรู้ทางเศรษฐศาสตร์กับชีวิตประจำวันของคนเราว่า เศรษฐศาสตร์จะมีความเกี่ยวข้องกับบุคคลโดยทั่วไป ในด้านของการใช้ความรู้ในการเลือกบริโภคสินค้าและบริการ นำไปใช้ในการประกอบธุรกิจเพื่อกำไรที่องค์กรของตนจะได้รับสูงที่สุด การออมการประหยัดเพื่อเก็บเงิน การลงทุนทั้งทางตรงและทางอ้อมเพื่อเพิ่มค่าของตัวเงิน นอกจากนี้หากใครที่มีพื้นฐานความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ พวกเขายังสามารถใช้ความรู้เหล่านี้ในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าและบริการ ในช่วงเวลาหนึ่งได้ เข้าใจว่าทำไมรัฐบาลต้องมีการกำหนดนโยบายทางเศรษฐกิจเช่นนี้ขึ้นมา เวลาอ่านข่าวสารทางเศรษฐกิจต่างๆ ก็จะมี ความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

วิทยากร เชียงกุล (2541: 15-16) ได้กล่าวความเกี่ยวข้องของเศรษฐศาสตร์ต่อชีวิตประจำวันของคนเราว่า ความเข้าใจในวิชาเศรษฐศาสตร์จะช่วยทำให้ผู้ศึกษาได้ตระหนักและเข้าใจปัญหาเศรษฐกิจในชีวิตประจำวันที่ประสบอยู่ สามารถที่จะตัดสินใจหาทางแก้ปัญหาเหล่านั้นได้อย่างถูกต้องและมีเหตุผล เช่น จะใช้เงินที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างไรให้เกิดประโยชน์สูงสุด นอกจากนี้

ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ยังมีประโยชน์ในด้านของการทำงาน การจัดระบบงานภายในเพื่อ
ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดตามหลักเศรษฐศาสตร์ แม้กระทั่งในเรื่องการทำความเข้าใจนโยบาย
ต่างๆ ของภาครัฐ ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ก็จะช่วยทำให้เราสามารถอ่านข่าวสารทางเศรษฐกิจที่มี
เรื่องราวต่อไปนี้อยู่ด้วยเข้าใจได้ง่ายขึ้น

จากคำกล่าวของนักวิชาการต่างๆ ดังกล่าว แม้ว่าบางคนจะไม่ได้เน้นกล่าวให้เห็นถึง
แนวทางในการนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ไปใช้โดยตรง แต่ในที่นี้ก็สามารถสรุปได้ว่า โดยทั่วไป
คนเรามีการนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ไปประยุกต์ใช้ในเวลาเลือกซื้อสินค้าและบริการ ใช้ในเวลา
ทำงานโดยนำมาใช้ในลักษณะของการวางแผนเพื่อผลประโยชน์ของงานให้ได้มากที่สุด ใช้เพื่อเป็น
ประโยชน์ในการนำเงินไปลงทุนเพื่อเพิ่มมูลค่าของเงิน ใช้เพื่อเป็นแนวทางในการประหยัด การ
ออม เพื่อเก็บมูลค่าของเงินไว้ใช้ในอนาคต ใช้เพื่อการทำความเข้าใจนโยบายทางเศรษฐกิจของ
ภาครัฐ เพื่อทำความเข้าใจในการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจภายในประเทศ และต่างประเทศ ซึ่งใน
ที่นี้รวมไปถึงการนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ไปใช้ในกรณีการอ่านข่าวสารทางเศรษฐกิจต่างๆ ด้วย

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.1 งานวิจัยในประเทศ

สายแก้ว ประทุม (2532) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “มโนทัศน์ทางเศรษฐกิจของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 6” มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อศึกษาเปรียบเทียบมโนทัศน์ทางเศรษฐกิจ ของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีสภาพแวดล้อมทางครอบครัวและสังคมต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า
ค่ามัชฌิมเลขคณิตของมโนทัศน์ทางเศรษฐกิจรวมทุกเรื่องของกลุ่มตัวอย่างประชากรเท่ากับ 24.05
จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน และมโนทัศน์ทางเศรษฐกิจของนักเรียนที่มีสภาพแวดล้อมทาง
ครอบครัวด้านเศรษฐกิจและสังคมต่างกันมีความแตกต่าง โดยนักเรียนที่มีสภาพแวดล้อมและฐานะ
ทางเศรษฐกิจดีจะมีมโนทัศน์ด้านเศรษฐกิจสูงกว่านักเรียนที่มีสภาพแวดล้อมและฐานะทางเศรษฐกิจ
ต่ำ

เฉลิมศรี วิวัฒน์วานิชกุล (2536) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การศึกษามโนทัศน์เกี่ยวกับผู้บริโภค
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย กรุงเทพมหานคร” มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อศึกษาและ

เปรียบเทียบโน้ตส์เกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ผู้บริโภครองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย กรุงเทพมหานคร มีมโนทัศน์เกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ผู้บริโภค ระดับกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเลขคณิตเท่ากับ 38.89 จากคะแนนเต็ม 60 และการเปรียบเทียบโน้ตส์เกี่ยวกับผู้บริโภครองของนักเรียนที่มีบิดามารดามีอาชีพ และการศึกษาแตกต่างกัน ปรากฏว่า นักเรียนที่มีบิดามารดามีอาชีพรับราชการจะมีมโนทัศน์เกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ผู้บริโภคสูงกว่านักเรียนที่มีบิดามารดามีอาชีพส่วนตัว และพนักงานบริษัท ตามลำดับ นอกจากนี้ นักเรียนที่ครอบครัวมีรายได้สูงจะมีมโนทัศน์เกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ผู้บริโภคสูงกว่านักเรียนที่มีครอบครัวมีรายได้ระดับกลางและระดับต่ำตามลำดับ

กาญจนา บุญเรือง (2542) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมมโนทัศน์ด้านเศรษฐกิจแบบพอเพียงของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6” มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมมโนทัศน์ด้านเศรษฐกิจแบบพอเพียงของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการใช้หลักสูตรแบบมโนทัศน์และวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนมโนทัศน์ด้านเศรษฐกิจแบบพอเพียงของนักเรียนหลังเข้าร่วมโปรแกรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อีกทั้งนักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมในโปรแกรมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก

ชาวลิต สุไลมานดี (2543) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การศึกษาการนำความรู้เรื่องค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ ไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กรุงเทพมหานคร” มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อศึกษาการนำความรู้เรื่องค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ ไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนนำความรู้เรื่องค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ ไปปฏิบัติแต่ไม่สม่ำเสมอ โดยในค่านิยมที่เกี่ยวกับด้านการประหยัดและอดออม นักเรียนโดยส่วนรวมจะปฏิบัติบ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ ยกเว้นประเด็นดูแลซ่อมแซมสิ่งของเครื่องใช้ส่วนตัวและของใช้ในบ้านที่ชำรุด กับการรู้จักนำวัสดุที่เหลือใช้กลับมาใช้ อีก นักเรียนปฏิบัติเป็นบางครั้ง ในด้านการให้ความสำคัญ นักเรียนที่ให้สัมภาษณ์เห็นตรงกันว่า ค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ มีความสำคัญทำให้รู้จักประหยัด มีความอดทน มีความรับผิดชอบ ฟังตนเองได้ มีใจอ่อนโยนและมีระเบียบ โดยเฉพาะมีการนำค่านิยมดังต่อไปนี้ไปปฏิบัติ คือ อดทน ปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียน ไม่ยุ่งเกี่ยวกับสิ่งเสพติด สะสมเงินฝาก และซื้อของผลิตในไทย

จากงานวิจัยในประเทศทั้ง 4 เรื่อง ผู้วิจัยสรุปได้ว่างานวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับมโนทัศน์ทางด้านเศรษฐศาสตร์โดยตรง และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์บางเรื่องไปใช้ โดยงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมโนทัศน์ทางด้านเศรษฐศาสตร์นั้น พบว่าสภาพแวดล้อมทางครอบครัวด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ต่างกัน รวมถึงรายได้ของครอบครัวและอาชีพของบิดามารดาที่ต่างกันมีผลต่อการเรียนรู้ทางเศรษฐศาสตร์ของนักเรียน สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวกับมโนทัศน์ในแบบทดลองพบว่าการใช้หลักสูตรแบบมโนทัศน์และวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ทำให้คะแนนมโนทัศน์ของนักเรียนมีเพิ่มสูงขึ้น ในส่วนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ไปปฏิบัติจะเป็นการเน้นที่ค่านิยมทางเศรษฐศาสตร์บางเรื่อง ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่จะปฏิบัติตามค่านิยมเหล่านี้บ่อยแต่ไม่สม่ำเสมอ

3.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Xiaobing Cao (1996) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “Chinese adolescent consumer socialization: A study of Chinese urban adolescents’ involvement in family purchasing activities” มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อตรวจสอบว่าปัจจัยภายนอกอันได้แก่ ประเภทของครอบครัว โครงสร้างของครอบครัว สื่อโทรทัศน์ของอเมริกัน และการพัฒนาเศรษฐกิจ รวมถึงปัจจัยภายในเช่น การยึดมั่นในตนเอง ค่านิยมส่วนบุคคล และทรัพยากรการเงินของบุคคล มีอิทธิพลต่อการจัดซื้อของครอบครัววัยรุ่นในบริเวณชานเมืองชาวจีนอย่างไร โดยการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้การสำรวจแบบสุ่มพื้นที่ ได้นักเรียนไฮสคูลจากปักกิ่งที่ใช้ในการสำรวจ 429 คน นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ใช้ในการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาจากเจตนาแฝงจากการโฆษณาของเบจิงรีวิว และนิตยสารของทางราชการ ผลการวิจัยพบว่าตัวแปร (ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก) ที่ใช้ในการทำนายความเกี่ยวข้องกับการจัดซื้อของครอบครัววัยรุ่นในบริเวณชานเมืองชาวจีนคือแนวคิดของครอบครัวแบบชาวตะวันตก อันหมายถึงครอบครัวประเภทที่ส่งเสริมให้เด็กแสดงความคิดเห็นได้เสรี, การยึดมั่นในตนเอง และทรัพยากรการเงินส่วนบุคคล โดยแนวคิดของครอบครัวที่เปิดโอกาสทางความคิดดังกล่าวถือว่ามีผลกระทบสำคัญต่อเอกลักษณ์ของค่านิยมแบบตะวันตกในกลุ่มวัยรุ่นชาวจีนบริเวณชานเมือง อย่างไรก็ตามในครอบครัวประเภทดังกล่าว และลักษณะของค่านิยมแบบตะวันตก ยังไม่สามารถทำนายความเกี่ยวข้องกับการจัดการจัดซื้อได้มากนัก เนื่องจากในครอบครัวเหล่านี้ยังมีแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับในความคิดของผู้ใหญ่แฝงอยู่ในบางเรื่อง ในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลกับเบจิงรีวิว แสดงให้เห็นว่าค่านิยมในการบริโภคในกลุ่มวัยรุ่นชาวจีนอายุ 16 ปีขึ้นไป ได้เปลี่ยนจากค่านิยมที่ถือประโยชน์จากการบริโภคเป็นสำคัญ เป็นค่านิยมในการบริโภคที่เน้นเพียงเพื่อความสุขสบาย ความเพลิดเพลินต่างๆ

Kim Hung Chan (1997) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “An Inquiry into the economic understanding of S3 students in Hongkong A Phenomenographic Study” มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อศึกษาถึงความเข้าใจของนักเรียนอายุระหว่าง 14-15 ปี ในการสร้างความคิดเกี่ยวกับปรากฏการณ์ทางเศรษฐศาสตร์ในเรื่อง การผลิตและราคา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือนักเรียน 30 คน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่ง โครงสร้างเป็นเครื่องมือในการวิจัย ถอดความคำต่อคำ และใช้วิธีการวิเคราะห์ตามปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความเข้าใจในเรื่องการผลิตเป็นลำดับดังนี้คือ การผลิตคือการปรากฏขึ้นของสินค้า (ผลิตภัณฑ์) การผลิตคือผลกำไรที่เกิดขึ้น การผลิตคือการจัดการเกี่ยวกับเงินที่ใช้ในกระบวนการผลิต การผลิตคือบางส่วนของระบบในการสร้างอรรถประโยชน์หรือสินค้า การผลิตคือระบบในการสร้างอรรถประโยชน์หรือสินค้า การผลิตคือระบบการหมุนเวียนของเงินซึ่งหมายถึงมีหุ้นส่วนที่เข้ามาร่วมลงทุนจากผลผลิตของการผลิตในครั้งแรกอีกครั้งหนึ่ง การผลิตคือสิ่งใดก็ตามที่ให้ประโยชน์ในการใช้สอย ในส่วนมโนทัศน์เกี่ยวกับราคาดังนั้น นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความเข้าใจในเรื่องการกำหนดราคาดังนี้ ราคาถูกกำหนดโดยคุณค่าของทรัพย์ ราคาถูกกำหนดโดยจุดประสงค์ที่จะซื้อ ราคาถูกกำหนดโดยราคาของทรัพย์ ราคาถูกกำหนดโดยความขาดแคลนของทรัพย์ ราคาถูกกำหนดโดยอุปสงค์และอุปทานของตลาด ราคาถูกกำหนดโดยปัจจัยจากสถาบันต่างๆ และราคาถูกกำหนดโดยความยุติธรรม จากผลการวิจัยที่ออกมาแสดงให้เห็นว่านักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีความคิด ความเข้าใจว่าปัจจัยในการผลิตสินค้าและการกำหนดราคา ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ในแต่ละช่วงเวลา นอกจากนี้ปัจจัยในการผลิตและการกำหนดราคาของสินค้า ยังขึ้นอยู่กับคุณภาพและความต้องการของผู้บริโภค โดยข้อมูลที่ได้มานี้เมื่อมาจัดลำดับอธิบายแล้วสามารถนำไปใช้เป็นวิธีการหรือจุดประสงค์สำหรับการสอนได้

Trisha Sen (2003) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “Citizenship preparation in economics classrooms in India and The United States: A comparative case study” มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อสำรวจความรู้ ทักษะ ทศนคติของการเตรียมความพร้อมสู่ความเป็นพลเมือง ที่ถูกสอนและเรียนรู้ในชั้นเรียนเศรษฐศาสตร์ของอินเดียและสหรัฐอเมริกา โดยการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงเปรียบเทียบ มีการเปรียบเทียบจุดมุ่งหมายในการกำหนดหลักสูตรของอินเดียและสหรัฐอเมริกา ศึกษาถึงวิธีการและการได้มาของหลักสูตร โดยวิธีการเข้าไปสังเกตชั้นเรียนเศรษฐศาสตร์ในเมืองใหญ่ที่สำคัญของอินเดีย และชั้นเรียนเศรษฐศาสตร์ในทางตะวันออกเฉียงใต้ของสหรัฐอเมริกา นอกจากนี้ผู้วิจัยยังมีการสัมภาษณ์ครูและนักเรียนในชั้นเรียนทั้งสองด้วย ผลการวิจัยพบว่าเนื้อหาทางเศรษฐศาสตร์ที่ถูกสอนและเรียนรู้ในชั้นเรียนทั้งสองประเทศดังกล่าวมีความใกล้เคียงกัน และไปในแนวทางเดียวกัน โดยหัวข้อหลักที่ใช้ในชั้นเรียนเศรษฐศาสตร์ของอินเดียคือการเรียนรู้สู่ความเป็นพลเมืองผ่าน

เหตุการณ์ทางเศรษฐศาสตร์ซึ่งประเทศกำลังเผชิญอยู่ ส่วนในชั้นเรียนเศรษฐศาสตร์ของสหรัฐอเมริกาจะเป็นการเรียนรู้สู่ความเป็นพลเมืองโดยผ่านการคิดและพูดเช่นเดียวกับนักเศรษฐศาสตร์

จากงานวิจัยต่างประเทศทั้ง 3 เรื่อง สรุปได้ว่าเนื้อหาทางเศรษฐศาสตร์ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนอันมีการวิจัยนั้นจะเน้นในเรื่องปัจจัยซึ่งมีผลต่อการบริโภค มโนทัศน์ความรู้ และแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ที่มีการนำไปใช้ โดยในเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภค จะเห็นได้ว่าเรื่องฐานะของครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูนับว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการบริโภคของนักเรียน ในส่วนมโนทัศน์ความรู้ เน้นที่มโนทัศน์การผลิตและการกำหนดราคาซึ่งนักเรียนจะมีมโนทัศน์เหล่านี้ทุกคนเพียงแต่ระดับมโนทัศน์ที่รับรู้จะมีแตกต่างกันออกไป ส่วนการนำแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์มาใช้ นั้นจะเน้นไปที่ตัวอย่างจากเหตุการณ์ หรือสิ่งที่ผู้เรียนสามารถสัมผัสได้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเรื่องนั้นๆ อย่างชัดเจนขึ้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาการนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์จากกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบบรรยายเชิงสำรวจ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. การนำเสนอข้อมูล

1. การศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

มีวิธีการดำเนินงานดังนี้

1.1 ศึกษาความสำคัญของเศรษฐศาสตร์ต่อชีวิตประจำวันของนักเรียน ตลอดจนการนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียน

1.2 ศึกษาหลักสูตรวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในสาระที่ 3 ซึ่งเป็นสาระที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเศรษฐศาสตร์โดยตรง

1.3 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

2. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ และโรงเรียนสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งหมด 39,629 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดย n = จำนวนของขนาดตัวอย่าง

N = จำนวนรวมทั้งหมดของประชากรที่ใช้ในการศึกษา

e = ความผิดพลาดที่ยอมรับได้ (กำหนดให้เท่ากับ 0.05)

จากการคำนวณที่ระดับความเชื่อมั่น .05 ความคลาดเคลื่อน ± 5 ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 397 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ในกรุงเทพมหานคร เขตพื้นที่การศึกษา 1, 2 และ 3 และโรงเรียนสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage random sampling) ดังนี้

1. สํารวจโรงเรียนจากกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร เขตพื้นที่การศึกษา 1, 2 และ 3 ซึ่งมีโรงเรียนจำนวน 105 โรงเรียนที่เปิดสอนถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 สุ่มโรงเรียนที่จะใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างสำหรับตอบแบบสอบถามเขตพื้นที่การศึกษาละ 10 โรงเรียน และจาก 10 โรงเรียนนี้สุ่มกลุ่มตัวอย่างสำหรับตอบแบบสัมภาษณ์อีก 2 โรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่างโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร รวม 30 โรงเรียน

สํารวจโรงเรียนจากกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานครซึ่งมีจำนวน 39 โรงเรียน ที่เปิดสอนถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 สุ่มโรงเรียนที่จะใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างสำหรับตอบแบบสอบถาม 10 โรงเรียน และจาก 10 โรงเรียนนี้สุ่มกลุ่มตัวอย่างสำหรับตอบแบบสัมภาษณ์อีก 2 โรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่างโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร 10 โรงเรียน

2. สุ่มกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร ที่สุ่มมาในขั้นที่ 1 โดยสุ่มอย่างง่าย โรงเรียนละ 3 ห้องเรียน และสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างนักเรียนห้องเรียนละ 3 คน สำหรับใช้ในการตอบแบบสอบถาม และจาก 3 ห้องเรียน สุ่มเลือกอีก 2 ห้องเรียน แล้วสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างนักเรียนห้องเรียนละ 2 คน สำหรับใช้ในการตอบแบบสัมภาษณ์ ได้จำนวนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 294 คน ดังตารางที่ 3

สุ่มกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร ที่สุ่มมาได้ ใน ชั้นที่ 1 โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายมาโรงเรียนละ 2 ห้องเรียน และเลือกกลุ่มตัวอย่างนักเรียน ห้องเรียนละ 8 คน สำหรับใช้ในการตอบแบบสอบถาม และ 2 คน สำหรับใช้ในการตอบแบบ สัมภาษณ์ได้จำนวนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักบริหารงาน คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 184 คน ดังตารางที่ 4

รวมกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูลทั้งหมด 478 คน

ตารางที่ 2 จำนวน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ จำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

เขตการศึกษา	จำนวน โรงเรียน	จำนวน โรงเรียนที่ใช้ เป็นกลุ่มตัวอย่าง	จำนวนนักเรียนที่ใช้ เป็นกลุ่มตัวอย่าง
เขต 1	29	10	98
เขต 2	34	10	98
เขต 3	42	10	98
รวม	105	30	294

ตารางที่ 3 จำนวน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษา เอกชน และจำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง

จำนวน โรงเรียน	จำนวน โรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่ม ตัวอย่าง	จำนวนนักเรียนที่ใช้เป็นกลุ่ม ตัวอย่าง
39	10	184

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ซึ่งข้อคำถามที่ใช้ใน เครื่องมือดังกล่าว ผู้วิจัยได้มาจากการวิเคราะห์เนื้อหาและมโนทัศน์ทางเศรษฐศาสตร์ของนักเรียน ในระดับช่วงชั้นที่ 4 (ดูรายละเอียดได้จากตารางความสอดคล้องของเนื้อหา, มโนทัศน์ และข้อ

คำถามในภาคผนวก) และนำมาพัฒนาเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยรายละเอียดของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้

3.1.1 แบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ส่วน คือส่วนที่หนึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพต่างๆ ไปเป็นแบบตรวจคำตอบ (Check list) อีกส่วนหนึ่งเป็นแบบสอบถามการนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) มี 6 ระดับ ดังนี้

1) ระดับของการนำไปใช้มากที่สุด	ให้คะแนน 6
2) ระดับของการนำไปใช้มาก	ให้คะแนน 5
3) ระดับของการนำไปใช้ค่อนข้างมาก	ให้คะแนน 4
4) ระดับของการนำไปใช้ค่อนข้างน้อย	ให้คะแนน 3
5) ระดับของการนำไปใช้น้อย	ให้คะแนน 2
6) ระดับของการนำไปใช้น้อยที่สุด	ให้คะแนน 1

สำหรับแบบสอบถามในส่วนที่ 2 นี้จะมีข้อคำถามทั้งหมด 48 ข้อ แบ่งเป็น 9 เนื้อหา ดังนี้

- 1) หลักเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น จำนวน 5 ข้อ
- 2) การนำกลับมาใช้ใหม่และการประหยัดพลังงาน จำนวน 4 ข้อ
- 3) ระบบและหลักการดำเนินงานในระบบสหกรณ์ จำนวน 5 ข้อ
- 4) ปรัชญาและแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 5 ข้อ
- 5) แนวทางปฏิบัติของเศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่ จำนวน 8 ข้อ
- 6) หลักเกณฑ์ในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ จำนวน 7 ข้อ
- 7) ความเข้าใจในกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค จำนวน 5 ข้อ
- 8) กลไกราคา จำนวน 6 ข้อ
- 9) เศรษฐกิจระหว่างประเทศ จำนวน 3 ข้อ

3.1.2 แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง ประกอบด้วย คำถามปลายเปิด เกี่ยวกับเหตุผลในการนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาจำนวน 9 ข้อ ซึ่งมีเนื้อหาดังนี้

1. หลักเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น
2. การนำกลับมาใช้ใหม่ และการประหยัดพลังงาน
3. ระบบและหลักการดำเนินงานในระบบสหกรณ์

4. ปรัชญาและแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง
5. แนวทางปฏิบัติของเศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่
6. หลักเกณฑ์ในการเลือกซื้อสินค้าและใช้บริการ
7. ความเข้าใจในกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค
8. กลไกราคา
9. เศรษฐกิจระหว่างประเทศ

3.2 นำเครื่องมือทั้ง 2 ชุด เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ก) ตรวจสอบและพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) เพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหาและความถูกต้อง และเพื่อนำไปปรับปรุงให้สมบูรณ์ก่อนนำไปทดลองใช้ ผู้เชี่ยวชาญใช้เวลาในการตรวจสอบเครื่องมือ 2 สัปดาห์ ระหว่างวันที่ 28 สิงหาคม 2549 ถึงวันที่ 8 กันยายน 2549 โดยผู้เชี่ยวชาญจาก 2 ใน 3 ท่านเสนอให้เพิ่มข้อความในแบบสอบถามในประเด็นเรื่องการใช้บริการจากสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียน และเสนอให้แก้ไขข้อความในข้อความบางข้อ เช่น

ข้อ 15 จาก นักเรียนให้ความเอาใจใส่กับสิ่งที่นักเรียนทำอย่างสม่ำเสมอ เป็นนักเรียนเอาใจใส่กับงานที่นักเรียนทำเสมอ

ข้อ 21 จาก นักเรียนไม่เลือกซื้อสินค้าตามกระแสสังคม เป็น นักเรียนไม่เลือกซื้อสินค้าตามความนิยมของสังคม

ข้อ 28 จาก นักเรียนเปรียบเทียบความแตกต่างของสินค้าจากการใช้เทคโนโลยีของผู้ผลิต ในการเลือกซื้อสินค้า เป็น นักเรียนเปรียบเทียบความแตกต่างของสินค้าและบริการจากการใช้เทคโนโลยีของผู้ผลิต ในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ

ข้อ 29 จาก นักเรียนเปรียบเทียบคุณภาพและราคาระหว่างสินค้าต่างยี่ห้อกัน เป็น นักเรียนพิจารณาเลือกซื้อสินค้าโดยเปรียบเทียบคุณภาพและราคาระหว่างสินค้าต่างบริษัทผู้ผลิตกัน

ข้อ 31 จาก เวลาที่นักเรียนต้องเลือกซื้อสินค้าหรือใช้บริการ นักเรียนพิจารณาถึงประโยชน์ที่ได้รับจากสินค้าหรือการให้บริการนั้น เป็น นักเรียนพิจารณาเลือกซื้อสินค้าและบริการโดยคำนึงถึงประโยชน์ที่ได้รับจากสินค้าและบริการนั้นๆ เป็นสำคัญ

ข้อ 32 จาก ก่อนซื้อสินค้านักเรียนมีการเปรียบเทียบคุณค่ากับราคาที่นักเรียนจะต้องจ่ายไปกับสินค้านั้นว่าคุ้มกันหรือไม่ เป็น นักเรียนพิจารณาเลือกซื้อสินค้าและบริการ โดยเปรียบเทียบคุณค่ากับราคาที่จะต้องจ่ายไปกับสินค้าหรือบริการนั้นว่าคุ้มกันหรือไม่

3.3 นำเครื่องมือทั้ง 2 ชุดไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและนำมาให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อีกครั้งหนึ่ง จากนั้นนำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ไปทดลองใช้ (Try-out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างประชากรในการวิจัย จำนวน 30 คน

เมื่อวันที่ 8-10 พฤศจิกายน 2549 เพื่อตรวจสอบว่าภาษาและข้อคำถามที่ใช้ทั้งในแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์นักเรียนมีความเข้าใจหรือไม่ ผลปรากฏว่า นักเรียนมีความเข้าใจในภาษา และเข้าใจในข้อคำถามทั้งในแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่นำไปทดลองใช้

3.4 นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ได้เลือกไว้

4. การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล มีวิธีการดำเนินงานดังนี้

4.1 ติดต่อบัณฑิตศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จัดทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไปยังโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร เพื่อขอความร่วมมือในการวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล

4.2 การเก็บข้อมูลในการวิจัย ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกเป็นกลุ่มโรงเรียนที่เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ในกลุ่มนี้ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย และตัวอย่างของเครื่องมือที่ในการวิจัยไปสู่โรงเรียนก่อน จากนั้นผู้วิจัยจึงนัดวันเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล กับทางโรงเรียน ใช้เวลา 4 สัปดาห์ ระหว่างวันที่ 13 พฤศจิกายน 2549 ถึงวันที่ 8 ธันวาคม 2549 กลุ่มที่สองเป็นกลุ่มโรงเรียนที่เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามเพียงอย่างเดียว ในกลุ่มนี้ผู้วิจัยได้นำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยและแบบสอบถามไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง และนัดหมายการเก็บแบบสอบถามกลับคืน ใช้เวลา 4 สัปดาห์ ระหว่างวันที่ 18 ธันวาคม 2549 ถึงวันที่ 11 มกราคม 2549 จากแบบสอบถามจำนวน 430 ฉบับ ได้รับกลับคืนมาจำนวน 425 ฉบับ ในจำนวนนี้เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 421 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97.90

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล มีขั้นตอนในการวิเคราะห์ดังนี้

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบเลือกตอบนำมาแจกแจงความถี่ วิเคราะห์เป็นร้อยละแล้วนำเสนอในรูปตารางและอธิบายประกอบ

2. แบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า ผู้วิจัยได้นำมา

วิเคราะห์โดยการหาค่ามัธยฐานเลขคณิต ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) โดยมีการแปลความหมายระดับค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ยเลขคณิตระหว่าง	5.56-6.00	หมายถึง นักเรียนได้นำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ ในเรื่องนั้นๆ ไปใช้ในชีวิตประจำวัน มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยเลขคณิตระหว่าง	4.56-5.55	หมายถึง นักเรียนได้นำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ ในเรื่องนั้นๆ ไปใช้ในชีวิตประจำวัน มาก
ค่าเฉลี่ยเลขคณิตระหว่าง	3.56-4.55	หมายถึง นักเรียนได้นำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ ในเรื่องนั้นๆ ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ค่อนข้างมาก
ค่าเฉลี่ยเลขคณิตระหว่าง	2.56-3.55	หมายถึง นักเรียนได้นำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ ในเรื่องนั้นๆ ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ค่อนข้างน้อย
ค่าเฉลี่ยเลขคณิตระหว่าง	1.56-2.55	หมายถึง นักเรียนได้นำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ ในเรื่องนั้นๆ ไปใช้ในชีวิตประจำวัน น้อย
ค่าเฉลี่ยเลขคณิตระหว่าง	1.00-1.55	หมายถึง นักเรียนได้นำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ ในเรื่องนั้นๆ ไปใช้ในชีวิตประจำวัน น้อยที่สุด

3. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์มาวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ และวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ตามประเด็นคำถาม เพื่อสนับสนุนข้อมูลในแบบสอบถาม

6. การนำเสนอข้อมูล

6.1 ข้อมูลจากแบบสอบถามที่เป็นค่าสถิติ นำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

6.2 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นำเสนอในรูปตารางแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ และสรุปเป็นความเรียง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลวิจัย เรื่อง “การศึกษาการนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์จากกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร” ได้นำเสนอเป็นขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังปรากฏในตารางที่ 4

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับการนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์จากกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ดังปรากฏในตารางที่ 5-14

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับเหตุผลในการนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์จากกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ดังปรากฏในตารางที่ 15

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม มีดังนี้

ตารางที่ 4 จำนวนค่าร้อยละของตัวอย่างประชากรนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กรุงเทพมหานคร
จำแนกตามสถานภาพ

นักเรียน	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	186	44.2
หญิง	235	55.8
2. แผนการเรียน		
วิทยาศาสตร์	198	47.0
ศิลปศาสตร์	223	53.0
3. รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน		
20,000-49,999 บาท	203	47.5
50,000-79,999 บาท	103	24.5
มากกว่า 80,000 บาท	111	26.4
ไม่ได้ระบุ	7	1.7
4. จำนวนเงินที่นักเรียนนำมาโรงเรียน		
จำนวน 50-100 บาท	218	51.8
จำนวน 101-150 บาท	92	21.9
จำนวน 151-200 บาท	46	10.9
จำนวนมากกว่า 200 บาท	65	15.4

จากตารางที่ 4 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 55.8 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ส่วนใหญ่ศึกษาในแผนการเรียนศิลปศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 53.0 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ส่วนใหญ่อยู่ในครอบครัวที่มีรายได้เฉลี่ยของครอบครัว

ต่อเดือนระหว่าง 20,000-49,999 บาท คิดเป็นร้อยละ 47.5 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ส่วนใหญ่ นำเงินมาโรงเรียนจำนวน 50-100 บาท คิดเป็นร้อยละ 51.8

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม มีดังนี้

ตารางที่ 5 แสดงค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความหมายของคะแนน การนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ จากกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ไปใช้ในการชีวิตประจำวัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กรุงเทพมหานคร ในเนื้อหาเรื่องหลักเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น

ลำดับ	ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
หลักเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น				
1	นักเรียนมีการวางแผนในการทำงาน	4.45	0.79	ค่อนข้างมาก
2	นักเรียนวางแผนในการใช้จ่ายทั้งในยามปกติและยามที่ประสบปัญหาทางการเงิน	4.48	1.05	ค่อนข้างมาก
3	นักเรียนแบ่งเวลาในการทำกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวัน	4.10	0.92	ค่อนข้างมาก
4	นักเรียนนำเงินที่เหลือจากการใช้จ่ายในชีวิตประจำวันไปฝากธนาคาร	3.61	1.42	ค่อนข้างมาก
5	นักเรียนใช้ความรู้จากการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์ เมื่อเวลาอ่านข่าวสารทางเศรษฐกิจทั้งในและต่างประเทศ	3.57	1.16	ค่อนข้างมาก
รวม		4.03	0.67	ค่อนข้างมาก

จากตารางที่ 5 แสดงว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กรุงเทพมหานคร นำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ ในเนื้อหาเรื่องหลักเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น โดยรวมและในรายข้อไปใช้ในการชีวิตประจำวันค่อนข้างมาก โดยความรู้ที่นักเรียนนำไปใช้มากที่สุด คือ เรื่องการวางแผนในการใช้จ่ายทั้งในยามปกติและยามที่ประสบปัญหาทางการเงิน ส่วนความรู้ที่นักเรียนนำไปใช้น้อยที่สุด คือ

เรื่องการใช้ความรู้จากการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์ เมื่อเวลาอ่านข่าวสารทางเศรษฐกิจทั้งในและต่างประเทศ

ตารางที่ 6 แสดงค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความหมายของคะแนน การนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ จากกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กรุงเทพมหานคร ในเนื้อหาเรื่อง การนำกลับมาใช้ใหม่และการประหยัดพลังงาน

ลำดับ	ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
การนำกลับมาใช้ใหม่และการประหยัดพลังงาน				
1	นักเรียนใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีเครื่องหมายรีไซเคิล	3.62	1.07	ค่อนข้างมาก
2	นักเรียน นำกระดาษที่ใช้หน้าเดียวมาเป็นกระดาษใช้งานอื่นๆ	4.64	1.03	มาก
3	นักเรียนปิดน้ำปิดไฟทุกครั้งเมื่อเลิกใช้งาน	5.42	0.82	มาก
4	นักเรียน หลีกเลี่ยงการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าเมื่อไม่จำเป็น	4.74	1.08	มาก
รวม		4.59	0.68	มาก

จากตารางที่ 6 แสดงว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กรุงเทพมหานคร นำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ ในเนื้อหาเรื่องการนำกลับมาใช้ใหม่และการประหยัดพลังงาน โดยรวมไปใช้ในชีวิตประจำวันมาก โดยความรู้ที่นักเรียนนำไปใช้มากที่สุด คือ เรื่องการปิดน้ำปิดไฟทุกครั้งเมื่อเลิกใช้งาน ส่วนความรู้ที่นักเรียนนำไปใช้น้อยที่สุด คือ เรื่องการใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีเครื่องหมายรีไซเคิล

ตารางที่ 7 แสดงค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและความหมายของคะแนน การนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ จากกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ไปใช้ในการชีวิตประจำวัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กรุงเทพมหานคร ในเนื้อหาเรื่องระบบและหลักการดำเนินงานในระบบสหกรณ์

ลำดับ	ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
ระบบและหลักการดำเนินงานในระบบสหกรณ์				
1	เมื่อทำงานกลุ่มนักเรียนใช้วิธีการออกเสียงในการตัดสินใจต่างๆ	4.69	0.94	มาก
2	เมื่อนักเรียนทำงานกลุ่ม นักเรียนจะเปิดรับสมาชิกเข้ากลุ่มโดยไม่กีดกันในด้านฐานะ และสติปัญญาของเพื่อน	4.94	0.96	มาก
3	เมื่อนักเรียนทำงานกลุ่ม นักเรียนจะมีส่วนร่วมในการทำงานกับสมาชิกในกลุ่ม	4.90	0.82	มาก
4	ในการทำงานกลุ่ม นักเรียนจะมีการช่วยเหลือกันระหว่างกลุ่ม	4.72	0.90	มาก
5	นักเรียนซื้อสินค้าจากสหกรณ์ร้านค้าของโรงเรียน	3.95	1.33	ค่อนข้างมาก
รวม		4.63	0.62	มาก

จากตารางที่ 7 แสดงว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กรุงเทพมหานคร นำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ ในเนื้อหาเรื่องระบบและหลักการดำเนินงานในระบบสหกรณ์ โดยรวมไปใช้ในการชีวิตประจำวันมาก โดยความรู้ที่นักเรียนนำไปใช้มากที่สุด คือ ความรู้เรื่องการเปิดรับสมาชิกเข้ากลุ่มโดยไม่กีดกันในด้านฐานะและสติปัญญาของเพื่อน ส่วนความรู้ที่นักเรียนนำไปใช้น้อยที่สุดคือ ความรู้เรื่องการซื้อสินค้าจากสหกรณ์ร้านค้าของโรงเรียน

ตารางที่ 8 แสดงค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและความหมายของคะแนน การนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ จากกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กรุงเทพมหานคร ในเนื้อหาเรื่อง **ปรัชญาและแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง**

ลำดับ	ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
ปรัชญาและแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง				
1	นักเรียนเอาใจใส่กับสิ่งที่นักเรียนทำเสมอ	4.76	0.84	มาก
2	นักเรียนพอใจกับสิ่งของที่นักเรียนมีอยู่	4.96	0.95	มาก
3	เมื่อนักเรียนมีเงินเหลือเก็บเพียงพอนักเรียนจะซื้อสินค้าและบริการตามความต้องการของนักเรียน	4.74	0.98	มาก
4	นักเรียนพยายามหาวิธีแก้ปัญหาการบ้านที่ยากด้วยตัวนักเรียนเอง	4.18	0.95	ค่อนข้างมาก
5	เมื่อนักเรียนมีเวลาว่าง นักเรียนอ่านหนังสือหรือดูรายการโทรทัศน์ที่เป็นการเสริมความรู้ให้กับนักเรียน	4.26	1.04	ค่อนข้างมาก
รวม		4.56	0.57	มาก

จากตารางที่ 8 แสดงว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กรุงเทพมหานคร นำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ ในเนื้อหาเรื่องปรัชญาและแนวคิดของระบบเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมไปใช้ในชีวิตประจำวันมาก โดยความรู้ที่นักเรียนนำไปใช้มากที่สุด คือ ความรู้เรื่องการพอใจกับสิ่งของที่นักเรียนมีอยู่ ส่วนความรู้ที่นักเรียนนำไปใช้น้อยที่สุด คือ ความรู้การพยายามหาวิธีแก้โจทย์การบ้านที่ยากด้วยตนเอง

ตารางที่ 9 แสดงค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและความหมายของคะแนน การนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ จากกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ไปใช้ในการชีวิตประจำวัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กรุงเทพมหานคร ในเนื้อหาเรื่องแนวทางปฏิบัติของเศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่

ลำดับ	ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
แนวทางปฏิบัติของเศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่				
1	นักเรียนสะสมเงินที่เหลือจากค่าใช้จ่ายประจำวันสม่ำเสมอ	4.51	1.15	ค่อนข้างมาก
2	นักเรียนไม่เลือกซื้อสินค้าตามความนิยมของสังคม	4.24	1.08	ค่อนข้างมาก
3	นักเรียนไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา	4.98	1.05	มาก
4	ในเวลาว่างหรือช่วงปิดภาคเรียนนักเรียนทำงานพิเศษเพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ของนักเรียนและครอบครัว	2.74	1.57	ค่อนข้างน้อย
5	เมื่อนักเรียนประสบกับปัญหา นักเรียนจะแก้ปัญหาที่ต้นเหตุ	4.31	0.82	ค่อนข้างมาก
6	นักเรียนคิดก่อนทำหรือพูดเสมอ	4.22	0.93	ค่อนข้างมาก
7	นักเรียนร่วมมือในการทำงานกลุ่ม	4.86	0.89	มาก
8	เมื่อนักเรียนประสบปัญหาใดๆ จะใช้หลักธรรมว่าตนเป็นที่พึ่งแห่งตน	4.33	0.99	ค่อนข้างมาก
รวม		4.27	0.57	ค่อนข้างมาก

จากตารางที่ 9 แสดงว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กรุงเทพมหานคร นำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ ในเนื้อหาเรื่องแนวทางปฏิบัติของเศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่ โดยรวมไปใช้ในการชีวิตประจำวันค่อนข้างมาก โดยความรู้ที่นักเรียนนำไปใช้มากที่สุด คือ ความรู้เรื่องการไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา ส่วนความรู้ที่นักเรียนนำไปใช้น้อยที่สุด คือ ความรู้เรื่องการทำงานพิเศษ

เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ของนักเรียนและครอบครัว

ตารางที่ 10 แสดงค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและความหมายของคะแนน การนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ จากกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กรุงเทพมหานคร ในเนื้อหาเรื่องหลักเกณฑ์ในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ

ลำดับ	ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
	หลักเกณฑ์ในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ			
1	นักเรียนเปรียบเทียบความแตกต่างของสินค้าและบริการจากการใช้เทคโนโลยีของผู้ผลิต ในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ	4.48	0.95	ค่อนข้างมาก
2	นักเรียนพิจารณาเลือกซื้อสินค้าโดยเปรียบเทียบคุณภาพและราคาระหว่างสินค้าต่างบริษัทผู้ผลิตกัน	4.84	0.92	มาก
3	นักเรียนพิจารณาเลือกซื้อสินค้าที่มีความจำเป็นก่อนสินค้าประเภทฟุ่มเฟือย	4.87	0.94	มาก
4	นักเรียนพิจารณาเลือกซื้อสินค้าและบริการโดยคำนึงถึงประโยชน์ที่ได้รับจากสินค้าและบริการนั้นๆ เป็นสำคัญ	4.92	0.89	มาก
5	นักเรียนพิจารณาเลือกซื้อสินค้าและบริการ โดยเปรียบเทียบคุณค่ากับราคาที่ต้องจ่ายไปกับสินค้าหรือบริการนั้นว่าคุ้มค่ากันหรือไม่	4.91	0.84	มาก

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ลำดับ	ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
6	นักเรียนพิจารณาเลือกซื้อสินค้าและบริการโดยศึกษาข้อมูลของสินค้าและบริการนั้น	4.57	0.93	มาก
7	นักเรียนพิจารณาเลือกซื้อสินค้าที่มีการรับประกัน ในกรณีที่นักเรียนเลือกซื้อสินค้าราคาแพง เช่น โทรศัพท์มือถือ อุปกรณ์คอมพิวเตอร์	5.14	0.93	มาก
	รวม	4.81	0.62	มาก

จากตารางที่ 10 แสดงว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กรุงเทพมหานคร นำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ ในเนื้อหาเรื่องหลักเกณฑ์ในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ โดยรวมไปใช้ในชีวิตประจำวันมาก โดยความรู้ที่นักเรียนนำไปใช้มากที่สุด คือ ความรู้เรื่องการพิจารณาเลือกซื้อสินค้าที่มีการรับประกัน ในกรณีที่นักเรียนเลือกซื้อสินค้าราคาแพง ส่วนความรู้ที่นักเรียนนำไปใช้น้อยที่สุด คือ ความรู้เรื่องการเปรียบเทียบความแตกต่างของสินค้าและบริการจากการใช้เทคโนโลยีของผู้ผลิต ในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 11 แสดงค่ามัธยฐานเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและความหมายของคะแนน การนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ จากกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ไปใช้ในการชีวิตประจำวัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กรุงเทพมหานคร ในเนื้อหาเรื่อง ความเข้าใจในกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค

ลำดับ	ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
ความเข้าใจในกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค				
1	นักเรียนพิจารณาเลือกซื้อสินค้าและบริการโดยสอบถามการใช้สินค้าจากผู้มีประสบการณ์การใช้มาก่อน	4.85	0.91	มาก
2	นักเรียนพิจารณาเลือกซื้อสินค้าและบริการโดยไม่หลงเชื่อคำโฆษณาของสินค้าและบริการจากสื่อต่างๆ	4.55	0.93	ค่อนข้างมาก
3	นักเรียนพิจารณาเลือกซื้อสินค้าโดยอ่านฉลากสินค้าเพื่อให้ได้ข้อมูลจากสินค้านั้น	4.79	1.04	มาก
4	นักเรียนพิจารณาเลือกซื้อสินค้าและบริการโดยตรวจสอบราคาของสินค้าและบริการก่อน	5.02	1.92	มาก
5	นักเรียนพิจารณาเลือกซื้อสินค้าโดยตรวจสอบวันผลิต วันหมดอายุ รวมทั้งลักษณะของผลิตภัณฑ์ว่าอยู่ในสภาพดีไม่เสียหาย	5.25	0.81	มาก
รวม		4.89	0.62	มาก

จากตารางที่ 11 แสดงว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กรุงเทพมหานคร นำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ ในเนื้อหาเรื่องความเข้าใจในกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค โดยรวมไปใช้ในการชีวิตประจำวันมาก โดยความรู้ที่นักเรียนนำไปใช้มากที่สุด คือ ความรู้เรื่องการพิจารณาเลือกซื้อสินค้าโดยตรวจสอบวันผลิต วันหมดอายุ รวมทั้งลักษณะของผลิตภัณฑ์ว่าอยู่ในสภาพดีไม่เสียหาย

ส่วนความรู้ที่นักเรียนนำไปใช้น้อยที่สุด คือ ความรู้เรื่องการพิจารณาเลือกซื้อสินค้าและบริการ โดยไม่หลงเชื่อคำโฆษณาของสินค้าและบริการจากสื่อต่างๆ

ตารางที่ 12 แสดงค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความหมายของคะแนน การนำความรู้เศรษฐศาสตร์ จากกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กรุงเทพมหานคร ในเนื้อหาเรื่อง กลไกราคา

ลำดับ	ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
กลไกราคา				
1	นักเรียนพิจารณาเลือกซื้อสินค้าเมื่อมีการลดราคา เช่น ซื้อหนังสือในงานมหกรรมหนังสือ	5.06	0.99	มาก
2	เมื่อสินค้าที่นักเรียนเคยซื้อมีราคาสูงขึ้น นักเรียนงดซื้อสินค้านั้น	3.99	1.04	ค่อนข้างมาก
3	นักเรียนพิจารณาเลือกซื้อสินค้าและบริการตามฐานะทางการเงินของครอบครัว	4.85	0.89	มาก
4	นักเรียนพิจารณาเลือกซื้อสินค้าที่กำลังเป็นที่นิยมและมีปริมาณสินค้าในตลาดจำนวนมาก เพื่อให้ได้สินค้านั้นในราคาถูกลง	4.16	1.05	ค่อนข้างมาก
5	นักเรียนพิจารณาเลือกซื้อผลไม้หรือเสื้อผ้าตามฤดูกาล เพื่อให้ได้ราคาถูกลง	4.39	1.09	ค่อนข้างมาก

ตารางที่ 12 (ต่อ)

ลำดับ	ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
6	นักเรียนตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าหรือใช้บริการ โดยพิจารณาจากการโฆษณาตามสื่อต่างๆ	3.79	1.05	ค่อนข้างมาก
	รวม	4.36	0.62	ค่อนข้างมาก

จากตารางที่ 12 แสดงว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กรุงเทพมหานคร นำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ ในเนื้อหาเรื่องกลไกราคา โดยรวมไปใช้ในชีวิตประจำวันค่อนข้างมาก โดยความรู้ที่นักเรียนนำไปใช้มากที่สุด คือ ความรู้เรื่องการเลือกซื้อสินค้าเมื่อมีการลดราคา ส่วนความรู้ที่นักเรียนนำไปใช้น้อยที่สุด คือ ความรู้เรื่องการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าหรือใช้บริการ โดยพิจารณาจากการโฆษณาตามสื่อต่างๆ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 13 แสดงค่ามัธยุมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความหมายของคะแนน การนำความรู้เศรษฐศาสตร์ จากกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กรุงเทพมหานคร ในเนื้อหาเรื่อง เศรษฐกิจระหว่างประเทศ

ลำดับ	ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
เศรษฐกิจระหว่างประเทศ				
1	นักเรียนนิยมใช้สินค้าและบริการภายในประเทศ	4.34	1.02	ค่อนข้างมาก
2	นักเรียนพิจารณาเลือกซื้อสินค้าบางประเภทจากต่างประเทศ เมื่อสินค้าประเภทนั้นไม่มีในประเทศ	4.09	1.28	ค่อนข้างมาก
3	นักเรียนพิจารณาเลือกซื้อสินค้าที่มีคุณภาพสูงจากต่างประเทศ	3.66	1.36	ค่อนข้างมาก
รวม		4.02	0.87	ค่อนข้างมาก

จากตารางที่ 13 แสดงว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กรุงเทพมหานคร นำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ ในเนื้อหาเรื่องเศรษฐกิจระหว่างประเทศ โดยรวมและในรายข้อไปใช้ในชีวิตประจำวันค่อนข้างมาก โดยความรู้ที่นักเรียนนำไปใช้มากที่สุด คือ ความรู้เรื่องการนิยมใช้สินค้าและบริการภายในประเทศ ส่วนความรู้ที่นักเรียนนำไปใช้น้อยที่สุด คือ ความรู้เรื่องการพิจารณาเลือกซื้อสินค้าที่มีคุณภาพสูงจากต่างประเทศ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 14 แสดงค่ามัธยิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความหมายของคะแนน การนำความรู้เศรษฐศาสตร์ จากกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยรวมไปใช้ในชีวิตประจำวัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กรุงเทพมหานคร

เนื้อหาเศรษฐศาสตร์	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
ความเข้าใจในกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค	4.89	0.62	มาก
หลักเกณฑ์ในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ	4.81	0.62	มาก
ระบบและหลักการดำเนินงานในระบบสหกรณ์	4.63	0.62	มาก
การนำกลับมาใช้ใหม่และการประหยัดพลังงาน	4.59	0.68	มาก
ปรัชญาและแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง	4.56	0.57	มาก
กลไกราคา	4.36	0.62	ค่อนข้างมาก
แนวทางปฏิบัติของเศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่	4.27	0.57	ค่อนข้างมาก
หลักเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น	4.03	0.67	ค่อนข้างมาก
เศรษฐกิจระหว่างประเทศ	4.02	0.87	ค่อนข้างมาก
รวม	4.46	0.41	ค่อนข้างมาก

จากตารางที่ 14 แสดงว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กรุงเทพมหานคร นำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์โดยรวมทุกเนื้อหาไปใช้ในชีวิตประจำวันค่อนข้างมาก โดยความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ในเนื้อหาเรื่องความเข้าใจในกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค นักเรียนนำไปใช้มากที่สุด ส่วนความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ในเนื้อหาเรื่องเศรษฐกิจระหว่างประเทศ นักเรียนนำไปใช้น้อยที่สุด

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ มีดังต่อไปนี้

ตารางที่ 15 แสดงการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละของข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ในเรื่องเหตุผลในการนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร

เหตุผลในการนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ไปใช้ในชีวิตประจำวัน	ความถี่	ร้อยละ
	N = 48	
หลักเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น		
1. ทำให้ทราบระบบการใช้จ่ายของตนเอง	27	56.25
2. สะดวกในการจัดระบบงาน และงานจะมีทิศทาง	26	54.16
3. ต้องการให้งานสำเร็จเร็ว มีประสิทธิภาพ	25	52.08
4. ลดปัญหาหนี้สิน ทำให้มีเงินเหลือเก็บไว้ใช้ในยามจำเป็น	20	41.66
5. ทำให้เข้าใจในเนื้อหาของข่าวเศรษฐกิจมากขึ้น	19	39.58
6. เพื่อความคุ้มค่ากับเงินที่จ่ายไป	8	33.33
7. จะได้ใช้เวลาให้เกิดความคุ้มค่าในการทำงาน	6	12.50
8. อื่นๆ	5	10.41
การนำกลับมาใช้ใหม่และการประหยัดพลังงาน		
1. ประหยัดค่าใช้จ่ายของตนเองและครอบครัว	43	89.58
2. ลดปริมาณการใช้ทรัพยากร และลดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม	25	52.08
3. เป็นการช่วยประหยัดเงินของประเทศชาติ	20	41.66
4. ต้องการให้ของให้เกิดความคุ้มค่า	6	12.50
5. อื่นๆ	3	6.25
ระบบและหลักการดำเนินงานในระบบสหกรณ์		
1. ต้องการให้งานสำเร็จเร็ว เกิดประสิทธิภาพในงานชิ้นนั้น	35	72.91
2. ราคาสินค้าถูกกว่าซื้อจากภายนอก	32	66.66
3. ทุกคนมีความเท่าเทียมกัน อีกทั้งยังเป็นเพื่อนกัน ดังนั้นจึงต้องช่วยเหลือกัน	30	62.50
4. ได้มีโอกาสเรียนรู้ในการตัดสินใจ	23	47.91
5. อื่นๆ	9	18.75

ตารางที่ 15 (ต่อ)

เหตุผลในการนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ไปใช้ในชีวิตประจำวัน	ความถี่ N = 48	ร้อยละ
ปรัชญาและแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง		
1. ต้องการเป็นคนที่มีจิตใจที่พอดี	43	89.58
2. เป็นการเปิดโลกทัศน์ของตนเอง ทำให้ได้รับความรู้เพิ่มขึ้น	36	75.00
3. จะทำให้ประสบความสำเร็จในการทำสิ่งต่างๆ	33	68.75
4. สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน	16	33.33
5. อื่นๆ	6	12.50
แนวทางปฏิบัติของเศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่		
1. ทำให้มีเงินเก็บในธนาคารหรือในยามจำเป็น	43	89.58
2. เพื่อความสำเร็จในการทำงาน	39	81.25
3. ได้ประสบการณ์จากการแก้ปัญหาด้วยตนเอง	20	41.66
4. ลดความประมาทในตนเอง	19	39.58
5. ได้ประสบการณ์ ทำให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้-ความคิด กับผู้อื่นได้	16	33.33
6. เน้นความเป็นตัวของตัวเอง มากกว่าจะตามกระแสสังคม	15	31.25
7. อื่นๆ	9	18.75
หลักเกณฑ์ในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ		
1. เพื่อจะได้รับประโยชน์จากสินค้าและบริการตรงกับความต้องการของเรา	23	47.91
2. คุ่มค่ากับเงินที่เราเสียไป	21	43.75
3. ประหยัดค่าใช้จ่าย ช่วยลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น	20	41.66
4. สร้างความเชื่อมั่นในการใช้สินค้า	17	35.41
5. ต้องการได้ราคาสินค้าเหมาะสมกับคุณภาพ	16	33.33
5. ฐานะทางการเงินของครอบครัว	10	20.83
6. ต้องการบริการหลังการขาย	10	20.83
7. ได้ราคาสินค้าตรงกับความต้องการของเรา	9	18.75
8. อื่นๆ	7	14.58

ตารางที่ 15 (ต่อ)

เหตุผลในการนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ไปใช้ในชีวิตประจำวัน	ความถี่ N = 48	ร้อยละ
ความเข้าใจในกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค		
1. เป็นการรักษาสีทธิของตนเองในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ	44	91.66
2. เพื่อไม่ให้ตกเป็นเหยื่อของผู้ประกอบการที่หวังผลกำไร	42	87.50
3. เพื่อจะได้สินค้าที่ดีและมีคุณภาพ	34	70.83
4. เป็นการรักษาสีทธิตนเองที่จะมีอิสระในการเลือกหาสินค้าและบริการ	11	22.91
กลไกราคา		
1. ได้ข้อมูลที่เป็นกลยุทธ์เพื่อประโยชน์ในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ	35	72.91
2. ทำให้ทราบข้อมูลพื้นฐานที่ใช้ในการพิจารณาซื้อสินค้าและบริการ	24	50.00
3. เพื่อให้ได้สินค้าน่าเชื่อถือ	21	43.75
4. อื่นๆ	7	14.58
เศรษฐกิจระหว่างประเทศ		
1. ประหยัดเงินตนเอง และเป็นการช่วยชาติในตัวเอง เมื่ออุดหนุนสินค้าหรือบริการภายในประเทศ	45	93.75
2. ทำให้มีโอกาสได้เลือกสินค้าที่มีคุณภาพดีได้	35	72.91
3. ทำให้มีโอกาสได้เลือกสินค้าบางประเภทไม่มีขายในประเทศ	17	35.41
4. อื่นๆ	4	8.33

จากตารางที่ 15 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร มีเหตุผลในการนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ดังนี้

ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์เรื่องหลักเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น นักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 56.25 ให้เหตุผลในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันว่า ทำให้ทราบระบบการใช้จ่ายของตนเอง รองลงมานักเรียนร้อยละ 54.16 และร้อยละ 52.08 ให้เหตุผลว่าทำให้สะดวกในการจัดระบบงานงานจะมีทิศทาง และต้องการให้งานสำเร็จเร็ว มีประสิทธิภาพ ตามลำดับ

ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์เรื่องการนำกลับมาใช้ใหม่และการประหยัดพลังงาน นักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 89.58 ให้เหตุผลในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันว่า ประหยัดค่าใช้จ่ายของตนเองและครอบครัว

ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์เรื่องระบบและหลักการดำเนินงานในระบบสหกรณ์ นักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 72.91 ให้เหตุผลในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันว่า ต้องการให้งานสำเร็จเร็ว เกิดประสิทธิภาพในงานชิ้นนั้น รองลงมามีนักเรียนร้อยละ 66.66 ให้เหตุผลว่าได้ราคาสินค้าถูกกว่าซื้อจากภายนอก

ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์เรื่องปรัชญาและแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง นักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 89.58 ให้เหตุผลในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันว่า ต้องการเป็นคนที่มีจิตใจที่ดี

ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์เรื่องแนวทางปฏิบัติของเศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่ นักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 89.58 ให้เหตุผลในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันว่า ทำให้มีเงินเก็บในธนาคารหรือในยามจำเป็น

ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์เรื่องหลักเกณฑ์ในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ นักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 47.91 ให้เหตุผลในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันว่า เพื่อจะได้รับประโยชน์ของสินค้าและบริการตรงกับความต้องการของเรา รองลงมามีนักเรียนร้อยละ 43.75 และ ร้อยละ 41.66 ให้เหตุผลว่าเพื่อคุ้มค่างบเงินที่เราเสียไป และประหยัดค่าใช้จ่าย ช่วยลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นตามลำดับ

ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์เรื่องความเข้าใจในกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค นักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 91.66 ให้เหตุผลในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันว่า เป็นการรักษาสิทธิตนเองในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ

ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์เรื่องกลไกราคา นักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 72.91 ให้เหตุผลในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันว่า ได้ข้อมูลที่เป็นกลยุทธ์เพื่อประโยชน์ในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ

ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์เรื่องเศรษฐกิจระหว่างประเทศ นักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 93.75 ให้เหตุผลในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันว่า ประหยัดเงินตนเอง และเป็นการช่วยชาติในตัวเองเมื่ออุดหนุนสินค้าหรือบริการภายในประเทศ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาการนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์จากกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์จากกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพมหานคร และสังกัด สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างประชากรแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage random sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำหรับเก็บข้อมูล จำนวน 478 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามการศึกษาการนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์จากกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) มี 6 ระดับ จำนวน 48 ข้อ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยแจกแบบสอบถามจำนวน 430 ชุด ได้รับกลับคืนมาจำนวน 425 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.83 ในจำนวนนี้เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 421 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97.90 จากนั้นจึงนำมาวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) แล้วนำเสนอข้อสรุปในรูปแบบตารางประกอบคำอธิบาย ส่วนการสัมภาษณ์ใช้แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง ประกอบด้วย คำถามปลายเปิด เกี่ยวกับเหตุผลของการนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาจำนวน 9 ข้อ โดยเมื่อได้ข้อมูลแล้วนำมาสรุปพร้อมประเด็นนำเสนอในรูปแบบตารางการแจกแจงความถี่ แสดงค่าร้อยละ และสรุปเป็นความเรียง

สรุปผลการวิจัย

ผลจากแบบสอบถาม

การนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์จากกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

1) ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ที่นักเรียนนำไปใช้ในชีวิตประจำวันระดับมาก ได้แก่ ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ในเนื้อหาเรื่องการนำกลับมาใช้ใหม่และการประหยัดพลังงาน ระบบและหลักการดำเนินงานในระบบสหกรณ์ ปรัชญาและแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง หลักเกณฑ์ในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ และความเข้าใจในกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค

2) ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ที่นักเรียนนำไปใช้ในชีวิตประจำวันระดับค่อนข้างมาก ได้แก่ ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ในเนื้อหาเรื่องหลักเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น แนวทางปฏิบัติของเศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่ กลไกราคา และเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

ผลจากแบบสัมภาษณ์

นักเรียนที่ให้สัมภาษณ์ได้ให้เหตุผลในการนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ไปใช้ในชีวิตประจำวันแตกต่างกันไปตามเนื้อหาความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ สามารถแบ่งเป็นเนื้อหาต่างๆ ได้ดังนี้

ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์เรื่องหลักเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น นักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 56.25 ให้เหตุผลในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันว่า ทำให้ทราบระบบการใช้จ่ายของตนเอง

ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์เรื่องการนำกลับมาใช้ใหม่และการประหยัดพลังงาน นักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 89.58 ให้เหตุผลในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันว่า ประหยัดค่าใช้จ่ายของตนเองและครอบครัว

ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์เรื่องระบบและหลักการดำเนินงานในระบบสหกรณ์ นักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 72.91 ให้เหตุผลในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันว่า ต้องการให้งานสำเร็จเร็ว เกิดประสิทธิภาพในงานชิ้นนั้น

ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์เรื่องปรัชญาและแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง นักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 89.58 ให้เหตุผลในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันว่า สร้างความสมถะ เกิดความพอดีในชีวิต

ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์เรื่องแนวทางปฏิบัติของเศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่ นักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 89.58 ให้เหตุผลในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันว่า ทำให้มีเงินเก็บในอนาคตหรือในยามจำเป็น

ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์เรื่องหลักเกณฑ์ในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ นักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 47.91 ให้เหตุผลในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันว่า เพื่อจะได้รับประโยชน์ของสินค้าและบริการตรงกับความต้องการของเรา

ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์เรื่องความเข้าใจในกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค นักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 91.66 ให้เหตุผลในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันว่า เพื่อเป็นการรักษาสิทธิของตนเองในการได้รับข้อมูลข่าวสารของสินค้าและบริการ

ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์เรื่องกลไกราคา นักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 72.91 ให้เหตุผลในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันว่า ได้ข้อมูลที่เป็นกลยุทธ์เพื่อประโยชน์ในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ

ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์เรื่องเศรษฐกิจระหว่างประเทศ นักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 93.75 ให้เหตุผลในการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันว่า ประหยัดเงินตนเอง และเป็นการช่วยชาติในตัวเองเมื่ออุดหนุนสินค้าหรือบริการภายในประเทศ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยจากการศึกษาเรื่อง “การศึกษานำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์จากกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร” สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1) ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ในเนื้อหาเรื่องการนำกลับมาใช้ใหม่และการประหยัดพลังงาน ระบบและหลักการดำเนินงานในระบบสหกรณ์ ปรัชญาและแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง หลักเกณฑ์ในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ และความเข้าใจในกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค นักเรียนนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันระดับมาก โดยเมื่อพิจารณากับเหตุผลของการนำไปใช้ที่นักเรียนที่ให้สัมภาษณ์ตอบสามารถแบ่งอภิปรายตามเนื้อหาได้ดังนี้

1.1 ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ในเนื้อหาเรื่องการนำกลับมาใช้ใหม่และการประหยัดพลังงาน เหตุผลของการนำไปใช้ที่นักเรียนที่ให้สัมภาษณ์ตอบมากที่สุด คือ ทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายของตนเองและครอบครัว รองลงมา คือ ทำให้ลดปริมาณการใช้ทรัพยากร และลดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม เป็นการช่วยประหยัดเงินของประเทศชาติ ต้องการให้เกิดความคุ้มค่า และอื่นๆ ตามลำดับ โดยเหตุผลการประหยัดค่าใช้จ่ายซึ่งเป็นเหตุผลที่นักเรียนตอบมากที่สุดมีความสัมพันธ์กับการนำความรู้เรื่องการปิดน้ำปิดไฟทุกครั้งเมื่อเลิกใช้งานซึ่งเป็นความรู้ที่นักเรียนนำไปใช้มากที่สุดจากเนื้อหาเรื่องนี้ การนำความรู้ไปใช้ของนักเรียนดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า นักเรียนรู้จักการประหยัด เห็นคุณค่าของเงินที่ใช้จ่ายไป การปฏิบัติของนักเรียนดังกล่าวถือว่ามี ความสอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ ในเรื่องการประหยัด อดออม ตามการประกาศของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เมื่อวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2525 ที่ว่า

การประหยัดคือการใช้ทรัพยากรหรือเวลาให้เป็นประโยชน์มากที่สุด มีการคำนึงถึงฐานะทางเศรษฐกิจ คิดก่อนจ่าย ใช้เท่าที่จำเป็น สำหรับความรู้ทางเศรษฐศาสตร์จากเนื้อหาเรื่องนี้ที่นักเรียนนำไปใช้น้อยที่สุด คือ ความรู้เรื่องการใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีเครื่องหมายรีไซเคิล โดยการที่นักเรียนนำไปใช้น้อยอาจเกิดจากการที่นักเรียนบางคนไม่ได้สังเกตเครื่องหมายรีไซเคิลที่ผลิตภัณฑ์จึงไม่ทราบว่าผลิตภัณฑ์ที่ตนบริโภคไปนั้นเป็นผลิตภัณฑ์รีไซเคิลหรือไม่

1.2 ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ในเนื้อหาเรื่องระบบและหลักการดำเนินงานในระบบสหกรณ์ เหตุผลของการนำไปใช้ที่นักเรียนที่ให้สัมภาษณ์ตอบมากที่สุด คือ ต้องการให้งานสำเร็จเร็ว เกิดประสิทธิภาพในงานชิ้นนั้น รองลงมา คือ ราคาสินค้าถูกกว่าซื้อจากภายนอก ทุกคนมีความเท่าเทียมกัน อีกทั้งยังเป็นเพื่อนกัน ดังนั้นจึงต้องช่วยเหลือกัน ได้มติดอกฉันท์ในการตัดสินใจ และอื่นๆ ตามลำดับ จากเหตุผลของการนำความรู้ไปใช้แม้ว่าจะไม่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับความรู้ที่นักเรียนนำไปใช้ โดยที่มากที่สุด คือ การเปิดรับสมาชิกเข้ากลุ่มโดยไม่กีดกันในด้านฐานะและสติปัญญาของเพื่อน การมีส่วนร่วมในการทำงานกับสมาชิกในกลุ่ม และที่น้อยที่สุด คือ การซื้อสินค้าจากสหกรณ์ร้านค้าของโรงเรียน แต่ยังถือว่ามีความใกล้เคียงกันอยู่โดยเฉพาะเรื่องการมีส่วนร่วมในการทำงานกับสมาชิกในกลุ่ม ซึ่งมีเหตุผลสนับสนุนคือต้องการให้งานสำเร็จเร็ว เกิดประสิทธิภาพในงานชิ้นนั้น จากการศึกษาที่นักเรียนนำความรู้ในเรื่องนี้และเรื่องการเปิดรับเพื่อนทุกคนเข้าทำงานกลุ่ม และการใช้วิธีการออกเสียงในตัดสินใจต่างๆ ไปใช้มากที่สุดอันให้เห็นว่านักเรียนได้นำหลักการสหกรณ์ไปประยุกต์ใช้กับการทำงานมาก โดยเฉพาะหลักการแบบประชาธิปไตย การนำไปใช้ดังกล่าวถือว่ามีความสัมพันธ์กับการรับรู้พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียน ซึ่งในที่นี้ถือว่าอยู่ในระดับที่ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมนึก มั่งน้อย (2539: 95) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การรับรู้พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 รับรู้พฤติกรรมประชาธิปไตยของตนทุกด้านอยู่ในระดับที่ดี สำหรับความรู้จากเนื้อหาเรื่องนี้ที่นักเรียนนำไปใช้น้อยที่สุด คือ เรื่องการซื้อสินค้าจากสหกรณ์ร้านค้าของโรงเรียน โดยเมื่อพิจารณาจากเหตุผลจะมีนักเรียนบางส่วนที่ตอบว่าสินค้าจากสหกรณ์ถูกกว่าภายนอก เหตุผลนี้ถือเป็นเหตุผลที่นักเรียนตอบเป็นอันดับสอง จากเหตุผลที่นักเรียนตอบจึงแสดงให้เห็นว่านักเรียนยังให้ความสำคัญกับการซื้อสินค้าจากร้านสหกรณ์อยู่ เพียงแต่ว่าการนำไปใช้ที่น้อยอาจเกิดจากการที่โรงเรียนบางโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ไม่ได้มีสหกรณ์ร้านค้าของโรงเรียน

1.3 ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ในเนื้อหาเรื่องปรัชญาและแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง เหตุผลของการนำไปใช้ที่นักเรียนที่ให้สัมภาษณ์ตอบมากที่สุด คือ สร้างความสมณะ เกิดความพอดีในชีวิต รองลงมา คือ เป็นการเปิดโลกทัศน์ของตนเอง ทำให้ได้รับความรู้เพิ่มขึ้น จะทำให้ประสบความสำเร็จในการทำสิ่งต่างๆ สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน และอื่นๆ ตามลำดับ

โดยเหตุผลการสร้างความสะดวก เกิดความพอใจในชีวิต จัดเป็นเหตุผลของการพอใจกับสิ่งของที่มีอยู่ และการเอาใจใส่กับสิ่งที่ทำอยู่เสมอ ซึ่งเป็นความรู้จากเนื้อหาเรื่องนี้สองอันดับแรกที่นักเรียนนำไปใช้มากที่สุด การที่นักเรียนนำความรู้ทั้งสองเรื่องไปใช้แสดงให้เห็นว่านักเรียนเข้าใจและรู้จักนำคุณธรรมความพอประมาณ และทางสายกลาง ไปใช้ในการดำเนินชีวิต ซึ่งนับเป็นสิ่งที่สมควรปฏิบัติ เนื่องจากคุณธรรมทั้งสองถือเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในสังคมปัจจุบัน ก่อให้เกิดประโยชน์หลายประการ ดังพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในวันที่ 4 ธันวาคม 2541 เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงความว่า “คนเราถ้าพอใจในความต้องการมันก็มีคุณ โลกน้อยก็เข็ดเขี้ยวผู้อื่นน้อย” รวมทั้งการวิเคราะห์ของสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ(2547: 1) ที่ว่า คุณธรรมจากเศรษฐกิจพอเพียงจะทำให้เราอยู่ได้โดยไม่ต้องเดือดร้อน สามารถพึ่งพาตนเองได้ นอกจากนี้การที่นักเรียนนำคุณธรรมเรื่องความพอประมาณมาใช้ยังถือว่าสัมพันธ์กับฐานะของครอบครัวนักเรียนด้วย โดยนักเรียนถึงร้อยละ 47.5 อยู่ในครอบครัวที่มีฐานะไม่สูงนัก คือ มีรายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน 20,000-49,999 บาท และมีนักเรียนถึงร้อยละ 51.8 ที่นำเงินมาโรงเรียนจำนวน 50-100 บาท ดังนั้นการที่นักเรียนนำคุณธรรมข้อนี้ไปใช้จึงเป็นสิ่งที่สมควรกระทำ

1.4 ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ในเนื้อหาเรื่องหลักเกณฑ์ในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ เหตุผลของการนำไปใช้ที่นักเรียนทำให้สัมภาษณ์ตอบมากที่สุด คือ เพื่อจะได้รับประโยชน์จากสินค้าและบริการตรงกับความต้องการของเรา รองลงมา คือ คุ่มค่ากับเงินที่เราเสียไป ประหยัดค่าใช้จ่าย ช่วยลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น สร้างความเชื่อมั่นในการใช้สินค้า ต้องการได้ราคาสินค้าเหมาะสมกับคุณภาพ ฐานะทางการเงินของครอบครัว ต้องการบริการหลังการขาย ได้ราคาสินค้าตรงกับความต้องการของเรา และอื่นๆ ตามลำดับ จากเหตุผลที่นักเรียนตอบส่วนใหญ่เป็นเหตุผลของการนำหลักเกณฑ์ในการเลือกซื้อสินค้าและบริการไปใช้เหมือนกันทุกข้อ การที่นักเรียนนำความรู้ในเรื่องนี้ไปใช้มากที่สุดแสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความเข้าใจและรู้จักนำหลักเกณฑ์เหล่านี้ไปใช้เพื่อประโยชน์ของตนเองในการเลือกซื้อสินค้าและบริการได้ ซึ่งหลักเกณฑ์ในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ บางประการที่นักเรียนนำไปใช้ยังถือว่าตรงตามกลยุทธ์ในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ 2 ประการของ Roger Loroy Miller (1988: 58-59) คือการได้รับข้อมูลของสินค้าหรือบริการนั้นอย่างเพียงพอ และการเลือกบริโภคสินค้าหรือใช้บริการที่ดีที่สุดโดยการเปรียบเทียบราคาจากร้านค้าต่างๆ และตรงตามหลักเกณฑ์ในการเลือกซื้อสินค้าของธงชัย สันติวงศ์ และนายศิลป์ เชี่ยวชาญพิพัฒน์ (2524: 26-37) ที่ว่าในการที่ผู้บริโภคจะเลือกซื้อสินค้าแต่ละครั้งควรพิจารณาถึงความจำเป็นและความต้องการที่แท้จริง

1.5 ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ในเนื้อหาเรื่องความเข้าใจในกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค เหตุผลของการนำไปใช้ที่นักเรียนทำให้สัมภาษณ์ตอบมากที่สุด คือ เป็นการรักษาสิทธิของตนเองใน

การได้รับข้อมูลข่าวสารของสินค้าและบริการ รองลงมา คือ เพื่อไม่ให้ตกเป็นเหยื่อของผู้ประกอบการที่หวังผลกำไร เพื่อจะได้สินค้าที่ดีและมีคุณภาพ และเป็นการรักษาสิทธิตนเองที่จะมีอิสระในการเลือกหาสินค้าและบริการตามลำดับ จากเหตุผลที่นักเรียนตอบเมื่อพิจารณากับความรู้ที่นักเรียนนำไปใช้จากเนื้อหาเรื่องนี้มากที่สุด คือ การตรวจสอบวันผลิต วันหมดอายุ รวมทั้งลักษณะของผลิตภัณฑ์ว่าอยู่ในสภาพที่ดีก่อนเลือกซื้อ รวมถึงในความรู้อื่นๆ ด้วย เช่น การตรวจสอบราคาก่อนเลือกซื้อ การสอบถามข้อมูลของสินค้าจากผู้มีประสบการณ์ใช้ การที่นักเรียนนำความรู้ในเนื้อหาเรื่องนี้ไปใช้มาก แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความเข้าใจในกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค และรู้จักปกป้องสิทธิของตนเองในฐานะผู้บริโภคได้ การปฏิบัติของนักเรียนถือว่าถูกต้องตามคำแนะนำของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (2543: 32-33) ที่ว่าในการที่ผู้บริโภคจะป้องกันการเอาเปรียบจากผู้ประกอบการหรือผู้ผลิตหรือป้องกันสิทธิการบริโภคของตนเองนั้น ผู้บริโภคยังสามารถปฏิบัติได้จากข้อควรปฏิบัติก่อนเข้าทำการซื้อสินค้าและบริการ เช่น การตรวจสอบคุณภาพของสินค้าก่อนตัดสินใจเลือกซื้อสินค้า การสอบถามข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคุณภาพของสินค้าจากผู้ขาย หรือผู้ที่เคยใช้สินค้านั้นแล้ว เป็นต้น

2) ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ในเนื้อหาเรื่องหลักเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น แนวทางปฏิบัติของเศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่ กลไกราคา และเศรษฐกิจระหว่างประเทศ นักเรียนนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันระดับค่อนข้างมาก โดยเมื่อพิจารณากับเหตุผลของการนำไปใช้ที่นักเรียนที่ให้สัมภาษณ์ตอบสามารถแบ่งอภิปรายตามเนื้อหาได้ดังนี้

2.1 ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ในเนื้อหาเรื่องหลักเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น เหตุผลของการนำไปใช้ที่นักเรียนที่ให้สัมภาษณ์ตอบมากที่สุด คือ ทำให้ทราบระบบการใช้จ่ายของตนเอง รองลงมา คือ สะดวกในการจัดระบบงานและงานจะมีทิศทาง ต้องการให้งานสำเร็จเร็วและมีประสิทธิภาพ ลดปัญหาหนี้สิน ทำให้มีเงินเหลือเก็บไว้ใช้ในยามจำเป็น ทำให้เข้าใจในเนื้อหาของข่าวเศรษฐกิจมากขึ้น เพื่อความคุ้มค่ากับเงินที่จ่ายไป จะได้ใช้เวลาให้เกิดความคุ้มค่าในการทำงานและอื่นๆ ตามลำดับ จากเหตุผลที่นักเรียนตอบมีความสัมพันธ์กับการนำความรู้จากเนื้อหาเรื่องนี้ไปใช้ของนักเรียน โดยเฉพาะความรู้เรื่องการวางแผนการใช้จ่าย และการวางแผนการทำงาน ซึ่งเป็นความรู้จากเนื้อหาเรื่องนี้สองอันดับแรกที่นักเรียนนำไปใช้มากที่สุด การที่นักเรียนให้ความสำคัญต่อการวางแผนดังกล่าว นับเป็นสิ่งที่ถูกต้องตามหลักเศรษฐศาสตร์พื้นฐานซึ่งเน้นการวางแผนและจัดสรรการใช้ทรัพยากรเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ดังคำกล่าวของ จรูญ โกสิยไกรนิรมล (2545: 15-16) ที่ว่า การศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์จะช่วยให้รู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดในการบริโภคและใช้ในทางที่ดีที่สุดที่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด สำหรับความรู้จากเนื้อหาเรื่องนี้ที่นักเรียนนำไปใช้น้อยที่สุด คือ การใช้ความรู้จากการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์ เมื่อเวลาอ่านข่าวสารทาง

เศรษฐกิจทั้งในและต่างประเทศ โดยเมื่อพิจารณาจากเหตุผลจะเห็นว่านักเรียนที่ตอบว่าทำให้เข้าใจ ในเนื้อหาของข่าวเศรษฐกิจซึ่งเป็นเหตุผลของการนำความรู้เรื่องนี้ไปใช้ มีเพียงร้อยละ 39.58 ถือว่า มีไม่มากเช่นกัน ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่านักเรียนยังให้ความสำคัญต่อการใช้ความรู้เรื่องนี้ไม่มากนัก ทั้งๆ ที่ความรู้ในเรื่องนี้จะทำให้นักเรียนเข้าใจและสามารถใช้ประโยชน์จากเนื้อหา เศรษฐศาสตร์ที่ได้เรียนมาเพื่อประโยชน์ของตนเองอย่างเต็มที่ ดังคำกล่าวของ อภินันท์ จันทะณี (2533: 9) ที่ว่าความรู้จากวิชาเศรษฐศาสตร์จะเป็นประโยชน์ในการสร้างความเข้าใจในเนื้อหาของ ข่าวสารทางเศรษฐกิจต่างๆ ทำให้เราสามารถพยากรณ์ภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจต่างๆ เพื่อประโยชน์ ของเราในฐานะผู้บริโภคได้

2.2 ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ในเนื้อหาเรื่องแนวทางปฏิบัติของเศรษฐกิจพอเพียงและ ทฤษฎีใหม่ เหตุผลของการนำไปใช้ที่นักเรียนที่ให้สัมภาษณ์ตอบมากที่สุด คือ ทำให้มีเงินเก็บใน อนาคตหรือในยามจำเป็น รองลงมา คือ เพื่อความสำเร็จในการทำงาน ได้ประสบการณ์จากการ แก้ปัญหาด้วยตนเอง ลดความประมาทในตนเอง ได้ประสบการณ์ ทำให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้- ความคิด กับผู้อื่น ได้ เน้นความเป็นตัวของตัวเอง มากกว่าจะตามกระแสสังคม และอื่นๆ ตามลำดับ โดยเหตุผลทำให้มีเงินเก็บในอนาคตหรือในยามจำเป็น ถือเป็นเหตุผลที่สนับสนุนการนำความรู้ เรื่องการสะสมเงินที่เหลือจากค่าใช้จ่ายประจำวันสม่ำเสมอไปใช้ของนักเรียน ข้อมูลนี้แสดงให้เห็น ว่านักเรียนให้ความสำคัญต่อการประหยัด อดออมมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ เขาวลิต สุโลมาน ดี (2543: 49) ที่ศึกษาการนำความรู้เรื่องค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ ไปใช้ในชีวิตประจำวันของ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 กรุงเทพมหานคร พบว่านักเรียนมองเห็นความสำคัญของการประหยัด และการออมเพื่ออนาคต ในส่วนเหตุผลเพื่อความสำเร็จในการทำงาน ถือเป็นเหตุผลของการนำ ความรู้เรื่องการร่วมมือในการทำงานกลุ่มไปใช้ ซึ่งเป็นความรู้จากเนื้อหาเรื่องนี้ที่นักเรียนนำไปใช้ มากเป็นอันดับสอง ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่านักเรียนให้ความสำคัญต่อกระบวนการทำงาน เน้นความร่วมมือ ใช้หลักความสามัคคีเพื่อความสำเร็จในการทำงาน สำหรับความรู้จากเนื้อหาเรื่อง นี้ที่นักเรียนนำไปใช้น้อยที่สุด คือ เรื่องการทำงานพิเศษเพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ของตนเองและ ครอบครัว ในเวลาว่างหรือช่วงปิดภาคเรียน โดยเมื่อพิจารณาเทียบกับเหตุผลที่ว่า ได้ประสบการณ์ ทำให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้-ความคิดกับผู้อื่น ได้ ซึ่งมีผู้ตอบเหตุผลนี้ร้อยละ 33.33 ถือว่ามีไม่มาก เช่นกัน ข้อมูลดังกล่าวเป็นการแสดงให้เห็นว่า นักเรียนยังไม่ค่อยให้ความสำคัญต่อการทำงานพิเศษ มากนัก โดยเหตุผลที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากปัญหาเกี่ยวกับเวลา การส่งเสริมของผู้ปกครอง หรือ ความพร้อมของนักเรียน ในเรื่องดังกล่าวผู้วิจัยมีความเห็นว่าควรส่งเสริมให้นักเรียนได้นำความรู้ใน เรื่องนี้ไปใช้ให้มากขึ้น โดยหากพิจารณาจากฐานะของครอบครัวนักเรียน และจำนวนเงินที่นักเรียน นำมาโรงเรียน ซึ่งอยู่ในระดับไม่สูงนัก คือมีนักเรียนถึงร้อยละ 47.5 ที่อยู่ในครอบครัวที่มีรายได้ เฉลี่ยต่อเดือน 20,000-49,999 บาท และมีนักเรียนถึงร้อยละ 51.8 ที่นำเงินมาโรงเรียนจำนวน 50-100

บาท ดังนั้นการหางานพิเศษจึงเป็นแนวทางที่สามารถช่วยเหลือทางการเงินต่อนักเรียนได้ ในยามที่นักเรียนเกิดปัญหาการขาดแคลนเงินในการซื้อของที่จำเป็นต่างๆ

2.3 ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ในเนื้อหาเรื่องกลไกราคา เหตุผลของการนำไปใช้ที่นักเรียนที่ให้สัมภาษณ์ตอบมากที่สุด คือ ได้ข้อมูลที่เป็นกลยุทธ์เพื่อประโยชน์ในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ รองลงมา คือ ทำให้ทราบข้อมูลพื้นฐานที่ใช้ในการพิจารณาซื้อสินค้าและบริการ เพื่อให้ได้สินค้าราคาถูก และอื่นๆ ตามลำดับ จากเหตุการณ์นำความรู้ไปใช้ของนักเรียนแสดงถึงความสัมพันธ์กับการนำความรู้จากเนื้อหาเรื่องนี้ไปใช้มากที่สุด ในเรื่องการเลือกซื้อสินค้าเมื่อมีการลดราคา ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่านักเรียนให้ความสำคัญต่อสินค้าลดราคา โดยไม่เพียงแต่นักเรียนจะสนใจเพียงเรื่องราคาที่ถูกลงของสินค้าเท่านั้น แต่นักเรียนยังให้ความสำคัญต่อปัจจัยอื่นๆ จากสินค้าเมื่อเลือกซื้อในช่วงลดราคาด้วย ทั้งหมดนี้เป็นการสะท้อนให้เห็นว่านักเรียนมีความเข้าใจในหลักกลไกราคา รู้จักใช้ประโยชน์จากปัจจัยในการซื้อสินค้าและบริการตามหลักกลไกราคา สอดคล้องกับงานวิจัยของ Chan Kim Hung (1997) ที่ศึกษาเรื่อง An Inquiry into the economic understanding of S3 students in Hongkong A Phenomenographic Study พบว่านักเรียนมีความเข้าใจว่าราคาถูกกำหนดโดยอุปสงค์และอุปทานของตลาด และการกำหนดราคายังขึ้นอยู่กับคุณภาพและความต้องการของผู้บริโภคด้วย ในส่วนความรู้เรื่องการงดซื้อสินค้า เมื่อราคาสินค้านั้นเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งความรู้ในเรื่องนี้ถือเป็นพื้นฐานที่สำคัญตามหลักกลไกราคา การนำไปใช้ของนักเรียนถือว่ามีไม่มากนัก แต่จากการสัมภาษณ์นักเรียน นักเรียนให้เหตุผลที่ไม่นำความรู้เรื่องนี้ไปใช้ว่าการงดซื้อจะเกิดเฉพาะกับสินค้าฟุ่มเฟือยเท่านั้น แต่หากเป็นสินค้าจำเป็นแม้ราคาสินค้าจะเพิ่มสูงขึ้น แต่ความจำเป็นในการใช้ยังมีอยู่ ดังนั้นจึงต้องซื้อต่อไป

2.4 ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ในเนื้อหาเรื่องเศรษฐกิจระหว่างประเทศ เหตุผลของการนำไปใช้ที่นักเรียนที่ให้สัมภาษณ์ตอบมากที่สุด คือ ประหยัดเงินตนเอง และเป็นการช่วยชาติในตัวเอง เมื่ออุดหนุนสินค้าหรือบริการภายในประเทศ รองลงมา คือ ทำให้มีโอกาสได้เลือกสินค้าที่มีคุณภาพดีได้ ทำให้มีโอกาสได้เลือกสินค้าบางประเภทไม่มีขายในประเทศ และอื่นๆ ตามลำดับ จากผลที่นักเรียนตอบที่ถือว่ามีความสัมพันธ์กับการนำความรู้จากเนื้อหาเรื่องนี้ไปใช้มากที่สุด คือ เรื่องการนิยมใช้สินค้าและบริการภายในประเทศ ซึ่งการที่นักเรียนให้ความสำคัญ และได้นำความรู้เรื่องนี้ไปใช้นับว่าเป็นแนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้องในยามที่ประเทศต้องประสบกับปัญหาการขาดดุลการค้า ดังที่ วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน (2540: 150-151) ได้เสนอไว้ว่าการแก้ไขปัญหาการขาดดุลการค้าแนวทางหนึ่ง คือ การลดการใช้จ่ายบริโภคสินค้าฟุ่มเฟือยที่นำเข้าจากต่างประเทศ งดค่านิยมที่เน้นบริโภคสินค้าชื่อดังจากต่างประเทศ ส่วนความรู้เรื่องการเลือกซื้อสินค้าที่มีคุณภาพสูงจากต่างประเทศ แม้จะเป็นความรู้ที่นักเรียนนำไปใช้ไม่มากนัก แต่ถือว่าเป็นเรื่องที่ดี เนื่องจากหากนักเรียนใช้ความรู้จากเรื่องนี้มาก อาจส่งผลต่อปัญหาการขาดดุลการค้าได้

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง “การศึกษาการนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์จากกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร” ที่ได้อธิบายมาแล้วแสดงให้เห็นว่า นักเรียนได้นำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ที่ได้เรียนจากเนื้อหามาใช้ในชีวิตประจำวันอยู่ในระดับค่อนข้างมาก และมาก จะมีเพียงความรู้จากเนื้อหาเรื่องแนวทางปฏิบัติของเศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่ในเรื่องการหางานพิเศษเพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ของตนเองและครอบครัวในช่วงเวลาว่างหรือปิดภาคเรียนเท่านั้นที่การนำไปใช้จะอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย และมีความรู้ในเนื้อหาเศรษฐศาสตร์บางเรื่องที่นักเรียนยังนำไปใช้ไม่มากนักเมื่อเปรียบเทียบกับความรู้อื่นๆ ในเนื้อหาเดียวกัน คือ เรื่องการใช้ความรู้จากการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์ เมื่อเวลาอ่านข่าวสารทางเศรษฐกิจทั้งในและต่างประเทศ การใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีเครื่องหมายรีไซเคิล และการซื้อสินค้าจากสหกรณ์ร้านค้าของโรงเรียน อย่างไรก็ตามการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนยังไม่มีเนื้อหาหรือความรู้ใด ที่นักเรียนนำไปใช้ในระดั้มากที่สุด จากสิ่งที่ค้นพบนี้ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะไว้ดังต่อไปนี้

ด้านครูผู้สอน

ควรส่งเสริมการนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์มาใช้ของนักเรียนโดยผ่านการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นให้นักเรียนเห็นถึงประโยชน์ ความสำคัญ และตระหนักถึงความจำเป็นในการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันให้มีมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะความรู้จากวิชาเศรษฐศาสตร์สำหรับการอ่านข่าวสารทางเศรษฐกิจ การเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีเครื่องหมายรีไซเคิล การซื้อสินค้าจากสหกรณ์ร้านค้าของโรงเรียน การหางานพิเศษเพื่อเป็นการเพิ่มรายได้

ด้านผู้บริหาร

ควรจัด โครงการที่เป็นการสนับสนุนการนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียน เช่น โครงการเกี่ยวกับการประหยัดการใช้ทรัพยากร การนำกลับมาใช้ใหม่ หรือโครงการที่เกี่ยวกับการดำเนินงานในสหกรณ์ร้านค้าของโรงเรียน และมีการติดตามอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบ การนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์จากกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน ในตัวแปรอื่นๆ เช่นภูมิภาค จังหวัด ฐานะทางเศรษฐกิจ-สังคม อาชีพของผู้ปกครอง
2. ควรมีการวิจัยที่เกี่ยวกับรูปแบบการสอนหรือวิธีการสอนซึ่งจะพัฒนาให้นักเรียนสามารถนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ดีขึ้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กฤษณ์ สุนทรชาติ. “รวมพลคนพูดกับโครงการพูดเพื่อชาติ”. วารสาร กฟผ. 3(พฤษภาคม-มิถุนายน 2548) หน้า20-21.
- กองวิชาการและส่งเสริมการสหกรณ์. 2512. **บทความรู้ทางสหกรณ์**. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ.
- กาญจนา บุญเรือง. 2542. **การพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมมโนทัศน์ด้านเศรษฐกิจแบบพอเพียงของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ขวัญชัย วิเศษสุวรรณ. 2547. **ภูมิศาสตร์**. กรุงเทพฯ: แม็ค.
- จรินทร์ เทศวานิช. 2522. **หลักเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน.
- จรรยา โกสิทธิ์ไกรนิรมล. 2545. **เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น**. กรุงเทพฯ: แม็ค.
- จักรกฤษณ์ ศิวะเดชาเทพ. ผลกระทบของเทคโนโลยีต่อสิ่งแวดล้อม. **วารสารสุขโขทัยธรรมมาธิราช**. 2 (มกราคม-เมษายน 2532): 50.
- จิรพล สีนธนูวา. 2538. “มิติใหม่ของการแข่งขัน”. ใน **วัฒนธรรมการบริโภค แนวคิดและการวิเคราะห์**. กรุงเทพฯ : ศูนย์วิจัยและผลิตตำรา มหาวิทยาลัยเกริก.
- เฉลิมศรี วิวัฒน์วานิชกุล. 2536. **การศึกษามโนทัศน์เกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ผู้บริโภคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยวัฒน์ คุประตกุล. 2545. **อยู่กับโลก ยุคไอ-เทค**. กรุงเทพฯ: ประพันธ์สาสน์.
- ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนสานต์. 2543. **กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค**. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- ชวลีพร เชาวศักดิ์โสภากย์. 2541. **การเปิดรับสื่อ การรับรู้เกี่ยวกับสังคมตะวันตก และการใช้ชีวิตแบบตะวันตกของวัยรุ่นไทยในเขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์พัฒนาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชูศักดิ์ จรุธสวัสดิ์. 2545. **เศรษฐศาสตร์เพื่อชีวิต**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- เชาวลิต สุไลมานดี. 2543. **การศึกษากำหนดความรู้เรื่องค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการไปใช้ในชีวิตประจำวัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ฐนัส มานวงศ์. 2544. **อิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตกต่อพฤติกรรมบริโภคของเยาวชนไทยผ่านสื่อภาษาอังกฤษ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาสังคมวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรงค์ ธนาวิภาส. 2538. **หลักเศรษฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ขั้นสูง**. กรุงเทพฯ: ว่างอักษร.
- ทวีรัสมิ์ ชนาคม. 2518. **หลักในการเลือกซื้อ**. ใน **คู่มือผู้บริโภค เล่ม 1 : การเลือกซื้อและใช้สิ่งของ**, หน้า 19-23. กรุงเทพฯ: มิตรนราการพิมพ์.
- ทิพย์ ทิพย์ชัยเมธา และ ชัยมงคล สุวพานิช. 2520. **ตำราหลักสหกรณ์ และกฎหมายสหกรณ์**. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู.
- นงลักษณ์ เทพสวัสดิ์. 2536. **วิเคราะห์ปัญหาสำคัญๆ ในสังคมไทย**. กรุงเทพฯ: สังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นาคยา ภัทรแสงไทย. 2525. **ยุทธวิธีการสอนสังคมศึกษา**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. **ไฮเทค. มติชนสุดสัปดาห์**. 21 (ตุลาคม 2544): 47.
- นิวัติ กองเพียร (บรรณาธิการ). 2548. **ร้อยเรื่องเมืองสวย**. กรุงเทพฯ: มติชน.
- ธงชัย บัวคำศรี. 2524. **เศรษฐศาสตร์ผู้บริโภค**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ธารา บัวคำศรี. 2545. **(ไม่ใช่) ขยะ!**. กรุงเทพฯ: กรีนพีซ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้.
- ธำรง อุดมไพจิตรกุล. 2544. **เศรษฐศาสตร์พอเพียง**. กรุงเทพฯ: พัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- บัณฑิต เอื้อวัฒนാനุกูล. 2544. **การมีส่วนร่วมของชุมชน : กรณีศึกษาศูนย์ไร่เฉลิมชุมชน และธนาคารขยะ เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร**. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- บุญมี จันทร์วงศ์. 2543. **ระบบสหกรณ์กับการพัฒนาประชาธิปไตย**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ประพันธ์ เสวตนันท์. 2538. **เศรษฐศาสตร์สหกรณ์**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ผ่องศรี จันท้าว, สาวิตรี พิสนุพงศ์, ไชยันต์ ไชยพร, วิทยากร เชียงกุล, ดำรง วัฒนา และ สุรศักดิ์ศิริไพบูลสินธ์. 2548. **หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เล่ม 2**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). 2543. **จะอยู่อย่างเป็นเหยื่อหรือขึ้นไปนำเขา**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.
- ไพโรจน์ อารักษา. 2544. **คลินิกผู้บริโภค**. กรุงเทพฯ: นิติธรรม.
- มนูญ มุกข์ประดิษฐ์. 2539. **ประทีปแห่งแผ่นดิน**. กรุงเทพฯ: บริษัทไทยประกันชีวิตจำกัด.
- ระวีง เนตรโพธิ์แก้ว. 2530. **หลักเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น**. กรุงเทพฯ: พัทธ์ชัยอักษร.
- รัชนิกร เศรษฐโฐ. 2536. **โครงสร้างสังคมและวัฒนธรรมไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:

ไทยวัฒนาพานิช.

- ฤทธิ ศิริมาตย์. 2514. **เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น เล่ม 1**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วสุนธรา. 2548. เทคโนโลยี...ภัยใกล้ไม่รู้ตัว. **ใกล้หมอ**. 29 (มิถุนายน): 38-41.
- วันทนีย์ ภูมิภักทราคม. 2544. **เศรษฐศาสตร์ทั่วไป**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: แมทส์ปอซท์.
- วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน. 2540. **เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์.
- วันเพ็ญ วรณโกมล. 2544. **การพัฒนาการสอนสังคมศึกษา**. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏธนบุรี.
วิชาการ, กรม. 2546. **การจัดสาระการเรียนรู้ กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม**.
กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- วิชาการ, กรม. 2544. **คู่มือการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและ
วัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- วิชาการ, กรม. 2545. **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:
กระทรวงศึกษาธิการ
- วิทยากร เชียงกุล. 2541. **เศรษฐศาสตร์ที่ทุกคนควรรู้**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สายธาร.
- วิชิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร์. 2548. **สาระสำคัญของเศรษฐศาสตร์**. กรุงเทพฯ: แสงดาว.
- วินัย วีระพัฒนานนท์. 2540. **วิกฤตสิ่งแวดล้อม ทางตันแห่งการพัฒนา**. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริกัลยา สุวจิตตานนท์. 2541. **การป้องกันและควบคุมมลพิษ**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์.
- สมนึก มั่งน้อย. 2539. **การรับรู้พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมหวัง ชัยตามงคล, พรรณี สุมานนท์ และ กนกพร กระบวนศรี. 2548. **หนังสือเรียน สาระการ
เรียนรู้พื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สวัสดิ์ เอกทัตร์. 2507. **หลักสหกรณ์ประเภทต่างๆ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สมาคม
สังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย.
- สันทนต์ โรจนสุนทร. 2542. **มติดการพัฒนากับปรัชญาทฤษฎีใหม่ จากจอมปราชญ์ของแผ่นดิน**.
มติชน. (4 มกราคม): 13.
- สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค. 2536. **หนังสือรวบรวมบทความเผยแพร่ สคบ. เล่ม 1**.
พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค.

- สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค. 2543. **รวบรวมบทความเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค.**
กรุงเทพฯ: ซิงเกอร์ สปอร์ตส.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2548. **เศรษฐกิจพอเพียง.**
กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. 2547.
เศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ.
- สำนักราชเลขาธิการ. 2542. **ตามรอยพระราชปณิธานสู่ความพอเพียง.** กรุงเทพฯ: ดันอ้อ.
- สุชาวัลย์ เสถียรไทย. 2546. **ธรรมาภิบาลด้านสิ่งแวดล้อมอุตสาหกรรม.** กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สุพัตรา สุภาพ. 2531. **สังคมและวัฒนธรรมไทย ค่านิยม ครอบครัว ศาสนา ประเพณี.**
พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุภชัย มนต์ไพบูลย์. 2515. **รวบรวมบทความและทัศนะเกี่ยวกับงานสหกรณ์.** กรุงเทพฯ.
- สุมนทิพย์ บุญสมบัติ. 2536. **ประมวลสาระชุดวิชา สาระตะและวิทยวิธีทางวิชาสังคมศึกษา**
หน่วยที่ 1-3. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุเมธ ตันติเวชกุล. 2541 **การดำเนินชีวิตในระบบเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริ. มติชน.**
(5 ธันวาคม): 6.
- สุริชัย หวันแก้ว. 2538. **การเปลี่ยนแปลงทางสังคมของไทยและแนวโน้มในอนาคต ปัญหาของไทย**
ยุคสังคมแห่งการบริโภค : บริโภคนิยม. กรุงเทพฯ: โครงการ Global Competence Project.
- อนิศา เซ็นนันท์. 2547. **เงินทองของมีค่า. พิมพ์ครั้งที่ 2.** กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- อภิรักษ์ จันทะณี, ทับทิม วงศ์ประยูร, ดวงตา สราญรมย์ และ ศิริมย์ เรืองทอง. 2533. **หลักเศรษฐศาสตร์.** กรุงเทพฯ: วิ.เจ.พริ้นติ้ง.
- อนัญญา โปราณานนท์. 2541. **เศรษฐศาสตร์ทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 2.** กรุงเทพฯ: ฝ่ายเอกสารและตำรา สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- อานันท์ ปันยารชุน. 2543. **“วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกับสังคมไทยในศหัสวรรษหน้า”. ใน**
วิสัยทัศน์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไทย 2020. กรุงเทพฯ: สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ.
- อัทธ์ พิศาลวานิช. 2548. **“ราคาน้ำมันจะสูงขึ้นเรื่อยๆ”. สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 5(ศุกร์ที่ 24-**

พฤษภาคมที่ 30 มิถุนายน): 20.

- อัมพร วิจิตรพันธ์. 2513. **หลักเศรษฐศาสตร์อย่างง่าย**. กรุงเทพฯ: แพร่พิทยา.
- เอมมานูเอล จี. เมสทิน. 2530. **การเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี : ผลกระทบต่อมนุษย์และสังคม**. แปลโดย ชัตติยา วรรณสุต. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

ภาษาอังกฤษ

- Bartlett, Randall. 1989. **Economic and Power**. Canada: Cambridge University Press.
- Bradley, Schiller R. 1993. **Essentials of Economics**. 5 th ed. New York: McGraw-Hill.
- Cao, Xiaobing. 1996. **Chinese adolescent consumer socialization: A Study of Chinese urban adolescents' involvement in family purchasing activities** [online]. Available from: <http://www.proquest.umi.com/pqdweb?index=0&did=739529761&SrchMode=1&si.html> [2006.May 10]
- Chan, Kim Hung. 1997. **An Inquiry into the economic understanding of S3 students in Hongkong A phenomenographic Study**. Master's Thesis. Department of Study and Teaching, Secondary, University of Hongkong.
- Flynn, Sean M. 2005. **Economics for Dummies**. Indiana: Wiley, Publishing, Inc.
- McCarty, Marily H. 1988. **Introductory Economics**. Illinois: Scott, Foresman and Company.
- McConnell, Campbell R. 1996. **Economic**. 5 th ed. Toronto: McGraw-Hill.
- Miller, Roger L. 1998. **Economics**. New York: Scriber Laidlaw.
- Samuelson, Paul A. and Nordhaus, William D. 2005. **Economics**. 18 th ed. Singapore: McGrawHill.
- Sen, Trisha. 2003. Citizenship preparation in economics classrooms in India and the United States: A comparative case study. **Dissertation Abstracts International** 64: 9 (March 2004): 3239-A.
- Slavin, Stephen L. 1991. **Introduction to Economics**. 2 nd ed. Boston: Richard D. Irwin, Inc.
- Trisha, Sen. 2003. Citizenship preparation in economics classrooms in India and the United States: A comparative case study. **Dissertation Abstracts International** 64: 3239-A.
- Walton, Gary M. and Wykoff, Frank C. 1991. **Understanding Economic Today**.

Boston: Richard D. Irwin, Inc.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

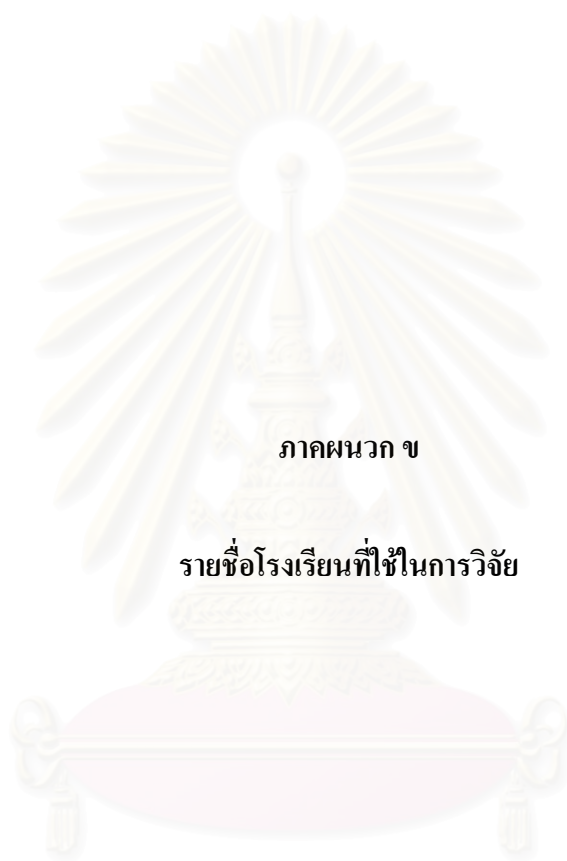
1. รองศาสตราจารย์ สุมนทิพย์ บุญสมบัติ อาจารย์ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ แขนงวิชา
หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

2. อาจารย์ เกษม เขยชม อาจารย์ประจำกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายมัธยม)

3. อาจารย์ เฉลิมศรี วิวัฒน์วานิชกุล หัวหน้ากลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
โรงเรียนมหารณพาราม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

รายชื่อโรงเรียนที่ใช้ในการวิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อโรงเรียนที่ใช้ในการวิจัย

1. โรงเรียนสตรีวิทยา
2. โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย
3. โรงเรียนเทพศิรินทร์
4. โรงเรียนสายน้ำผึ้ง
5. โรงเรียนสายปัญญา
6. โรงเรียนวัดราชบพิธ
7. โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย
8. โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย
9. โรงเรียนเบญจมราชาลัย
10. โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา
11. โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา พัฒนาการ
12. โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี)
13. โรงเรียนราชวินิตบางเขน
14. โรงเรียนนวมิทธราชูทิศ กรุงเทพมหานคร
15. โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา พัฒนาการ รัชดา

16. โรงเรียนสตรีวิทยา 2
17. โรงเรียนหอวัง
18. โรงเรียนศรีพฤฒา
19. โรงเรียนเทพศิรินทร์ ร่มเกล้า
20. โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา น้อมเกล้า
21. โรงเรียนศึกษานารี
22. โรงเรียนทวิธาภิเศก
23. โรงเรียนมหารชนพาราม
24. โรงเรียนบางปะกอกวิทยาคม
25. โรงเรียนวัดอินทาราม
26. โรงเรียนมัธยมวัดสิงห์
27. โรงเรียนสตรีวัดอัมรินทร์
28. โรงเรียนสตรีวัดระฆัง
29. โรงเรียนชิโนรสวิทยาลัย
30. โรงเรียนวัดนวลนรดิศ
31. โรงเรียนอัสสัมชัญ

สำนักงานวิทยบริการ
กรุงเทพมหานครมหาวิทยาลัย

32. โรงเรียนเซนต์คราเบรียล
33. โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียน
34. โรงเรียนราชินี
35. โรงเรียนเซนต์คาทาลิก คอนแวนต์
36. โรงเรียนอัสสัมชัญศึกษา
37. โรงเรียนเซนต์ดอมินิก
38. โรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์
39. โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี
40. โรงเรียนทิวไผ่งาม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ค

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถาม

เรื่อง การศึกษา การนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ จากกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ การนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ จากกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย $\surd$ ลงใน ของแบบสอบถามให้ตรงกับความเป็นจริงหรือใกล้เคียงกับความจริงที่สุด

1. เพศ

☐ 1. ชาย	☐ 2. หญิง
---------------------------------	----------------------------------
2. แผนการเรียน

☐ 1. วิทยาศาสตร์	☐ 2. ศิลปศาสตร์
---	--
3. รายได้เฉลี่ยของครอบครัว

☐ 1. 20,000 - 49,999 บาท	☐ 2. 50,000 - 79,999 บาท
☐ 3. มากกว่า 80,000 บาท	
4. จำนวนเงินที่นักเรียนนำมาโรงเรียน

☐ 1. จำนวน 50-100 บาท	☐ 2. จำนวน 101-150 บาท
☐ 3. จำนวน 151-200 บาท	☐ 4. จำนวนมากกว่า 200 บาท

ตอนที่ 2 แบบสอบถาม การนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์จากกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 6 กรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย (✓) ในช่องระดับของการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน มีอยู่ 6 ระดับ ให้ตรงกับสภาพความเป็นจริง

(6) มากที่สุด	หมายความว่า	ได้นำความรู้ในเรื่องนั้นๆ ไปใช้ในชีวิตประจำวันมากที่สุด
(5) มาก	หมายความว่า	ได้นำความรู้ในเรื่องนั้นๆ ไปใช้ในชีวิตประจำวันมาก
(4) ค่อนข้างมาก	หมายความว่า	ได้นำความรู้ในเรื่องนั้นๆ ไปใช้ในชีวิตประจำวันค่อนข้างมาก
(3) ค่อนข้างน้อย	หมายความว่า	ได้นำความรู้ในเรื่องนั้นๆ ไปใช้ในชีวิตประจำวันค่อนข้างน้อย
(2) น้อย	หมายความว่า	ได้นำความรู้ในเรื่องนั้นๆ ไปใช้ในชีวิตประจำวันน้อย
(1) น้อยที่สุด	หมายความว่า	ได้นำความรู้ในเรื่องนั้นๆ ไปใช้ในชีวิตประจำวันน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	ระดับของการนำไปใช้					
		6 มากที่สุด	5 มาก	4 ค่อนข้าง มาก	3 ค่อนข้าง น้อย	2 น้อย	1 น้อย ที่สุด
1	หลักเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น นักเรียนมีการวางแผนในการทำงาน						
2	นักเรียนวางแผนในการใช้จ่ายทั้ง ในยามปกติและยามที่ประสบ ปัญหาทางการเงิน						
3	นักเรียนแบ่งเวลาในการทำ กิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน						
4	นักเรียนนำเงินที่เหลือจากการใช้จ่าย ในชีวิตประจำวันไปฝากธนาคาร						
5	นักเรียนใช้ความรู้จากการเรียน วิชาเศรษฐศาสตร์ เมื่อเวลาอ่าน ข่าวสารทางเศรษฐกิจทั้งในและ ต่างประเทศ						
6	การนำกลับมาใช้ใหม่และการ ประหยัดพลังงาน นักเรียนใช้ผลิตภัณฑ์ที่มี เครื่องหมายรีไซเคิล						
7	นักเรียนนำกระดาษที่ใช้หน้า เดียวมาเป็นกระดาษใช้งานอื่นๆ						
8	นักเรียนปิดน้ำปิดไฟทุกครั้งเมื่อ เลิกใช้งาน						
9	นักเรียนหลีกเลี่ยงการใช้ เครื่องใช้ไฟฟ้าเมื่อไม่จำเป็น						

ข้อ	ข้อความ	ระดับของการนำไปใช้					
		6 มากที่สุด	5 มาก	4 ค่อนข้าง มาก	3 ค่อนข้าง น้อย	2 น้อย	1 น้อย ที่สุด
10	ระบบและหลักการดำเนินงานในระบบสหกรณ์ เมื่อทำงานกลุ่มนักเรียนใช้วิธีการ ออกเสียงในการตัดสินใจต่าง ๆ						
11	เมื่อนักเรียนทำงานกลุ่ม นักเรียน จะเปิดรับสมาชิกเข้ากลุ่มของ นักเรียนโดยไม่กีดกันในด้าน ฐานะ และสติปัญญาของเพื่อน						
12	เมื่อนักเรียนทำงานกลุ่ม นักเรียน จะมีส่วนร่วมในการทำงานกับ สมาชิกในกลุ่ม						
13	ในการทำงานกลุ่ม นักเรียนจะมี การช่วยเหลือกันระหว่างกลุ่ม						
14	นักเรียนซื้อสินค้าจากสหกรณ์ ร้านค้าของโรงเรียน						
15	ปรัชญาและแนวคิดของเศรษฐกิจ พอเพียง นักเรียนเอาใจใส่กับงานที่นักเรียน ทำเสมอ						
16	นักเรียนพอใจกับสิ่งของที่ตนมีอยู่						
17	เมื่อนักเรียนมีเงินเหลือเก็บ เพียงพอ นักเรียนจะซื้อสินค้าและ บริการตามความต้องการของ นักเรียน						

ข้อ	ข้อความ	ระดับของการนำไปใช้					
		6 มากที่สุด	5 มาก	4 ค่อนข้าง มาก	3 ค่อนข้าง น้อย	2 น้อย	1 น้อย ที่สุด
18	นักเรียนพยายามหาวิธีแก้ปัญหา การบ้านที่ยาก ด้วยตัวนักเรียนเอง						
19	เมื่อนักเรียนมีเวลาว่าง นักเรียน อ่านหนังสือหรือดูรายการ โทรทัศน์ที่เป็นการเสริมความรู้ ให้กับนักเรียน						
แนวทางปฏิบัติของเศรษฐกิจ พอเพียงและทฤษฎีใหม่							
20	นักเรียนสะสมเงินที่เหลือจาก ค่าใช้จ่ายประจำวันสม่ำเสมอ						
21	นักเรียนไม่เลือกซื้อสินค้าตาม ความนิยมของสังคม						
22	นักเรียนไม่ใช้ความรุนแรงในการ แก้ปัญหา						
23	ในเวลาว่างหรือช่วงปิดภาคเรียน นักเรียนทำงานพิเศษเพื่อเป็นการ เพิ่มรายได้ของนักเรียนและ ครอบครัว						
24	เมื่อนักเรียนประสบกับปัญหา นักเรียนจะแก้ปัญหาที่ต้นเหตุ						
25	นักเรียนคิด ก่อนทำหรือพูดเสมอ						
26	นักเรียนร่วมมือกันในการทำงานกลุ่ม						
27	เมื่อนักเรียนประสบปัญหาใดๆ จะ ใช้หลักธรรมว่าตนเป็นที่พึ่งแห่งตน						

ข้อ	ข้อความ	ระดับของการนำไปใช้					
		6 มากที่สุด	5 มาก	4 ค่อนข้าง มาก	3 ค่อนข้าง น้อย	2 น้อย	1 น้อย ที่สุด
28	<p>หลักเกณฑ์ในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ</p> <p>นักเรียนเปรียบเทียบความแตกต่างของสินค้าและบริการจากการใช้เทคโนโลยีของผู้ผลิต ในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ</p>						
29	<p>นักเรียนพิจารณาเลือกซื้อสินค้าโดยเปรียบเทียบคุณภาพและราคาระหว่างสินค้าต่างบริษัทผู้ผลิตกัน</p>						
30	<p>นักเรียนพิจารณาเลือกซื้อสินค้าที่มีความจำเป็นก่อนสินค้าประเภทฟุ่มเฟือย</p>						
31	<p>นักเรียนพิจารณาเลือกซื้อสินค้าและบริการโดยคำนึงถึงประโยชน์ที่ได้รับจากสินค้าและบริการนั้นๆ เป็นสำคัญ</p>						
32	<p>นักเรียนพิจารณาเลือกซื้อสินค้าและบริการ โดยเปรียบเทียบคุณค่ากับราคาที่จะต้องจ่ายไปกับสินค้าหรือบริการนั้นว่าคุ้มค่ากันหรือไม่</p>						
33	<p>นักเรียนพิจารณาเลือกซื้อสินค้าและบริการ โดยศึกษาข้อมูลของสินค้าและบริการนั้น</p>						

ข้อ	ข้อความ	ระดับของการนำไปใช้					
		6 มากที่สุด	5 มาก	4 ค่อนข้าง มาก	3 ค่อนข้าง น้อย	2 น้อย	1 น้อย ที่สุด
34	นักเรียนพิจารณาเลือกซื้อสินค้าที่มีการรับประกัน ในกรณีที่นักเรียนเลือกซื้อสินค้าราคาแพง เช่น โทรศัพท์มือถือ อุปกรณ์คอมพิวเตอร์						
	ความเข้าใจในกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค						
35	นักเรียนพิจารณาเลือกซื้อสินค้าและบริการโดยสอบถามการใช้สินค้าจากผู้ที่มีประสบการณ์การใช้มาก่อน						
36	นักเรียนพิจารณาเลือกซื้อสินค้าและบริการ โดยไม่หลงเชื่อคำโฆษณาของสินค้าและบริการจากสื่อต่างๆ						
37	นักเรียนพิจารณาเลือกซื้อสินค้าโดยอ่านฉลากสินค้าเพื่อให้ได้ข้อมูลจากสินค้านั้น						
38	นักเรียนพิจารณาเลือกซื้อสินค้าและบริการ โดยตรวจสอบราคาของสินค้าและบริการก่อน						

ข้อ	ข้อความ	ระดับของการนำไปใช้					
		6 มากที่สุด	5 มาก	4 ค่อนข้าง มาก	3 ค่อนข้าง น้อย	2 น้อย	1 น้อย ที่สุด
39	นักเรียนพิจารณาเลือกซื้อสินค้า โดยตรวจสอบวันผลิต วันหมดอายุ รวมทั้งลักษณะผลิตภัณฑ์ของสินค้าว่าอยู่ในสภาพดีไม่เสียหาย						
40	กลไกราคา นักเรียนพิจารณาเลือกซื้อสินค้า เมื่อมีการลดราคา เช่น ซื้อหนังสือในงานมหกรรมหนังสือ						
41	เมื่อสินค้าที่นักเรียนเคยซื้อมีราคาสูงขึ้น นักเรียนงดซื้อสินค้านั้น						
42	นักเรียนพิจารณาเลือกซื้อสินค้าและบริการตามฐานะทางการเงินของครอบครัว						
43	นักเรียนพิจารณาเลือกซื้อสินค้าที่กำลังเป็นที่นิยมและมีปริมาณสินค้าในตลาดจำนวนมาก เพื่อให้ได้สินค้าชิ้นนั้นในราคาถูก						
44	นักเรียนพิจารณาเลือกซื้อผลไม้หรือเสื้อผ้าตามฤดูกาล เพื่อให้ได้ราคาถูก						
45	นักเรียนตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าหรือใช้บริการ โดยพิจารณาจากการโฆษณาตามสื่อต่างๆ						

ข้อ	ข้อความ	ระดับของการนำไปใช้					
		6 มากที่สุด	5 มาก	4 ค่อนข้าง มาก	3 ค่อนข้าง น้อย	2 น้อย	1 น้อย ที่สุด
46	เศรษฐกิจระหว่างประเทศ นักเรียนนิยมใช้สินค้าและบริการ ต่างๆ ภายในประเทศ						
47	นักเรียนพิจารณาเลือกซื้อสินค้า บางประเภทจากต่างประเทศ เมื่อ สินค้าประเภทนั้นไม่มีในประเทศ						
48	นักเรียนพิจารณาเลือกซื้อสินค้าที่ มีคุณภาพสูงจากต่างประเทศ						

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง การศึกษา การนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ จากกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร

*****

ชื่อ (นาย, นางสาว) .....นามสกุล.....
 แผนการเรียน.....
 วันที่สัมภาษณ์.....เวลา.....
 สถานที่.....

1. ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ต่อไปนี้ นักเรียนมีการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันบ้างอย่างไร และเพราะเหตุใด นักเรียนจึงนำไปใช้

1.1 หลักเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น

1.1.1 การวางแผนและจัดสรรการใช้ทรัพยากร

1.1.2 การใช้ทฤษฎีและความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ในการรับชมรับฟังข่าวสารทางเศรษฐกิจ

1.2 การนำกลับมาใช้ใหม่และการประหยัดพลังงาน

1.3 ระบบและหลักการดำเนินงานระบบสหกรณ์

1.3.1 การนำหลักการสหกรณ์ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

1.3.2 การใช้บริการจากสหกรณ์ร้านค้าของโรงเรียน

1.4 ปรัชญาและแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง

1.4.1 การนำคุณธรรมจากปรัชญาและแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต

1.4.1.1 ทางสายกลาง (การเอาใจใส่กับสิ่งที่เสมอด้านเสมอปลาย)

1.4.1.2 ความพอประมาณอย่างมีเหตุผล

1.4.1.3 การเสริมความรู้ให้กับตนเองอยู่เสมอ

1.5 แนวทางปฏิบัติของเศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่

1.5.1 การนำแนวทางปฏิบัติของเศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่ไปใช้ในการดำเนินชีวิต

1.5.1.1 การประหยัด อดออม

1.5.1.2 การหางานพิเศษเพื่อเพิ่มรายได้

1.5.1.3 การไม่หลงใหลตามกระแสนิยม

1.5.1.4 ความสามัคคีในการทำงานกลุ่ม

- 1.5.1.5 การพึ่งตนเอง การแก้ปัญหาด้วยตนเอง
- 1.5.1.6 ความมีสติในการทำสิ่งต่างๆ
- 1.6 หลักเกณฑ์ในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ
- 1.7 ความเข้าใจในกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค
  - 1.7.1 การใช้ความรู้จากกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ
    - 1.7.1.1 ศึกษาข้อมูลของสินค้าและบริการจากผู้มีประสบการณ์ใช้
    - 1.7.1.2 ก่อนซื้อสินค้า มีการอ่านฉลาก ตรวจสอบราคา และลักษณะของผลิตภัณฑ์ว่าอยู่ในสภาพดี
    - 1.7.1.3 ไม่หลงเชื่อคำโฆษณาเกินจริง
- 1.8 กลไกราคา
  - 1.8.1 การใช้ความรู้จากหลักกลไกราคาในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ
    - 1.8.1.1 การพิจารณาเลือกซื้อสินค้าเมื่อมีการลดราคาสินค้า
    - 1.8.1.2 ซื้อสินค้าที่เป็นที่นิยมในตลาดเพื่อให้ได้ราคาถูก
    - 1.8.1.3 การพิจารณาโฆษณาก่อนการเลือกซื้อสินค้าและบริการ
- 1.9 เศรษฐกิจระหว่างประเทศ
  - 1.9.1 การรักษาดุลการค้าของประเทศไม่ให้อยู่ในภาวะขาดดุล โดยผ่านการเลือกซื้อสินค้าและบริการภายในประเทศ
  - 1.9.2 ประโยชน์ที่ได้จากการค้าระหว่างประเทศ

ภาคผนวก ง

ตารางแสดงความสอดคล้องของมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 4 กับสาระการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 4

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 16 ความสอดคล้องของมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 4 กับสาระการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 4

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น	สาระการเรียนรู้ช่วงชั้น
1) วางแผนในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด เพื่อการผลิต โดยคำนึงถึงปัญหาเศรษฐศาสตร์ และประโยชน์ที่จะได้รับของบุคคลและสังคม อย่างมีคุณธรรม	1) หลักเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น - ความหมาย ความสำคัญ ประโยชน์ของวิชาเศรษฐศาสตร์
2) เข้าใจกระบวนการและผลดีและผลเสียของการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเพิ่มผลผลิตและการบริการอย่างมีประสิทธิภาพโดยตระหนักถึงผลประโยชน์ของผู้บริโภค	1) การนำเทคโนโลยีมาใช้และผลที่ได้รับต่อผู้บริโภค - เทคโนโลยีการนำกลับมาใช้ใหม่และการประหยัดพลังงาน
3) เข้าใจระบบสหกรณ์ในการแก้ปัญหาและร่วมมือทางเศรษฐกิจในระดับชุมชนและประเทศ	1) ระบบและหลักการดำเนินงานในระบบสหกรณ์
4) เข้าใจเกี่ยวกับระบบและวิธีการของเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวัน	1) ปรัชญาและแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง - ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง - ปรัชญาและแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง 2) แนวทางปฏิบัติของเศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่ - การดำรงชีวิตในระบบเศรษฐกิจพอเพียง - ทฤษฎีใหม่และประโยชน์ของการปฏิบัติตามหลักทฤษฎีใหม่
5) เข้าใจการใช้เทคโนโลยีและการแข่งขันที่มีผลต่อการผลิตสินค้าและบริการที่ทำให้ผู้บริโภคมีความได้เปรียบในการเลือกบริโภค และสามารถป้องกันสิทธิของผู้บริโภค	1) หลักเกณฑ์ในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ - ประโยชน์จากการใช้เทคโนโลยีและการแข่งขันของผู้ผลิตต่อผู้บริโภค - หลักเกณฑ์ในการเลือกบริโภคสินค้าและใช้บริการของผู้บริโภค 2) ความเข้าใจในกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค - กฎหมายและสิทธิในการคุ้มครองผู้บริโภค

ตารางที่ 16 (ต่อ)

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น	สาระการเรียนรู้ช่วงชั้น
6) เข้าใจราคา และปริมาณของอุปสงค์และอุปทานที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงและควบคุมราคา ซึ่งมีผลต่อการแจกจ่ายและการจัดสรรในทางเศรษฐกิจ	1) กลไกราคา <ul style="list-style-type: none"> - กฎของอุปสงค์-อุปทาน - ปัจจัยในการกำหนดอุปสงค์ในตลาดทางเศรษฐกิจ - ราคาดุลยภาพและปริมาณดุลยภาพ
7) เข้าใจแนวคิดพื้นฐานที่เกี่ยวกับการค้าและการเงินระหว่างประเทศ ปัจจัยต่างๆ ที่นำไปสู่การพึ่งพา การแข่งขัน การขัดแย้ง และการประสานประโยชน์อย่างมีคุณธรรมและรู้เท่าทัน	1) เศรษฐกิจระหว่างประเทศ <ul style="list-style-type: none"> - แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการค้าการเงินและการลงทุนระหว่างประเทศ - ดุลการชำระเงินและดุลการค้า - การใช้ประโยชน์ในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ จากการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

ภาคผนวก จ

ตารางแสดงความสอดคล้องของเนื้อหาเศรษฐศาสตร์ และมโนทัศน์ในแบบสอบถาม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 17 ความสอดคล้องของเนื้อหาเศรษฐศาสตร์ และมโนทัศน์ในแบบสอบถาม

เนื้อหา เศรษฐศาสตร์	มโนทัศน์	ข้อคำถาม
หลักเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น	<p>1) ในสภาพปัจจุบันทรัพยากรมีอยู่อย่างจำกัด แต่ความต้องการของมนุษย์มีไม่จำกัด ด้วยเหตุนี้จึงต้องมีการวางแผนตลอดจนการจัดสรรการใช้ทรัพยากรเพื่อให้เพียงพอกับความต้องการของมนุษย์</p> <p>2) เศรษฐศาสตร์เป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดเพื่อไปตอบสนองความต้องการของมนุษย์ที่มีอยู่อย่างไม่จำกัด</p> <p>3) ในการดำเนินชีวิตประจำวัน หลักเศรษฐศาสตร์ถือว่ามีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อเรามาก ทั้งโดยตรงอันได้แก่ การเลือกซื้อสินค้าและบริการ และโดยอ้อม อันได้แก่ การรับชมรับฟังข่าวสาร</p>	<p>1) การวางแผนในการทำงาน</p> <p>2) การวางแผนในการใช้จ่าย</p> <p>3) การจัดสรรเวลาในการทำกิจกรรมต่างๆ</p> <p>4) การออมเงิน</p> <p>5) การใช้ทฤษฎีและความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ในการรับชม รับฟังข่าวสารทางเศรษฐกิจ</p>
การนำกลับมาใช้ใหม่ และ การประหยัดพลังงาน	<p>4) ผู้บริโภคสามารถมีส่วนร่วมในการลดปริมาณการใช้ทรัพยากรซึ่งถือเป็นผลดีของการใช้เทคโนโลยีการผลิตที่มีต่อผู้บริโภค ด้วยการใช้น้ำหรือผลิตภัณฑ์ที่ผ่านกระบวนการการนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle)</p> <p>5) ผู้บริโภคสามารถนำเทคโนโลยีในการประหยัดพลังงาน การนำกลับมาใช้ใหม่ มาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้</p>	<p>6) การบริโภคสินค้าที่ผ่านกระบวนการนำกลับมาใช้ใหม่ เพื่อเป็นการลดปริมาณการใช้ทรัพยากร</p> <p>7) การรู้จักนำวัสดุที่ไม่ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่</p> <p>8-9) การประหยัดพลังงานน้ำและไฟฟ้า</p>

ตารางที่ 17 (ต่อ)

เนื้อหา เศรษฐศาสตร์	มโนทัศน์	ข้อคำถาม
ระบบและหลักการ ดำเนินงานในระบบ สหกรณ์	<p>6) หลักการแบบประชาธิปไตยถือเป็นหลักการหนึ่งที่ระบบสหกรณ์ได้มีการนำมาใช้ในการดำเนินงาน</p> <p>7) ในการดำเนินงานของระบบสหกรณ์จะเน้นหลักการมีส่วนร่วมของสมาชิก และความร่วมมือระหว่างกลุ่มสหกรณ์ด้วยกัน</p>	<p>10) การใช้หลักการออกเสียงในการตัดสินใจต่างๆ</p> <p>11) การเปิดรับสมาชิกเข้ากลุ่ม หรือ เข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ โดยไม่กีดกันในฐานะหรือสติปัญญาของผู้เข้าร่วม</p> <p>12) การมีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่ม</p> <p>13) ความร่วมมือหรือช่วยเหลือกันระหว่างกลุ่ม</p> <p>14) การมีส่วนร่วมกับการดำเนินงานในระบบสหกรณ์</p>
ปรัชญาและแนวคิด ของเศรษฐกิจพอเพียง	<p>8) ปรัชญาและแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงในเรื่องทางสายกลาง ความพอประมาณอย่างมีเหตุผล ความอดทน และความเพียร สามารถนำมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้</p>	<p>15) การดำเนินชีวิตโดยยึดหลักทางสายกลาง คือ การเอาใจใส่กับสิ่งที่ทำเสมอ</p> <p>16-17) การดำเนินชีวิตโดยยึดหลักความพอประมาณอย่างมีเหตุผล</p> <p>18-19) การยึดหลักคุณธรรมความอดทน และความเพียร ในการดำเนินชีวิตประจำวัน</p>

ตารางที่ 17 (ต่อ)

เนื้อหา เศรษฐศาสตร์	มโนทัศน์	ข้อคำถาม
แนวทางปฏิบัติของ เศรษฐกิจพอเพียง และทฤษฎีใหม่	<p>9) เศรษฐกิจพอเพียงมีแนวทางปฏิบัติที่สามารถนำมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ดังนี้ คือ การประหยัด การไม่หลงไหลไปตามกระแสนิยม การไม่แก่งแย่งหรือเบียดเบียนผู้อื่น การหารายได้เพิ่มพูนการใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต</p> <p>10) ทฤษฎีใหม่ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งของเศรษฐกิจพอเพียงมีประโยชน์ที่สำคัญคือ สร้างความสามัคคี เน้นการพึ่งตนเองของคนในชุมชน</p>	<p>20) การรู้จักประหยัดเงิน</p> <p>21) การไม่เลือกบริโภคสินค้าตามกระแสสังคม</p> <p>22) การไม่ใช้กำลังหรือวิธีการที่ไม่ถูกต้องในการแก้ไขปัญหา</p> <p>23) การหางานพิเศษทำในเวลาว่างเพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ของตนเองและครอบครัว</p> <p>24) การแก้ปัญหาที่ต้นเหตุ</p> <p>25) การรู้จักคิดก่อนทำหรือพูดในสิ่งใดๆ</p> <p>26) ความสามัคคีในการทำงาน</p> <p>27) การรู้จักแก้ปัญหาด้วยตนเอง</p>
หลักเกณฑ์ในการ เลือกซื้อสินค้าและ บริการ	<p>11) ผู้บริโภคสามารถใช้ประโยชน์จากการแข่งขันและการใช้เทคโนโลยีของผู้ผลิต ในการเลือกซื้อสินค้าและใช้บริการที่ได้คุณภาพและราคาถูก</p> <p>12) ความจำเป็น ความมีประโยชน์ ความประหยัด การได้รับข้อมูลจากสินค้าและบริการอย่างเพียงพอ การเปรียบเทียบราคาสินค้าและในกรณีที่ซื้อสินค้านั้นจะพิจารณาเลือกที่มีการรับประกันสินค้า ถือเป็นหลักเกณฑ์สำคัญที่ผู้บริโภคจะต้องใช้ในการเลือกซื้อสินค้าหรือใช้บริการต่างๆ</p>	<p>28) การเลือกซื้อสินค้าโดยเปรียบเทียบความแตกต่างจากการใช้เทคโนโลยีของผู้ผลิต</p> <p>29) การเลือกซื้อสินค้าโดยเปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพและราคาระหว่างสินค้าต่างยี่ห้อกัน</p> <p>30-32) การยึดหลักความจำเป็น ความมีประโยชน์ และความประหยัด ก่อนเลือกซื้อสินค้าหรือใช้บริการ</p> <p>33) การศึกษาข้อมูลของสินค้าและบริการก่อนเลือกซื้อ</p>

ตารางที่ 17 (ต่อ)

เนื้อหา เศรษฐศาสตร์	มโนทัศน์	ข้อคำถาม
<p>ความเข้าใจใน กฎหมายคุ้มครอง ผู้บริโภค</p>	<p>13) ผู้บริโภคควรมีความเข้าใจใน กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคเพื่อ ประโยชน์ในการเลือกซื้อสินค้าและ ใช้บริการ ตลอดจนการปกป้องสิทธิ ในกรณีที่ถูกเอาเปรียบจากการ ใช้สินค้าหรือรับบริการต่างๆ</p>	<p>34) การซื้อสินค้าที่มีประกันใน กรณีที่ซื้อสินค้าราคาแพง</p> <p>35) การสอบถามข้อมูลของสินค้า จากผู้ที่มีประสบการณ์ใช้ก่อนเลือก ซื้อสินค้าและบริการ</p> <p>36) การไม่หลงเชื่อคำโฆษณาใน การเลือกซื้อสินค้าและบริการ</p> <p>37) การอ่านฉลากสินค้า ก่อนเลือก ซื้อสินค้า</p> <p>38) การพิจารณาราคาของสินค้า และบริการ ก่อนเลือกซื้อ</p> <p>39) การตรวจสอบวันผลิต วัน หมดอายุ และลักษณะของ ผลิตภัณฑ์ว่าอยู่ในสภาพดี ไม่ชำรุด เสียหายก่อนซื้อ</p>
<p>กลไกราคา</p>	<p>14) กฎของอุปสงค์และอุปทานหรือ ความต้องการซื้อและต้องการขายจะมี ความเกี่ยวข้องกับราคา โดยหากราคา ต่ำ อุปสงค์จะสูงขึ้น อุปทานจะลดลง แต่หากราคาสูงอุปทานจะสูงขึ้น อุปสงค์จะลดลง</p> <p>15) รายได้ของผู้บริโภค รสนิยม ความ นิยมตามยุคสมัย ฤดูกาลหรือสภาพลม ฟ้าอากาศ ตลอดจนการโฆษณา มี ส่วนในการกำหนดอุปสงค์ของ ผู้บริโภค</p>	<p>40) การเลือกซื้อสินค้า เมื่อมีการลด ราคา</p> <p>41) การเลือกซื้อสินค้าโดยพิจารณา ถึงการขึ้นลงของราคาในตลาด</p> <p>42) การเลือกซื้อสินค้าหรือใช้ บริการโดยพิจารณาถึงฐานะทาง การเงินของตนเองและครอบครัว</p>

ตารางที่ 17 (ต่อ)

เนื้อหา เศรษฐศาสตร์	มโนทัศน์	ข้อคำถาม
		<p>43-44) การเลือกซื้อสินค้าโดยพิจารณาถึงปริมาณสินค้าในตลาดและฤดูกาลหรือช่วงเวลาที่เหมาะสมในการผลิตสินค้า เพื่อให้ได้สินค้าในราคาถูก</p> <p>45) การพิจารณาโฆษณาก่อนเลือกซื้อสินค้าและบริการ</p>
เศรษฐกิจระหว่างประเทศ	<p>16) ประชาชนมีส่วนช่วยในการรักษาดุลการค้าของประเทศไม่ให้อยู่ในภาวะขาดดุลได้ โดยการเลือกซื้อสินค้าและใช้บริการในประเทศ ลดการบริโภคสินค้าและเดินทางไปท่องเที่ยวในต่างประเทศ</p> <p>17) การค้าระหว่างประเทศก่อให้เกิดประโยชน์ต่อนักเรียน คือทำให้นักเรียนสามารถเลือกซื้อสินค้าหรือบริการจากต่างประเทศมาบริโภคได้ ทั้งนี้เนื่องจากสินค้าหรือบริการบางชนิดไม่สามารถผลิตได้ในประเทศหรือผลิตได้แต่คุณภาพสู้สินค้าจากต่างประเทศไม่ได้</p>	<p>46) การเลือกซื้อสินค้าหรือใช้บริการภายในประเทศ เพื่อลดปัญหาการขาดดุลการค้า</p> <p>47-48) การใช้ประโยชน์จากการค้าระหว่างประเทศในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ</p>

ภาคผนวก จ

ตารางแสดงความสอดคล้องของเนื้อหาเศรษฐศาสตร์ และโมทัศน์ในแบบสัมภาษณ์

สถาบันวิทย์บริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 18 ความสอดคล้องของเนื้อหาเศรษฐศาสตร์ และมโนทัศน์ของเนื้อหาในแบบสัมภาษณ์

เนื้อหาเศรษฐศาสตร์	มโนทัศน์	ข้อความ
หลักเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น	<p>1) ในสภาพปัจจุบันทรัพยากรมีอยู่อย่างจำกัด แต่ความต้องการของมนุษย์มีไม่จำกัด ด้วยเหตุนี้จึงต้องมีการวางแผนตลอดจนการจัดสรรการใช้ทรัพยากรเพื่อให้เพียงพอกับความต้องการของมนุษย์</p> <p>2) เศรษฐศาสตร์เป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อไปตอบสนองความต้องการของมนุษย์ที่มีอยู่อย่างไม่จำกัด</p> <p>3) ในการดำเนินชีวิตประจำวันหลักเศรษฐศาสตร์ถือว่ามีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อเรามาก ทั้งโดยตรงอันได้แก่ การเลือกซื้อสินค้าและบริการ และโดยอ้อม</p>	<p>1) หลักเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น</p> <p>1.1 การวางแผนและจัดสรรการใช้ทรัพยากร</p> <p>1.2 การใช้ทฤษฎีและความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ในการรับชมรับฟังข่าวสารทางเศรษฐกิจ</p>
การนำกลับมาใช้ใหม่และการประหยัดพลังงาน	<p>4) ผู้บริโภคสามารถมีส่วนร่วมในการลดปริมาณการใช้ทรัพยากรซึ่งถือเป็นผลดีของการใช้เทคโนโลยีการผลิตที่มีต่อผู้บริโภค ด้วยการใช้น้ำหรือผลิตภัณฑ์ที่ผ่านกระบวนการนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle)</p>	<p>1) การนำกลับมาใช้ใหม่และการประหยัดพลังงาน</p>

ตารางที่ 18 (ต่อ)

เนื้อหาเศรษฐศาสตร์	มโนทัศน์	ข้อคำถาม
	5) ผู้บริโภคสามารถนำเทคโนโลยีในการประหยัดพลังงาน การนำกลับมาใช้ใหม่ มาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้	
ระบบและหลักการดำเนินงานในระบบสหกรณ์	6) หลักการแบบประชาธิปไตยถือเป็นหลักการหนึ่งที่ระบบสหกรณ์ได้มีการนำมาใช้ในการดำเนินงาน 7) ในการดำเนินงานของระบบสหกรณ์จะเน้นหลักการมีส่วนร่วมของสมาชิก และความร่วมมือระหว่างกลุ่มสหกรณ์ด้วยกัน	1) ระบบและหลักการดำเนินงานในระบบสหกรณ์ 1.1 การนำหลักการของสหกรณ์ไปใช้ในชีวิตรประจำวัน 1.2 การใช้บริการจากสหกรณ์ร้านค้าของโรงเรียน
ปรัชญาและแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง	8) ปรัชญาและแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงในเรื่องทางสายกลาง ความพอประมาณอย่างมีเหตุผล ความซื่อสัตย์ ความอดทน และความเพียร สามารถนำมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตรประจำวันได้	1) การนำคุณธรรมจากปรัชญาและแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต
แนวทางปฏิบัติของเศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่	9) เศรษฐกิจพอเพียงมีแนวทางปฏิบัติที่สามารถนำมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตรประจำวันได้ดังนี้ คือ การประหยัด การไม่หลงใหลไปตามกระแสนิยม การไม่แก่งแย่งหรือเบียดเบียนผู้อื่น การหารายได้เพิ่มพูน การใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต	1) การนำแนวทางปฏิบัติของเศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่ไปใช้ในการดำเนินชีวิต

ตารางที่ 18 (ต่อ)

เนื้อหาเศรษฐศาสตร์	มโนทัศน์	ข้อคำถาม
	10) ทฤษฎีใหม่ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งของเศรษฐกิจพอเพียงมีประโยชน์ที่สำคัญคือ สร้างความสามัคคี เน้นการพึ่งตนเองของคนในชุมชน	
หลักเกณฑ์ในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ	<p>11) ผู้บริโภคสามารถใช้ประโยชน์จากการแข่งขันและการใช้เทคโนโลยีของผู้ผลิต ในการเลือกซื้อสินค้าและใช้บริการที่ได้คุณภาพและราคาถูก</p> <p>12) ความจำเป็น ความมีประโยชน์ ความประหยัด การได้รับข้อมูลจากสินค้าและบริการอย่างเพียงพอ การเปรียบเทียบราคาสินค้า และในกรณีที่ซื้อสินค้านั้นจะพิจารณาเลือกที่มีการรับประกันสินค้า ถือเป็นหลักเกณฑ์สำคัญที่ผู้บริโภคจะต้องใช้ในการเลือกซื้อสินค้าหรือใช้บริการต่างๆ</p>	1) หลักเกณฑ์ในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ
ความเข้าใจในกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค	13) ผู้บริโภคควรมีความเข้าใจในกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคเพื่อประโยชน์ในการเลือกซื้อสินค้าและใช้บริการ ตลอดจนการปกป้องสิทธิในกรณีที่ถูกเอารัดเอาเปรียบจากการใช้สินค้าหรือรับบริการต่างๆ	1) ความเข้าใจในกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค 1.1 การใช้ความรู้จากกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ

ตารางที่ 18 (ต่อ)

เนื้อหาทางเศรษฐศาสตร์	มโนทัศน์ของเนื้อหา	ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ที่นำไปใช้เป็นข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์ และลำดับของข้อคำถาม
กลไกราคา	<p>14) กฎของอุปสงค์และอุปทาน หรือความต้องการซื้อและต้องการขายจะมีความเกี่ยวข้องกับราคา โดยหากราคาต่ำ อุปสงค์จะสูงขึ้น อุปทานจะลดลง แต่หากราคาสูงอุปทานจะสูงขึ้น อุปสงค์จะลดลง</p> <p>15) รายได้ของผู้บริโภค รสนิยม ความนิยมตามยุคสมัย ฤดูกาล หรือสภาพลมฟ้าอากาศ ตลอดจนการโฆษณา มีส่วนในการกำหนดอุปสงค์ของผู้บริโภค</p>	<p>1) กลไกราคา</p> <p>1.1 การใช้ความรู้จากหลักกลไกราคาในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ</p>
เศรษฐกิจระหว่างประเทศ	<p>16) ประชาชนมีส่วนช่วยในการรักษาดุลการค้าของประเทศไม่ให้อยู่ในภาวะขาดดุลได้ โดยการเลือกซื้อสินค้าและใช้บริการในประเทศ ลดการบริโภคสินค้าและเดินทางไปท่องเที่ยวในต่างประเทศ</p>	<p>1) เศรษฐกิจระหว่างประเทศ</p> <p>1.1 การรักษาดุลการค้าของประเทศไม่ให้อยู่ในภาวะขาดดุล โดยผ่านการเลือกซื้อสินค้าและบริการภายในประเทศ</p> <p>1.2 ประโยชน์ที่ได้จากการค้าระหว่างประเทศ</p>

ตารางที่ 18 (ต่อ)

เนื้อหาทาง เศรษฐศาสตร์	มโนทัศน์ของเนื้อหา	ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ที่นำไปใช้ เป็นข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์ และ ลำดับของข้อคำถาม
	<p>17) การค้าระหว่างประเทศ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อนักเรียน คือทำให้นักเรียนสามารถเลือกซื้อ สินค้าหรือบริการจากต่างประเทศ มาบริโภคได้ ทั้งนี้เนื่องจากสินค้า หรือบริการบางชนิดไม่สามารถ ผลิตได้ในประเทศหรือผลิตได้แต่ คุณภาพสู้สินค้าจากต่างประเทศ ไม่ได้</p>	

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

ตารางแสดงความสอดคล้องของข้อคำถามในแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เรื่องการนำความรู้
ทางเศรษฐศาสตร์จากกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 19 ความสอดคล้องของข้อคำถามในแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เรื่องการนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์จากกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน

ข้อคำถามในแบบสอบถาม	ข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์
1) การวางแผนในการทำงาน 2) การวางแผนในการใช้จ่ายทั้งในยามปกติและยามที่ประสบปัญหาทางการเงิน 3) การแบ่งเวลาในการทำกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวัน 4) การนำเงินที่เหลือจากการใช้จ่ายในชีวิตประจำวันไปฝากธนาคาร 5) การใช้ความรู้จากการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์เมื่อเวลาอ่านข่าวสารทางเศรษฐกิจทั้งในและต่างประเทศ	1) หลักเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น 1.1 การวางแผนและจัดสรรการใช้ทรัพยากร 1.2 การใช้ทฤษฎีและความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ในการรับชมรับฟังข่าวสารทางเศรษฐกิจ
6) การใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีเครื่องหมายรีไซเคิล 7) การนำกระดาษที่ใช้หน้าเดียวมาเป็นกระดาษใช้งานอื่นๆ 8) การปิดน้ำปิดไฟทุกครั้งเมื่อเลิกใช้งาน 9) การหลีกเลี่ยงการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าเมื่อไม่จำเป็น	2) การนำกลับมาใช้ใหม่และการประหยัดพลังงาน
10) การใช้วิธีออกเสียงในการตัดสินใจต่างๆ 11) การเปิดรับสมาชิกเข้ากลุ่มโดยไม่กีดกันในด้านฐานะ และสติปัญญาของผู้เข้าร่วม 12) การมีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่ม 13) การช่วยเหลือกันระหว่างกลุ่ม 14) การซื้อสินค้าจากสหกรณ์ร้านค้าของโรงเรียน	3) ระบบและหลักการดำเนินงานในระบบสหกรณ์ 3.1 การนำหลักการสหกรณ์ไปใช้ในชีวิตประจำวัน 3.2 การใช้บริการจากสหกรณ์ร้านค้าของโรงเรียน

ตารางที่ 19 (ต่อ)

ข้อคำถามในแบบสอบถาม	ข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์
15) ความเอาใจใส่กับงานที่ทำเสมอ 16) ความพอใจกับสิ่งของที่ตนมีอยู่ 17) การใช้จ่ายตามความต้องการของตนเองในบางครั้ง เมื่อมีเงินเหลือเก็บ 18) ความพยายามในการแก้ปัญหาที่ยาก ด้วยตนเอง 19) การอ่านหนังสือหรือดูรายการโทรทัศน์ที่เป็นการเสริมความรู้ให้กับตนเอง	4) ปรัชญาและแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง 4.1 การนำคุณธรรมจากปรัชญาและแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต 4.1.1 ทางสายกลาง (การเอาใจใส่กับสิ่งที่ทำเสมอต้นเสมอปลาย) 4.1.2 ความพอประมาณอย่างมีเหตุผล 4.1.3 การเสริมความรู้ให้กับตนเองอยู่เสมอ
20) การสะสมเงินที่เหลือจากค่าใช้จ่ายประจำวันสม่ำเสมอ 21) การไม่เลือกซื้อสินค้าตามความนิยมของสังคม 22) การไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา 23) การทำงานพิเศษเพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ของตนเองและครอบครัว 24) การแก้ปัญหาที่ต้นเหตุ 25) การคิด ก่อนทำหรือพูดเสมอ 26) ความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม 27) การใช้หลักธรรมว่าตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ในการแก้ไขปัญหาต่างๆ	5) แนวทางปฏิบัติของเศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่ 5.1 การนำแนวทางปฏิบัติของเศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่ไปใช้ในการดำเนินชีวิต 5.1.1 การประหยัด อดออม 5.1.2 การหางานพิเศษเพื่อเพิ่มรายได้ 5.1.3 การไม่หลงไหลตามกระแสนิยม 5.1.4 ความสามัคคีในการทำงานกลุ่ม 5.1.5 การพึ่งตนเอง การแก้ปัญหาด้วยตนเอง 5.1.6 ความมีสติในการทำสิ่งต่างๆ
28) การเปรียบเทียบความแตกต่างของสินค้าและบริการจากการใช้เทคโนโลยีของผู้ผลิต ในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ 29) การพิจารณาเลือกซื้อสินค้าโดยเปรียบเทียบคุณภาพและราคา ระหว่างสินค้าต่างบริษัทผู้ผลิตกัน	6) หลักเกณฑ์ในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ

ตารางที่ 19 (ต่อ)

ข้อคำถามในแบบสอบถาม	ข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์
<p>30) การพิจารณาเลือกซื้อสินค้าที่มีความจำเป็นก่อนสินค้าประเภทฟุ่มเฟือย</p> <p>31) การพิจารณาเลือกซื้อสินค้าและบริการโดยคำนึงถึงประโยชน์ที่ได้รับจากสินค้าและบริการนั้นๆ เป็นสำคัญ</p> <p>32) การพิจารณาเลือกซื้อสินค้าและบริการ โดยเปรียบเทียบคุณค่ากับราคาที่จะต้องจ่ายไปกับสินค้าหรือบริการนั้นว่าคุ้มค่ากันหรือไม่</p> <p>33) การพิจารณาเลือกซื้อสินค้าและบริการ โดยศึกษาข้อมูลของสินค้าและบริการนั้น</p> <p>34) การพิจารณาเลือกซื้อสินค้าที่มีการรับประกัน ในกรณีที่เลือกซื้อสินค้านี้ราคาแพง เช่น โทรศัพท์มือถือ อุปกรณ์คอมพิวเตอร์</p>	
<p>35) การพิจารณาเลือกซื้อสินค้าและบริการโดยสอบถามการใช้สินค้าจากผู้ที่มีประสบการณ์การใช้มาก่อน</p> <p>36) การพิจารณาเลือกซื้อสินค้าและบริการ โดยไม่หลงเชื่อคำโฆษณาของสินค้าและบริการจากสื่อต่างๆ</p> <p>37) การพิจารณาเลือกซื้อสินค้าโดยอ่านฉลากสินค้าเพื่อให้ได้ข้อมูลจากสินค้านั้น</p> <p>38) การพิจารณาเลือกซื้อสินค้าและบริการ โดยตรวจสอบราคาของสินค้าและบริการก่อน</p> <p>39) การพิจารณาเลือกซื้อสินค้าโดยตรวจสอบวันผลิต วันหมดอายุ รวมทั้งลักษณะผลิตภัณฑ์ของสินค้าว่าอยู่ในสภาพดีไม่เสียหาย</p>	<p>7) ความเข้าใจในกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค</p> <p>7.1 การใช้ความรู้จากกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ</p> <p>7.1.1 ศึกษาข้อมูลของสินค้าและบริการจากผู้ที่มีประสบการณ์ใช้</p> <p>7.1.2 ก่อนซื้อสินค้า มีการอ่านฉลากตรวจสอบราคา และลักษณะของผลิตภัณฑ์ว่าอยู่ในสภาพดี</p> <p>7.1.3 ไม่หลงเชื่อคำโฆษณาเกินจริง</p>

ตารางที่ 19 (ต่อ)

ข้อคำถามในแบบสอบถาม	ข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์
<p>40) การพิจารณาเลือกซื้อสินค้า เมื่อมีการลดราคา เช่น ซื้อหนังสือในงานมหกรรมหนังสือ</p> <p>41) การงดซื้อสินค้า เมื่อสินค้าที่เคยซื้อราคาสูงขึ้น</p> <p>42) การพิจารณาเลือกซื้อสินค้าและบริการตามฐานะทางการเงินของครอบครัว</p> <p>43) การพิจารณาเลือกซื้อสินค้าที่กำลังเป็นที่นิยมและมีปริมาณสินค้าในตลาดจำนวนมาก เพื่อให้ได้สินค้าชิ้นนั้นในราคาถูก</p> <p>44) การพิจารณาเลือกซื้อผลไม้หรือเสื้อผ้าตามฤดูกาล เพื่อให้ได้ราคาถูก</p> <p>45) การตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าหรือใช้บริการ โดยพิจารณาจากการโฆษณาตามสื่อต่างๆ</p>	<p>8) กลไกราคา</p> <p>8.1 การใช้ความรู้จากหลักกลไกราคาในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ</p> <p>8.1.1 การพิจารณาเลือกซื้อสินค้าเมื่อมีการลดราคาสินค้า</p> <p>8.1.2 ซื้อสินค้าที่เป็นที่นิยมในตลาด เพื่อให้ได้ราคาถูก</p> <p>8.1.3 การพิจารณาโฆษณาก่อนการเลือกซื้อสินค้าและบริการ</p>
<p>46) การนิยมใช้สินค้าและบริการต่างๆ ภายในประเทศ</p> <p>47) การพิจารณาเลือกซื้อสินค้าบางประเภทจากต่างประเทศ เมื่อสินค้าประเภทนั้นไม่มีในประเทศ</p> <p>48) การพิจารณาเลือกซื้อสินค้าที่มีคุณภาพสูงจากต่างประเทศ</p>	<p>9) เศรษฐกิจระหว่างประเทศ</p> <p>9.1 การรักษาคุลการค้าของประเทศไม่ให้อยู่ในภาวะขาดดุล โดยผ่านการเลือกซื้อสินค้าและบริการภายในประเทศ</p> <p>9.2 ประโยชน์ที่ได้จากการค้าระหว่างประเทศ</p>

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายประมาณ โฉมิตตพานิช เกิดวันที่ 26 มิถุนายน พ.ศ. 2523 ที่กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เมื่อปีการศึกษา 2545 เข้าศึกษาต่อหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรการสอน และเทคโนโลยีการศึกษา เมื่อปีการศึกษา 2547

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย